

לאומי | דוח על הסיכונים ליום 31 במרס 2017

הדוח על הסיכונים ותאור המאפיינים העיקריים של מכשירי הון פיקוחיים שהונפקו נכללים באתר האינטרנט של אודות > מידע כספי ואסיפות > גילויים פיקוחיים נוספים > גילוי לפי נדבך 3 של: www.leumi.co.il הבנק בכתובת www.magna.isa.gov.il באזל ומידע נוסף על סיכונים > דוח על הסיכונים ובאתר מגנ"א של רשות ניירות ערך

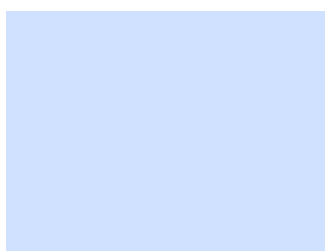
תוכן העניינים

עמוד	
4	הדוח על הסיכונים
5	מטרה ועקרון הגילוי
5	מידע צופה פני עתיד
6	ריכוז טבלאות הגילוי
7	תחולת היישום (נדבך 3)
7	תיאור עסקי קבוצת לאומי והתפתחותם הכלכלית
8	ניהול סיכונים בלאומי - מדדים עיקריים
	הון
9	מבנה ההון הפיקוחי
21	הלימות ההון
26	יחס המינוף
29	חשיפת הסיכון והערכתו
	סיכוני אשראי
32	ריכוזיות האשראי
32	איכות תיק האשראי
43	גילוי לגבי תיקים המטופלים בהתאם לגישה הסטנדרטית
54	גילוי כללי לגבי חשיפות שקשורות לסיכון צד נגדי
54	איגוח
	סיכוני שוק
61	מדיניות ניהול סיכוני השוק
62	סיכוני השוק אליהם חשוף הבנק
66	סיכון הנזילות
68	סיכון מימון
	סיכון תפעולי
70	מדיניות ומסגרת ניהול הסיכון התפעולי
70	מוקדי הסיכון העיקריים בסיכונים תפעוליים
71	סיכוני רגולציה וציות
71	סיכונים משפטיים
72	סיכונים מתפתחים

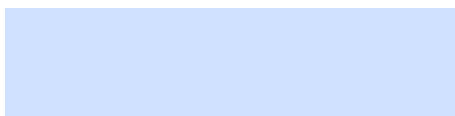
הדוח על הסיכונים

אנו מתכבדים להגיש דוח על הסיכונים ליום 31 במרס 2017 (להלן: "דוח על הסיכונים"). הדוח על הסיכונים, ערוך בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו בדבר דרישות הגילוי המפורטות בנדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים. בנוסף, הדוח ערוך בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים בדבר דוח רבעוני של תאגיד בנקאי ואינו כולל את כל המידע הנדרש בדוחות השנתיים המלאים. יש לקרוא אותו יחד עם הדוח על הסיכונים של הבנק ליום ולשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016 (להלן: "דוח על הסיכונים שנתי").

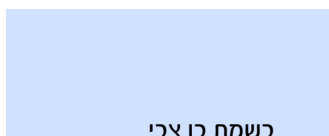
דוח זה כולל מידע משלים ונלווה לדוחות הכספיים המאוחדים של בנק לאומי לישראל בע"מ בנושא חשיפה לסיכונים, דרכי ניהולם והלימות ההון. יש לעיין בדוח זה יחד עם דוח הדירקטוריון וההנהלה והדוח הכספי ליום 31 מרס 2017.

דוד ברודט
יו"ר הדירקטוריון

רקפת רוסק-עמינח
מנהל כללי ראשי

בשמת בן צבי
סגן מנהל כללי
מנהלת סיכונים ראשית

25 במאי 2017

מטרה ועקרון הגילוי

הדוח נועד לאפשר לקוראי הדוחות של הבנק להעריך מידע משמעותי שכלול בהם לגבי יישום מסגרת העבודה של ועדת באזל, ההון, חשיפות הסיכון, תהליכי הערכת הסיכון.

המידע שנכלל בדוח זה כולל:

- דרישות גילוי שפורסמו על ידי וועידת באזל (דרישות נדבך 3),
 - דרישות גילוי על סיכונים המבוססות על מקורות אחרים, לרבות דרישות גילוי שפורסמו על ידי ועדה ליציבות פיננסית (FSB) באמצעות צוות משימה (EDTF).
 - דרישות הגילוי מכוח הדרישות הנוספות בהתאם להוראות הדיווח של בנק ישראל והנחיותיו (מידע נוסף).
- במטרה לסמן את מקור הגילויים השונים, בדוח זה נכלל אינדקס טבלאות הגילוי השונות תוך ציון מקור הגילוי כ-"EDTF" וכ-"נדבך 3" בהתאמה.
- הדוח נערך בהתאם לעקרונות המפורטים להלן:
- לגבי נתונים כמותיים שנכללו בגילויים קודמים במסגרת דרישות הגילוי של נדבך 3 או במסגרת דרישות גילוי נוספות כאמור לעיל, הוצגו נתונים השוואתיים לתקופות המקבילות בשנת הדיווח הקודמת כנדרש בהוראות.
 - המידע מבוסס בחלקו על מידע פיננסי שמוצג בדוחות הכספיים של הבנק אשר משמשים בסיס לחישובים של יחסים רגולטוריים בהתאמות הנדרשות ובחלקו על הערכות פנימיות ומודלים פנימיים. לאור זאת, חלק מהמידע הינו בגדר אומדן לא מבוקר ו/או מייצג מידע שהינו בגדר מידע צופה פני עתיד.
 - מידע איכותי מפורט ברובו במסגרת הדוח השנתי, למעט אם חלו שינויים מהותיים בתקופה המדווחת. לאור זאת, יש לעיין בדוחות אלה ביחס לדוחות לשנת 2016. כמו כן, מידע רלוונטי נוסף ניתן למצוא בפרק "סקירת הסיכונים" בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

מידע צופה פני עתיד בדוח על הסיכונים

דוח על הסיכונים כולל, בנוסף לנתונים המתייחסים לעבר, גם מידע והערכות המתייחסים לעתיד, המוגדרים בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1969 (להלן - החוק) כ"מידע צופה פני עתיד". מידע צופה פני עתיד מתייחס לאירוע או לעניין עתידיים שהתממשותם אינה ודאית ואינה בשליטתו של הבנק בלבד.

מידע צופה פני עתיד מנוסח בדרך כלל באמצעות מילים או ביטויים כגון "הבנק מאמין", "הבנק צופה", "הבנק מצפה", "הבנק מתכוון", "הבנק מתכנן", "הבנק מעריך", "מדיניות הבנק", "תכניות הבנק", "תחזית הבנק", "צפוי", "אסטרטגיה", "יעדים", "עלול להשפיע", "תרחישים", "תרחישי קיצון", "הערכת סיכון", "קורלציה", "התפלגות" וביטויים נוספים המעידים על כך שמדובר בתחזית לעתיד ולא בעובדות עבר.

מידע צופה פני עתיד הנכלל בדוח על הסיכונים ונסמך, בין השאר, על תחזיות לעתיד בנושאים שונים הקשורים להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם ובמיוחד לשוקי המטבע ושוקי ההון, לחקיקה, להוראות גורמי פיקוח, להתנהגות המתחרים, להתפתחויות טכנולוגיות ולנושאי כח אדם.

כתוצאה מאי היכולת לחזות בוודאות שאמנם תחזיות אלה תתממשנה ומכך שבפועל האירועים יכולים להיות שונים מאלו שנחזו, קוראי הדוח צריכים להתייחס לזהירות למידע המוגדר כ"צופה פני עתיד", שכן הסתמכות על מידע כאמור כרוכה בסיכונים ובאי ודאות והתוצאות הכספיות והעסקיות העתידיות של קבוצת לאומי עשויות להיות שונות באופן מהותי.

הבנק אינו מתחייב לפרסם עדכון למידע צופה פני עתיד הכלול בדוחות אלה. האמור אינו גורע מחובות הדיווח של הבנק על פי כל דין.

ריכוז טבלאות הגילוי

הלן טבלה המסכמת את דרישות הגילוי השונות:

נושא	טבלה מספר
ריכוז של יחסים רגולטורים ונתונים פיננסיים עיקריים	טבלה 1
יחס הלימות ההון לרכיבי סיכון	טבלה 2
הרכב ההון לצורך חישוב יחס ההון (נדבך 3)	טבלה 3
הרכב ההון הפיקוחי תוך ציון הפניות למאזן הפיקוחי (נדבך 3)	טבלה 4
הרכב המאזן הפיקוחי והפניות לרכיבי ההון הפיקוחי (נדבך 3)	טבלה 5
דוח תנועות בהרכב ההון הפיקוחי (EDTF)	טבלה 6
רכיבי הסיכון ודרישות ההון בגין סיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון תפעולי (נדבך 3)	טבלה 7
רכיבי נכסים משוקללים בסיכון לפי פעילות עסקית (EDTF)	טבלה 8
תנועות בנכסים משוקללים בסיכון (EDTF)	טבלה 9
יחס המינוף על בסיס מאוחד וחברות הבנות העיקריות לפי באזל (נדבך 3)	טבלה 10
השוואה בין הנכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף (נדבך 3)	טבלה 11
גילוי נוסף על יחס המינוף (נדבך 3)	טבלה 12
ממשל ניהול הסיכונים בבנק	טבלה 13
התפלגות החשיפה לפי ענפים עיקריים	טבלה 14
התפתחות החבויות לענף בינוי ונדל"ן	טבלה 15
התפתחות יתרת האשראי לדיור נטו בישראל	טבלה 16
התפתחות שיעור מימון, באשראי חדש, מעל 60% פעילות בישראל	טבלה 17
יתרות האשראי המצרפיות כלולים ממונפים	טבלה 18
התפלגות סיכון אשראי כולל לפי אזור גיאוגרפי	טבלה 19
חשיפות סיכון אשראי לפי סוגים עיקריים של חשיפות אשראי (נדבך 3)	טבלה 20
חשיפות סיכון אשראי לפי צד נגדי ולפי סוגי חשיפות אשראי עיקריים (נדבך 3)	טבלה 21
פיצול התיק לפי תקופה לפרעון ולפי סוגי חשיפות אשראי עיקריים (נדבך 3)	טבלה 22
סכום החשיפה לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי ולפני הפחתת סיכון אשראי (נדבך 3)	טבלה 23
סכום החשיפה לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי ולאחר הפחתת סיכון אשראי (נדבך 3)	טבלה 24
הפחתת סיכון אשראי (נדבך 3)	טבלה 25
יתרות סיכון אשראי של צד נגדי בנגזרים (נדבך 3)	טבלה 26
תיק בנקאי - השקעה בניירות ערך מגובי נכסים לפי סוגי חשיפה (נדבך 3)	טבלה 27
תיק בנקאי - השקעות בניירות ערך מגובי נכסים לפי משקל סיכון (נדבך 3)	טבלה 28
תיק למסחר - השקעה בניירות ערך מגובי נכסים לפי סוגי חשיפה (נדבך 3)	טבלה 29
תיק למסחר - השקעות בניירות ערך מגובי נכסים לפי משקל סיכון (נדבך 3)	טבלה 30
תיק לפדיון - השקעה בניירות ערך מגובי נכסים לפי סוגי חשיפה (נדבך 3)	טבלה 31
תיק לפדיון - השקעות בניירות ערך מגובי נכסים לפי משקל סיכון (נדבך 3)	טבלה 32
דרישות הון בגין סיכונים שוק (נדבך 3)	טבלה 33
החשיפה הכלכלית בפועל ברמת הקבוצה	טבלה 34
היתרה המאזנית של ההשקעה במניות בתיק הבנקאי (נדבך 3)	טבלה 35
תמצית החשיפות לשינויים כלתי צפויים בריבית ברמת הקבוצה	טבלה 36
חשיפות ההון לעליה/ירידה מיידיית בריבית (לפני השפעת המס)	טבלה 37
שווי הוגן של מכשירים פיננסיים לפני השפעת השינויים בריבית	טבלה 38
השפעת שינויים פוטנציאליים בשיעורי הריבית על שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים	טבלה 39
יחס כיסוי הנזילות (נדבך 3)	טבלה 40
הרכב הנכסים הנזילים באיכות גבוהה לפי יתרות ממוצעות ברבעון	טבלה 41
נכסים משועבדים לפי סעיפים מאזניים (EDTF)	טבלה 42

תחולת היישום

- א.** איחוד החברות המאוחדות ורישום השווי המאזני של החברות הכלולות הינו בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ובהתאם להוראות בנק ישראל. ליום 31 במרס 2017 לא קיימים הבדלים בין בסיס האיחוד לפי כללי החשבונאות ובסיס האיחוד הפיקוחי למטרות הלימות הון.
- ההצגה בדוח זה הינה בהתאם לדרישות של ועדת באזל אשר מתבססת על המידע הפיננסי המוצג בדוחות הכספיים, אך בחלק מהמצבים שונה ממנו – כמו למשל בגין ניכויים מההון שנדרשים מהבנקים, טיפול מיוחד בהשפעה חשבונאית בתוכנית התייעלות על הון הבנק וחישוב מותאם ספציפי בגין התחייבויות אקטואריות מיוחדות.
- ב.** הקבוצה מפוקחת, על בסיס מאוחד, על ידי הפיקוח על הבנקים של בנק ישראל. כמו כן, שלוחות חו"ל של הקבוצה הבנקאית נתונות לפיקוח על ידי רשויות רגולטוריות במדינות פעילותן, אשר רובן אמצו מסגרת עבודה של ועדת באזל בשינויים מסוימים בכלל הקשור לסטנדרטים בנושא דרישות נזילות ומינוף.
- המגבלות הרגולטוריות העיקריות על העברת אמצעים נזילים בין חברות הקבוצה בארץ ובחו"ל הן:
1. בנק ישראל אינו מגביל הפקדה של פיקדונות על ידי הבנק בחברות הקבוצה בארץ ובחו"ל אולם הטיל מגבלות על השקעות הון וכתבי התחייבות על ידי הבנק בחברות בחו"ל. לכל השקעה מהותית נדרש אישור מראש של בנק ישראל.
 2. הוראות הרשויות בארה"ב מגבילות את הבנקים המקומיים בהיקף החשיפות מסוג כלשהו כלפי חברות קשורות. השיעור המירבי של החשיפה לחברה קשורה הוא 10% מהון הבנק בארה"ב, וכלפי הקבוצה עליה נמנה הבנק בארה"ב, השיעור המירבי הינו 20% מהון.
 3. הוראות הרשויות בבריטניה מגבילות את הבנקים המקומיים בהיקף החשיפות מסוג כלשהו כלפי חברות קשורות. השיעור המירבי של החשיפה של הבנק בבריטניה כלפי הקבוצה (למעט בנק לאומי לישראל בע"מ) הינו 25% מהון הבנק באנגליה.
 - ניתן מחדש אישור מהרגולטור בבריטניה (waiver) להגדלת היקף החשיפה כלפי בנק לאומי לישראל בע"מ, כך שהשיעור המירבי של החשיפה כלפיו הינו כיום 100% מהון הבנק באנגליה.
 4. הוראות הרשויות ברומניה מגבילות את הבנקים המקומיים בהיקף החשיפות כלפי חברות קשורות. שיעור החשיפה המירבי של לאומי רומניה כלפי הקבוצה הינו 100% מהון הבנק ברומניה.

תיאור עסקי קבוצת לאומי והתפתחותם הכללית

בנק לאומי לישראל בע"מ ("לאומי"), שמשרדו הראשי נמצא בתל-אביב, ישראל, הינו חברת האם של קבוצת לאומי אשר כוללת חברות מוחזקות עיקריות כמפורט בתרשים מבנה הקבוצה בדוח ממשל תאגידי. בנק לאומי וחברות הבנות שלו מהווים את אחת הקבוצות הבנקאיות הגדולות בישראל.

הבנק מוגדר כתאגיד בנקאי על פי חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981, והוא בעל רישיון בנק על פי החוק האמור. כ"בנק" וכ"תאגיד בנקאי" מודרכת ותחומה פעילותו של הבנק במערכת של חוקים, צווים ותקנות, בהם בין היתר, פקודת הבנקאות, חוק בנק ישראל, חוק הבנקאות (רישוי) וחוק הבנקאות (שירות ללקוח), וכמו כן בהוראות, כללים, הנחיות והבעות עמדה של המפקח על הבנקים.

קבוצה בנקאית מובילה בישראל, ובמטרה להשיג רווחיות נאותה לאורך זמן, לאומי בוחן כל העת את המגמות והשינויים בסביבה העסקית בה הוא פועל, ומגבש אסטרטגיה המתמודדת עם שינויים אלו.

לפרוט נוסף בנוגע ליעדים ואסטרטגיה ובנוגע לקווי הפעילות העיקריים של הקבוצה ראה בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

ניהול סיכונים בלאומי - מדדים עיקריים

טבלה 1 - ריכוז של יחסים רגולטורים ונתונים פיננסיים עיקריים

31 בדצמבר		31 במרס	
2016	2016	2017	
במיליוני ש"ח			
32,586	29,719	32,965	
44,436	42,609	44,335	
266,534	272,523	272,108	
4,788	5,793	6,141	
20,843	20,100	20,862	
292,165	298,416	299,111	
באחוזים			
11.15%	9.96%	11.02%	
15.21%	14.28%	14.82%	
132%	125%	131%	
6.77%	6.35%	6.85%	
110.2%	109.5%	117.1%	
2.9%	3.0%	2.7%	
1.5%	1.3%	1.5%	
9.3%	6.6%	8.1%	

- (א) נתונים אלה כוללים התאמות בגין תכנית ההתייעלות שנקבעו לפי מכתב המפקחת על הבנקים מיום 12 בינואר 2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" (להלן - התאמות בגין תוכנית ההתייעלות), אשר פוחדות בהדרגה עד יום 30 ביוני 2021. לפרטים נוספים על השפעת הוראות המעבר וההתאמות בגין תכנית ההתייעלות ראה סעיף ד. להלן, מסך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון הופחתו סך של 92 מיליון ש"ח בשל התאמות בגין תכנית ההתייעלות. (31 בדצמבר 2016 - 116 מיליון ש"ח).
- (ב) יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש ויחס ההון הכולל המזערי הנדרשים מיום 1 בינואר 2015 ועד ליום 31 בדצמבר 2016 הינם 9%-12.5% בהתאמה והחל מיום 1 בינואר 2017 הינם 10%-13.5% בהתאמה. ליחסים אלה, החל מיום 1 בינואר 2015, מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדיווח. דרישה זו יושמה בהדרגה בשיעורים רבעוניים שווים החל מיום 1 באפריל 2015 ועד ליום 1 בינואר 2017. יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש ויחס ההון הכולל המזערי הנדרשים למועד הדיווח הינם 10.26%-13.76% בהתאמה.
- (ג) יחס כיסוי הנזילות של הבנק במאוחד חושב על בסיס ממוצע תצפיות יומיות במהלך הרבעון המדווח.

הון (נדבך 3)

מבנה ההון והלימות ההון (נדבך 3)

ההון המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי (להלן: "הון") של הקבוצה הסתכם ב-31 במרס 2017 ב-32,255 מיליון ש"ח, לעומת 31,347 מיליון ש"ח בסוף 2016, גידול של 2.9%. הון זה מהווה בסיס לחישוב ההון הרגולטורי המשמש לחישוב יחס הלימות ההון של הבנק בתוספת מכשירים הוניים והתאמות פיקוחיות כפי שנקבע בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202 של הפיקוח על הבנקים.

מבנה ההון הפיקוחי

לצורך מדידה וניהול הלימות ההון, הבנק מיישם את ההוראות הסופיות ליישום באזל 3 בישראל, כפי שאומצו במסגרת הוראות ניהול בנקאי תקין 201-211 והנחיות הפיקוח על הבנקים ליישום. הוראות אלה נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2014 בכפוף להוראות המעבר שנכללו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 299 של הפיקוח על הבנקים.

מדידת ההון מבוססת על חלוקת ההון להון רובד 1 (הכולל הון עצמי רובד 1 והון רובד 1 נוסף) ולהון רובד 2. סיכום הרבדים האלו מכונה "בסיס ההון לצורך הלימות ההון" או "ההון הפיקוחי" או "ההון הכולל".

הון עצמי רובד 1 כולל את ההון המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי בתוספת חלק מהזכויות שאינן מקנות שליטה בהון של חברות בת שאוחדו (זכויות מיעוט) ובניכוי מוניטין, נכסים בלתי מוחשיים אחרים, והתאמות פיקוחיות וניכויים נוספים.

בנוסף לאלו, נכללות התאמות להון עצמי רובד 1, אשר נובעות מיישום תוכנית התייעלות תפעולית וכן מאופן חישוב ריבית ההיוון שמשמשת לחישוב ההתייבות לזכויות עובדים, כמפורט בהמשך.

הון רובד 1 נוסף, המורכב ממכשירי הון העומדים בקריטריונים שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202. בקבוצת לאומי לא קיימים מכשירי הון ברובד זה.

הון רובד 2 כולל בעיקר מכשירי הון ויתרת הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי לפני השפעת המס המתייחס עד לתקרה של 1.25% מסך נכסי סיכון האשראי.

לגבי מכשירי ההון שהיו כלולים בהון רובד 2 בתאריך 31 בדצמבר 2013 נקבעו הוראות מעבר ותקרת הכרה, שחושבה ליום ה-1 בינואר 2014, על פי 80% מיתרת המכשירים ליום 31 בדצמבר 2013. בתחילת כל שנה עוקבת מופחתת תקרה זו ב-10% נוספים עד ליום 1 בינואר 2022. בשנת 2017 מכשירי ההון וכתבי ההתייבות הנדחים מוכרים בהתאם לתקרה של 50% מיתרתם ליום 31 בדצמבר 2013.

תיאור המאפיינים העיקריים של מכשירי הון פיקוחי שהונפקו מוצג באתר האינטרנט של הבנק בכתובת: <http://leumi.co.il> בפרק אודות <מידע כספי > גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים.

יצוין כי הסכום המוכר בפועל להון רובד 2 הינו הנמוך מבין סכומם המופחת של המכשירים עצמם ותקרת ההכרה בהם על פי הוראות המעבר. מתחילת 2014 מכשירי הון שהונפקו נדרשים לעמוד בכל הקריטריונים המפורטים בהוראת ניהול בנקאי תקין 202. לצורך הכללתם בהון. הקריטריונים העיקריים הם: על המכשיר לכלול: (1) מנגנון לספיגת הפסדי קרן על ידי המרה למניות רגילות או הפחתת המכשיר כאשר יחס הון עצמי רובד 1 של התאגיד הבנקאי יורד מ-5%; (2) סעיף הקובע שבהתרחש האירוע המכונן לאי-קיימות (כמוגדר בנספח ה' להוראת ניהול בנקאי תקין 202) יומר המכשיר באופן מיידי למניות רגילות או יימחק.

ביום 26 בינואר 2017 החליט דירקטוריון הבנק לפדות במהלך יוני-יולי 2017 בפדיון מוקדם מלא 400,000,000 ש"ח ע.ג. פקדונות/שטרי הון נדחים (לא סחירים) צמודים למדד אשר הוצעו בשנת 2002. סכום הפידיון של שטרי ההון (כולל הפרשי הצמדה) הינו כ-500 מיליון ש"ח. הפידיון המוקדם המלא ייעשה בהתאם לזכות שקיימת לבנק לבצע פידיון מוקדם מלא, לפי תנאי שטרי ההון.

למידע נוסף ראה פרק המבנה וההתפתחות של הנכסים, ההתייבויות, ההון והלימות ההון, סעיף אגרות חוב, שטרי הון וכתבי התחייבויות נדחים בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

מגבלות על מבנה ההון

בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202 נקבעו מגבלות על מבנה ההון:

- הון רובד 2 לא יעלה על 100% מהון רובד 1, לאחר הניכויים הנדרשים מהון זה.
- מכשירי הון הכשירים להיכלל בהון רובד 2 לא יעלו על 50% מהון רובד 1 לאחר הניכויים הנדרשים מהון זה. מגבלה זו אינה כוללת את מכשירי ההון שנכללו קודם לתחילת הוראה זו בהון רובד 2 עליון, וזאת בגובה יתרת אותם מכשירים ליום 31 בדצמבר 2013 ובהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 299 (ההון הפיקוחי - הוראות מעבר).

טבלה 2 - יחס הלימות ההון לרכיבי סיכון

31 בדצמבר		31 במרס	
2016	2016	2017	2017
במיליוני ש"ח			
נתונים			
הון לצורך חישוב יחס ההון			
32,586	29,719	32,965	הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים ^(א)
11,850	12,890	11,369	הון רובד 2, לאחר ניכויים
44,436	42,609	44,334	סך הכל הון כולל ^(א)
יתרות משוקללות של נכסי סיכון			
266,534	272,523	272,108	סיכון אשראי ^(א)
4,788	5,793	6,141	סיכויי שוק
20,843	20,100	20,862	סיכון תפעולי
292,165	298,416	299,111	סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון
יחס ההון לרכיבי סיכון			
11.15%	9.96%	11.02%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
15.21%	14.28%	14.82%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
9.24%	9.14%	10.26%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים ^(ב)
12.74%	12.64%	13.76%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים ^(ב)
חברות בת משמעותיות:			
לאומי קארד:			
16.81%	16.75%	15.76%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
17.79%	17.68%	16.76%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
בנק לאומי ארה"ב:^(א)			
12.21%	12.45%	11.57%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
14.75%	15.21%	13.99%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון

(א) נתונים אלה כוללים התאמות בגין תכנית ההתייעלות שנקבעו לפי מכתב המפקחת על הבנקים מיום 12 בינואר 2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" (להלן - התאמות בגין תוכנית ההתייעלות), אשר פוחתות בהדרגה עד יום 30 ביוני 2021. לפרטים נוספים על השפעת הוראות המעבר וההתאמות בגין תכנית ההתייעלות ראה סעיף ד. להלן, מסך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון הפוחתו סך של 92 מיליון ש"ח בשל התאמות בגין תכנית ההתייעלות. (31 בדצמבר 2016 - 116 מיליון ש"ח).

(ב) יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש ויחס ההון הכולל המזערי הנדרש מיום 1 בינואר 2015 ועד ליום 31 בדצמבר 2016 הינם 9%-12.5% בהתאמה והחל מיום 1 בינואר 2017 הינם 10%-13.5% בהתאמה. ליחסים אלה, החל מיום 1 בינואר 2015, מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדיווח. דרישה זו יושמה בהדרגה בשיעורים רבעוניים שווים החל מיום 1 באפריל 2015 ועד ליום 1 בינואר 2017.

(ג) דרישות ההון הינם בהתאם לרגולציה המקומית שחלה על לאומי ארה"ב.

השפעת הוראות המעבר על יחס הון עצמי רובד 1

31 בדצמבר		31 במרס	
2016	2016	2017	
באחוזים			
יחס ההון לרכיבי סיכון			
10.66%	9.53%	10.70%	
יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון לפני יישום השפעת הוראות המעבר ולפני השפעת התאמות בגין תוכנית ההתייעלות.			
0.35%	0.43%	0.16%	
השפעת הוראות המעבר ^(א)			
11.01%	9.96%	10.86%	
יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון, לפני השפעת התאמות בגין תוכנית ההתייעלות.			
0.14%	-	0.16%	
השפעות התאמות בגין תוכנית ההתייעלות ^(ב)			
11.15%	9.96%	11.02%	
יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון			

(א) על פי הוראות המעבר הבנק מחשיב ניכויים מההון והתאמות פיקוחיות אחרות בשיעור עולה באופן הדרגתי עד ליישום המלא החל מ-1 בינואר 2018.
 (ב) השפעת תוכנית התייעלות פוחתת בהדרגה עד יום 30 ביוני 2021.

טבלה 3 - הרכב ההון לצורך חישוב יחס ההון (נדבך 3)

31 בדצמבר		31 במרס	
2016	2016	2017	
במיליוני ש"ח			
ג. רכיבי ההון לצורך חישוב יחס ההון			
1. הון עצמי רובד 1			
31,347	29,313	32,255	
הון המיוחס לבעלי מניות הבנק			
245	224	212	
הבדלים בין הון המיוחס לבעלי מניות הבנק לבין הון עצמי רובד 1 - זכויות מיעוט			
868	833	367	
הבדלים בין הון המיוחס לבעלי מניות הבנק לבין הון עצמי רובד 1 - בגין הטבות לעובדים			
137	-	77	
התאמות בגין המעבר בין העקום החשבונאי לעקום 8 רבעונים ^(א)			
32,597	30,370	32,911	
סך הון עצמי רובד 1 לפני התאמות פיקוחיות וניכויים			
התאמות פיקוחיות וניכויים:			
(265)	(273)	(258)	
מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים			
(120)	(365)	(143)	
מיסים נדחים לקבל			
-	-	-	
השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור			
(19)	(13)	(26)	
התאמות פיקוחיות וניכויים אחרים - הון עצמי רובד 1			
(404)	(650)	(427)	
סך הכל התאמות פיקוחיות וניכויים - הון עצמי רובד 1			
393	-	481	
סך ההתאמות בגין תוכנית ההתייעלות			
32,586	29,719	32,965	
סך הכל הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים			
2. הון רובד 2			
8,662	9,671	8,227	
הון רובד 2: מכשירים לפני ניכויים			
3,188	3,219	3,142	
הון רובד 2: הפרשות, לפני ניכויים			
11,850	12,890	11,369	
סך הון רובד 2 לפני ניכויים			
ניכויים:			
-	-	-	
סך הכל ניכויים - הון רובד 2			
11,850	12,890	11,369	
סך הכל הון רובד 2			
44,436	42,609	44,334	
סך הכל הון כולל			

(א) בהתאם לאישור פרטני מהפיקוח על הבנקים.

טבלה 4 - הרכב ההון הפיקוחי תוך ציון הפניות למאזן הפיקוחי (נדבך 3)

31 בדצמבר 2016		31 במרס 2016		31 במרס 2017	
סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 הפניה למאזן הפיקוחי	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבזל III	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבזל III	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבזל III	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבזל III	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבזל III
הון עצמי רובד 1: מכשירים ועודפים					
הון מניות רגילות שהונפק ע"י התאגיד הבנקאי ופרמיה על מניות רגילות הכלולות בהון עצמי רובד 1					
1	-	8,831	-	8,824	8,831
עודפים, לרבות דיבידנד שהוצע או שהוכרז לאחר תאריך המאזן					
2	-	24,792	-	22,443	25,414
רווח כולל אחר מצטבר ועודפים שניתן להם גילוי					
3	(868)	(1,408)	(833)	(1,121)	(367)
מכשירי הון עצמי רובד 1 שהונפקו ע"י התאגיד הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בתקופת המעבר					
-	-	-	-	-	-
הזרמות הון קיימות מהמגזר הצבורי שיוכרו עד ליום 1 בינואר 2018					
-	-	-	-	-	-
מניות רגילות שהונפקו ע"י חברות בת של התאגיד הבנקאי שאוחדו והמוחזקות ע"י צד ג' (זכויות מיעוט)					
4	81	245	77	224	38
הון עצמי רובד 1 לפני התאמות פיקוחיות וניכויים					
-	-	32,460	-	30,370	32,836
הון עצמי רובד 1: התאמות פיקוחיות וניכויים					
התאמות יציבותיות להערכת שווי מוניטין					
6	-	264	-	273	258
נכסים לא מוחשיים אחרים למעט זכויות שרות למשכנתאות, בניכוי מסים נדחים לשלם					
7	-	-	-	-	-
מסים נדחים לקבל שמימושם מתבוסס על רווחיות עתידית של התאגיד הבנקאי					
8	1	1	1	2	2
סכום הרווח הכולל האחר המצטבר בגין גידורי תזרים מזומנים של פריטים שאינם מוצגים במאזן לפי שווי הוגן					
-	-	-	-	-	-
פער שלילי בין הפרשות להפסדים צפויים					
-	-	-	-	-	-
גידול בהון העצמי הנובע מעסקות איגוח					
-	-	-	-	-	-
רווחים והפסדים שטרם מומשו כתוצאה משינויים בשווי הוגן של התחייבויות שנבעו משינויים בסיכון האשראי העצמי של התאגיד הבנקאי					
9	13	19	9	13	7
עודף יעודה על עתודה, בניכוי מסים נדחים לשלם שיסולקו אם הנכס יהפוך לפגום או ייגרע בהתאם להוראות הדוח לציבור					
-	-	-	-	-	-

31 בדצמבר 2016		31 במרס 2016		31 במרס 2017			
סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 הפניה בהתאם למאזן לכזל III הפיקוחי	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם הון לכזל III פיקוחי	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם הון לכזל III פיקוחי	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם הון לכזל III פיקוחי	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם הון לכזל III פיקוחי	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם הון לכזל III פיקוחי		
					השקעה עצמית במניות רגילות, המוחזקות באופן ישיר או עקיף (כולל התחייבות לרכוש מניות בכפוף להסכמים חוזיים)		
-	-	-	-	-	החזקות צולבות הדדיות במניות רגילות של תאגידים פיננסיים		
-	-	-	-	-	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לצבור של התאגיד הבנקאי, כאשר החזקת התאגיד הבנקאי אינה עולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו ע"י התאגיד הפיננסי (בסכום העולה על 10% מהון עצמי רובד 1)		
-	-	-	-	-	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לצבור של התאגיד הבנקאי, כאשר החזקת התאגיד הבנקאי עולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו ע"י התאגיד הפיננסי		
-	-	-	-	-	זכויות שרות למשכנתאות אשר סכומם עולה על 10% מהון עצמי רובד 1		
10	696	1,044	774	1,160	317	1,270	מסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי, אשר סכומם עולה על 10% מהון עצמי רובד 1
-	-	-	-	-	-	-	סכום זכויות שרות למשכנתאות, מסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי וההשקעות בשעור העולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו ע"י תאגידים פיננסיים, העולה על 15% מהון עצמי רובד 1 של התאגיד הבנקאי
-	-	-	-	-	-	-	מזה: בגין השקעות בשעור העולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו ע"י תאגידים פיננסיים
-	-	-	-	-	-	-	מזה: בגין זכויות שרות למשכנתאות
-	-	-	-	-	-	-	מזה: מסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי
-	-	(1,454)	-	(797)	-	(1,685)	התאמות פיקוחיות וניכויים נוספים שנקבעו ע"י המפקח על הבנקים
-	-	-	-	-	-	-	מזה: בגין השקעות בהון של תאגידים פיננסיים
-	-	-	-	-	-	-	מזה: בגין זכויות שרות למשכנתאות
-	-	(199)	-	-	-	(107)	מזה: בגין חישוב בסיס הון ע"כ שיעור היוון ממוצע 8 רבעונים מחוייבות פנסיונית
-	-	(393)	-	-	-	(481)	מזה: בגין השפעת תוכנית ההתייעלות
-	(575)	(862)	(531)	(797)	(275)	(1,097)	מזה: הפחתת מרכיב מס שכר מנכס מס נדחה

31 בדצמבר 2016	31 במרס 2016	31 במרס 2017	
סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 הפניה בהתאם למאזן הפיקוחי לבזל III	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם הון לפיקוחי לבזל III	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם הון לפיקוחי לבזל III	הון פיקוחי
-	-	-	ניכויים החלים על הון עצמי רובד 1 מאחר ואין בהון רובד 1 נוסף והון רובד 2 די הון בכדי לכסות על הניכויים
-	(126)	651	סך כל ההתאמות הפיקוחיות והניכויים בהון עצמי רובד 1
-	32,586	29,719	הון עצמי רובד 1
			הון רובד 1 נוסף: מכשירים
-	-	-	מכשירי הון מניות רובד 1 נוסף שהונפקו ע"י התאגיד הבנקאי ופרמיה על מכשירים אלו
-	-	-	מזה: מסווג כהון עצמי בהתאם להוראות הדווח לצבור
-	-	-	מזה: מסווג כהתחייבות בהתאם להוראות הדווח לצבור
-	-	-	מכשירי הון רובד 1 נוסף שהונפקו ע"י התאגיד הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בתקופת המעבר
-	-	-	מכשירי הון רובד 1 נוסף שהונפקו ע"י חברות בת של התאגיד הבנקאי והמוחזקים ע"י משקיעי צד ג'
-	-	-	מזה: מכשירי הון רובד 1 נוסף שהונפקו ע"י חברות בת של התאגיד הבנקאי והמוחזקים ע"י משקיעי צד ג', המופחתים בהדרגה מהון רובד 1 נוסף
-	-	-	הון רובד 1 נוסף לפני ניכויים
			הון רובד 1 נוסף: ניכויים
-	-	-	השקעה עצמית במכשירי הון הכלולים ברובד 1 נוסף, המוחזקת באופן ישיר או עקיף (כולל התחייבות לרכוש מכשירים בכפוף להסכמים חוזיים)
-	-	-	החזקות צולבות הדדיות במכשירי הון הכלולים ברובד 1 נוסף
-	-	-	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לצבור של התאגיד הבנקאי, כאשר החזקת התאגיד הבנקאי אינה עולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו ע"י התאגיד הפיננסי

31 בדצמבר 2016		31 במרס 2016		31 במרס 2017	
סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 הפניה בהתאם למאזן הפיקוחי	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 ההון בהתאם לכזל III פיקוחי	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 ההון בהתאם לכזל III פיקוחי	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 ההון בהתאם לכזל III פיקוחי	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 ההון בהתאם לכזל III פיקוחי	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 ההון בהתאם לכזל III פיקוחי
					השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לצבור של התאגיד הבנקאי, כאשר החזקת התאגיד הבנקאי עולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו ע"י התאגיד הפיננסי
-	-	-	-	-	-
					ניכויים נוספים שנקבעו ע"י המפקח על הבנקים
-	-	-	-	-	-
					מזה: בגין השקעות בהון של תאגידים פיננסיים
-	-	-	-	-	-
					מזה: ניכויים נוספים להון רובד 1 ניכויים בהון רובד 1 נוסף הכפופים לטפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לכזל III
-	-	-	-	-	-
					ניכויים החלים על הון רובד עצמי 1 נוסף מאחר ואין בהון רובד 2 די הון בכדי לכסות על הניכויים
-	-	-	-	-	-
					סך כל הניכויים בהון רובד 1 נוסף
-	-	-	-	-	-
					הון רובד 1 נוסף
-	32,586	-	29,719	-	32,965
					הון רובד 2: מכשירים והפרשות
					מכשירים שהונפקו ע"י התאגיד הבנקאי (שאינם נכללים בהון רובד 1) ופרמיה על מכשירים אלו
A11	926	-	925	-	926
					מכשירי הון רובד 2 שהונפקו ע"י התאגיד הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בתקופת המעבר
11	7,715	-	8,727	-	7,272
					מכשירי הון רובד 2 שהונפקו ע"י חברות בת של התאגיד הבנקאי למשקיעי צד ג'
5	21	-	19	-	29
					מזה: מכשירי הון רובד 2 שהונפקו ע"י חברות בת של התאגיד הבנקאי והמוחזקים ע"י משקיעי צד ג', המופחתים בהדרגה מהון רובד 2
-	21	-	19	-	29
					הפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפי השפעת המס המתייחס
12	3,188	-	3,219	-	3,142
					הון רובד 2 לפני ניכויים
-	11,850	-	12,890	-	11,369
					הון רובד 2: ניכויים
					השקעה עצמית במכשירי הון רובד 2, המוחזקת באופן ישיר או עקיף (כולל התחייבות לרכוש מכשירים בכפוף להסכמים חוזיים)
-	-	-	-	-	-
					החזקות צולבות הדדיות במכשירי הון רובד 2 של תאגידים פיננסיים
-	-	-	-	-	-

31 בדצמבר 2016		31 במרס 2016		31 במרס 2017	
סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 הפניה בהתאם למאזן הפיקוחי	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבזל III	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבזל III	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבזל III	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבזל III	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבזל III
סכומים שמתחת לסף ההפחתה (לפני שקול סיכון)					
השקעות בהון של תאגידים פיננסיים (למעט תאגידים בנקאיים וחברות בנות שלהם), שאינן עולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו ע"י התאגיד הפיננסי והן מתחת לסף ההפחתה					
14	-	455	-	497	410
השקעות בהון עצמי רובד 1 של תאגידים פיננסיים (למעט תאגידים בנקאיים וחברות בנות שלהם), העולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו ע"י התאגיד הפיננסי, והן מתחת לסף ההפחתה					
15	-	249	-	182	253
זכויות שרות למשכנתאות מסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי שהן מתחת לסף ההפחתה					
16	-	3,262	-	3,008	3,300
תקרה להכללת הפרשות ברובד 2					
הפרשה כשירה להכללה במסגרת רובד 2 בהתייחס לחשיפות תחת הגישה הסטנדרטית, לפני יישום התקרה					
-	-	3,188	-	3,219	3,143
התקרה להכללת הפרשה במסגרת רובד 2 תחת הגישה הסטנדרטית					
-	-	3,332	-	3,407	3,401
הפרשה כשירה להכללה במסגרת רובד 2 בהתייחס לחשיפות לפי גישת הדירוגים הפנימיים, לפני יישום התקרה					
-	-	-	-	-	-
התקרה להכללת הפרשה במסגרת רובד 2 לפי גישת הדירוגים הפנימיים					
-	-	-	-	-	-
מכשירי הון שאינם כשירים כהון פיקוחי הכפופים להוראות המעבר					
סכום התקרה הנוכחית למכשירים הנכללים בהון עצמי רובד 1 הכפופים להוראות המעבר					
-	-	-	-	-	-
סכום שנוכה מהון עצמי רובד 1 בשל התקרה					
-	-	-	-	-	-
סכום התקרה הנוכחית למכשירים הנכללים בהון רובד 1 נוסף הכפופים להוראות המעבר					
-	-	-	-	-	-
סכום שנוכה מהון רובד 1 נוסף בשל התקרה					
-	-	-	-	-	-
סכום התקרה הנוכחית למכשירים הנכללים בהון רובד 2 הכפופים להוראות המעבר					
-	-	8,726	-	8,726	7,272
סכום שנוכה מהון רובד 2 בשל התקרה					
-	-	-	-	636	420

טבלה 5 - הרכב המאזן הפיקוחי והפניות לרכיבי ההון הפיקוחי (נדבך 3)

הפניות לרכיבי ההון הפיקוחי	31 בדצמבר		31 במרס	במיליוני ש"ח
	2016	2016	2017	
נכסים				
-	74,757	55,648	68,275	מזומנים ופיקדונות בבנקים
-	77,201	78,727	77,959	ניירות ערך ¹
14	455	497	410	¹ מזה: השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינן עולות על 10% מהון המניות של התאגיד הפיננסי
-	76,746	78,230	77,549	¹ מזה: ניירות ערך אחרים
-	265,450	267,705	268,172	אשראי לציבור
-	(3,537)	(3,572)	(3,465)	הפרשה להפסדי אשראי ¹
12	(2,854)	(2,882)	(2,787)	¹ מזה: הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי הנכללת ברובד 2
-	(683)	(690)	(678)	¹ מזה: הפרשה להפסדי אשראי שלא נכללת בהון הפיקוחי
-	261,913	264,133	264,707	אשראי לציבור, נטו
-	642	412	620	אשראי לממשלות
-	901	899	878	השקעות בחברות כלולות ¹
15	249	182	253	¹ מזה: השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שעולות על 10% מהון המניות של התאגיד הפיננסי
6	246	256	241	¹ מזה: מוניטין
7	-	-	-	¹ מזה: נכס בלתי מוחשי
-	3,147	3,060	3,016	בניינים וציוד
-	8,087	7,890	7,891	נכסים אחרים ¹
-	4,960	4,945	4,844	¹ מזה: נכסי מס נדחה ²
8	1	2	2	² מזה: נכסי מס נדחה למעט אלו המיוחסים להפרשי עתוי
7	-	-	-	² מזה: התחייבות בגין מס נדחה בגין נכסים בלתי מוחשיים
10	1,044	1,160	1,270	² מזה: מסים נדחים המיוחסים להפרשי עיתוי, אשר סכומם עולה על 10% מהון עצמי רובד 1
16	3,262	3,008	3,300	² מזה: מסים נדחים המיוחסים להפרשי עיתוי, אשר סכומם אינו עולה על 10% מהון עצמי רובד 1
13	652	749	272	² מזה: נכסי מס נדחה אחרים בהתאם להוראות המעבר
-	3,127	2,972	3,047	¹ מזה: נכסים אחרים נוספים
-	17	17	17	נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין*
6	17	17	17	¹ מזה: מוניטין
7	-	-	-	¹ מזה: נכס בלתי מוחשי
-	1,284	1,621	903	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
-	10,654	13,150	11,032	נכסים בגין מכשירים נגזרים
-	438,603	425,557	435,298	סך כל הנכסים

הפניות לרכיבי ההון הפיקוחי	31 בדצמבר		31 במרס	במיליוני ש"ח
	2016	2016	2017	
התחייבויות והון				
-	346,854	330,354	341,663	פיקדונות הציבור
-	3,394	4,441	4,493	פקדונות מבנקים
-	900	808	770	פקדונות מממשלות
-	22,640	24,810	22,689	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים ¹
-	14,000	15,158	14,491	¹ מזה: כתבי התחייבות נדחים שאינם מוכרים כהון פיקוחי
-	8,640	9,652	8,198	¹ מזה: כתבי התחייבות נדחים המוכרים כהון פיקוחי ²
11 א	926	926	926	² מזה: כשירים כרכיבי הון פיקוחי
11	7,714	8,727	7,272	² מזה: אינם כשירים כרכיבי הון פיקוחי וכפופים להוראות מעבר
-	21,885	20,650	21,309	התחייבויות אחרות ¹
12	334	337	356	¹ מזה: הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי הנכללת ברובד 2
-	539	845	481	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי מכר חוזר
-	10,677	13,996	11,272	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים ¹
9	32	21	33	¹ מזה: בגין סיכון האשראי העצמי
-	406,889	395,904	402,677	סך כל ההתחייבויות
-	367	340	366	זכויות שאינן מקנות שליטה ¹
4	245	224	213	¹ מזה: זכויות שאינן מקנות שליטה שניתן לייחס להון עצמי רובד 1
5	21	19	29	¹ מזה: זכויות שאינן מקנות שליטה שניתן לייחס להון רובד 2
-	31,347	29,313	32,255	הון המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי ¹
1	7,109	7,108	7,109	¹ מזה: הון מניות רגילות
1	1,722	1,716	1,722	¹ פרמיה על מניות רגילות
2	24,792	22,443	25,414	¹ מזה: עודפים
3	(84)	165	(73)	¹ מזה: רווחים (הפסדים) שטרם מומשו מהתאמות של ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן
3	(53)	(49)	(116)	¹ מזה: הפסדים נטו מהתאמות מתרגום דוחות כספיים
3	30	12	58	¹ מזה:קרנות אחרות
3	(1,301)	(1,249)	(1,469)	¹ מזה: רווחים (הפסדים) מהתאמות בגין הטבות לעובדים שנכללו בהון הפיקוחי
-	(868)	(833)	(367)	¹ מזה: רווחים (הפסדים) מהתאמות בגין הטבות לעובדים שלא נכללו בהון הפיקוחי בהתאם להוראות מעבר
	31,714	29,653	32,621	סך כל ההון העצמי
	438,603	425,557	435,298	סך כל ההתחייבויות וההון

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס	2017	
2016	2016		במיליוני ש"ח
הון עצמי רובד 1			
29,001	29,001	32,586	יתרה לתחילת התקופה ^(א)
50	49	-	הנפקה שאינה במזומן
593	587	-	גידול בפרמיה
2,791	459	622	רווח נקי לתקופה
17	-	-	קרנות עודפים בגין כלולות
(153)	96	11	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו מהתאמות נ"ע זמינים למכירה
-	-	-	קרן הון הלוואות לעובדים לרכישת מניות הבנק
(7)	-	-	קרן הון בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות
(664)	(653)	(162)	קרנות הון אחרות וכלולות וקרן בגין הטבות לעובדים
308	-	69	השפעת תכנית ההתייעלות
137	-	(60)	השפעת המעבר לשיעור ההיוון של מחוייבות פנסיונית לפי ממוצע נע של 8 רבעונים
(73)	(53)	(63)	תנועה בקרן הפרשי תרגום בגין חברות בנות
(17)	(38)	(33)	זכויות מיעוט
התאמות פיקוחיות וניכויים			
9	1	6	מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים
1	1	-	מיסים נדחים בגין רווחיות עתידית
63	-	(33)	שינוי המיסים נדחים כתוצאה מהיוון מחוייבות פנסיונית לפי ממוצע נע
84	-	19	שינוי במיסים הנדחים כתוצאה מתכנית ההתייעלות
458	275	10	מיסים נדחים בגין הפרשי עיתי
(13)	(6)	(7)	רווחים/הפסדים מצטברים כתוצאה משינויים בסיכון אשראי עצמי על התחייבויות פיננסיות לפי שווי הוגן
3,585	718	379	גידול נטו בהון עצמי רובד 1
32,586	29,719	32,965	יתרה לסוף התקופה
הון רובד 2			
12,593	12,593	11,850	יתרה לתחילת השנה
(1,723)	(712)	(442)	הפחתת כתבי התחייבות נדחים בהתאם להוראות המעבר
926	926	-	הנפקת כתב התחייבות כשירים
9	7	7	זכויות מיעוט
45	76	(46)	הוצאות בגין הפרשה הקבוצתית
(743)	297	(481)	שינוי נטו בהון רובד 2
11,850	12,890	11,369	יתרה לסוף התקופה
44,436	42,609	44,334	סך ההון הכולל לסוף התקופה

(א) השינויים ברכיבי ההון הפיקוחי בתקופה של 3 חודשים שהסתיימה ב-31 במרס 2017 נובעים בעיקר מרווח נקי לתקופה בסך של 622 מיליון ש"ח, קיטון ביתרת ההפסדים שטרם מומשו מניירות ערך זמינים למכירה בסך 11 מיליון ש"ח ומקיטון במכשירי הון פיקוחי בסך של 442 מיליון ש"ח בשל השפעת הירידה בתקרת ההכרה במכשירים מ-60% ל-50% על פי הוראות המעבר.

השינויים ברכיבי ההון הפיקוחי בשנת 2016 נובעים בעיקר מרווח נקי לתקופה בסך של 2,791 מיליון ש"ח, קיטון ביתרת ההפסדים שטרם מומשו מניירות ערך זמינים למכירה בסך 153 מיליון ש"ח, קיטון בקרנות הון בגין הטבות לעובדים 664 מיליון ש"ח, תרומת תכנית התייעלות להון הפיקוחי בסך 308 מיליון ש"ח (לפי מכתב הפיקוח על הבנקים מיום 12 בינואר 2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל", ונזקפות על פני 5 שנים החל מ-30 ביוני 2016 ואילך), מקיטון במכשירי הון פיקוחי בסך של 1,723 מיליון ש"ח בשל השפעת הירידה בתקרת ההכרה במכשירים מ-70% ל-60% על פי הוראות המעבר, והנפקה של כתבי התחייבות נדחים כשירים בסך של 926 מיליון ש"ח.

לפירוט בדבר צעדים שבוצעו במטרה לחזק הלימות ההון ראה דוח על הסיכונים לשנת 2016.

הלימות ההון

הבנק מיישם את הוראות מדידה והלימות הון המבוססות על הוראות באזל 3, כפי אומצו על ידי הפיקוח על הבנקים וכפי ששולבו בהוראות ניהול בנקאי תקיין 2011-2017 וכן במסגרת הנחיות ליישומן. הוראות באזל מחייבות ניהול הון במסגרת שלושה נדבכים:

- נדבך 1 - כולל את אופן חישוב דרישות ההון המזערי הפיקוחי בגין סיכונים האשראי, הסיכון התפעולי וסיכון השוק. ביישום דרישות נדבך 1, הבנק מיישם את הגישה הסטנדרטית בנוגע לכלל החשיפות של הבנק וגישת החשיפה הנוכחית בנוגע לחשיפות צד נגדי.
- נדבך 2 - מתווה את התהליכים הפנימיים בבנק המשמשים להערכת ההון הנדרש בגין מכלול הסיכונים לרבות אלו שאינם מכוסים על ידי נדבך 1 כגון ריכוזיות אשראי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכון פנסיוני (ICAAP - Internal Capital Adequacy Assessment Process). במקביל מבוצע תהליך סקירה על ידי הפיקוח על הבנקים.
- נדבך 3 - משמעת שוק. נדבך זה קובע את האופן וההיקף של המידע שיוצג במסגרת הדיווח לציבור בדבר הסיכונים שהבנק חשוף אליהם. במסגרת נדבך נדרשים גילויים שנכללים במסגרת דוח על הסיכונים.

יחסי הלימות ההון מחושבים כיחס שבין ההון לנכסי הסיכון המשוקללים. יחס הון עצמי רובד 1 מחושב כיחס שבין סכום הון עצמי רובד 1 לנכסי הסיכון המשוקללים, ויחס ההון הכולל מחושב כיחס שבין סכום ההון הכולל לנכסי הסיכון המשוקללים.

יעדי הלימות ההון שנקבעו על ידי בנק ישראל:

לפי הוראת ניהול בנקאי תקיין 2011 "מדידה והלימות הון - מבוא, תחולה וחישוב דרישות", החל מיום 1 בינואר 2015, כל התאגידים הבנקאיים נדרשים לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מזערי בשיעור של 9% וביחס הון כולל מזערי בשיעור של 12.5%. בנוסף, תאגיד בנקאי גדול, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל (כמו בנק לאומי), נדרש לעמוד בדרישות מוגדלות ליחס הון עצמי רובד 1 מזערי בשיעור של 10% וביחס הון כולל מזערי בשיעור של 13.5%, וזאת החל מיום 1 בינואר 2017.

כמו כן, על פי תיקון הוראת ניהול בנקאי תקיין מספר 329 "מגבלות למתן הלוואות לדיוור", התאגיד הבנקאי יידרש להגדיל את יעד הון עצמי רובד 1 ויעד ההון הכולל, בשיעור המבטא 1% מיתרת הלוואות לדיוור. דרישה זו יושמה בהדרגה בשיעורים רבעוניים החל מיום 1 באפריל 2015 ועד ליום 1 בינואר 2017.

לאור זאת, דרישות ההון המינימליות שחלות על הבנק ליום 31 במרס 2017 הינן 10.26% ליחס הון עצמי רובד 1, ו-13.76% ליחס הון כולל.

יעדי הלימות ההון שנקבעו על ידי הבנק:

תכנון ההון בקבוצת לאומי משקף ראייה צופה פני עתיד של תיאבון הסיכון ושל הלימות ההון הנדרשת כתוצאה מכך. מדיניות הקבוצה שאושרה על ידי הדירקטוריון, הינה להחזיק רמת הלימות הון הגבוהה מהסף המזערי שיוגדר מעת לעת על ידי בנק ישראל ואשר לא תפחת משיעור ההון הנדרש לכיסוי הסיכונים כפי שהם מוערכים בתהליך ה-ICAAP. בנוסף, הוגדרו יעדים שהקבוצה תרצה לעמוד בהם בעת אירוע תרחיש קיצוני.

במסגרת הליך הסקירה הפיקוחי, הנחה המפקח על קביעת יעדי הון פנימיים אשר יהלמו את פרופיל הסיכון של הבנק. בהמשך לכך, דירקטוריון הבנק אישר להגדיל את יעד ההון העצמי רובד 1 הפנימי של הבנק באופן שמיים 31 בדצמבר 2017 יעמוד על 10.5%. יעד זה אושרר על ידי הדירקטוריון בינואר 2017.

נכון ל-31 במרס 2017 יחס הון עצמי רובד 1 של הבנק הינה 11.02%.

ניהול הלימות ההון:

התקינה בדבר זכויות עובדים אשר יושמה לראשונה בינואר 2015, הינה גורם המשפיע באופן מהותי על הון עצמי רובד 1 של לאומי, בעיקר בשל העובדה שמדידת ההתחייבות הינה בהתאם לריביות שוק שהינן ברמות נמוכות היסטוריות וכן בשל התנודתיות הרבה שמדידה מעין זו הביאה להון הפיקוחי של הבנק.

בהקשר זה, ביום 12 ביולי 2016 קיבל הבנק אישור פרטני מאת בנק ישראל לענין אופן חישוב ריבית ההיוון שתשמש לחישוב ההתחייבות לזכויות עובדים לצורך מדידת ההון הפיקוחי. בהתאם לאישור, ריבית ההיוון מחושבת על פי ממוצע נע של תשואות השוק, לתקופה של שמונה רבעונים שהסתיימה במועד הדיווח. השינוי מיושם החל מהדוחות הכספיים לתקופה שהסתיימה ביום 30 ביוני 2016 ועד לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2020 (כולל). שינוי השיטה ממתן באופן משמעותי את התנודתיות הנובעת משינויים בריבית להיוון.

ביום 15 בנובמבר 2016 החליט דירקטוריון הבנק בהתבסס על המלצת וועדת הביקורת לחשב את ההתחייבויות הפנסיוניות לעובדים, על בסיס מרווח קבוע של אגרות חוב בדירוג בינלאומי AA.

למידע נוסף בנוגע למתודולוגית ההיוון ראה פרק מדיניות חשבונאית ואומדנים בנושאים קריטיים בדוח הדירקטוריון והנהלה.

תוכנית התייעלות

ביום 12 בינואר 2016 פרסם המפקח על הבנקים חוזר בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל". על פי חוזר זה, תאגיד בנקאי שיעמוד בתנאים שהוגדרו, יקבל הקלה לפיה לעניין חישוב יחסי הלימות ההון ויחס המינוף יוכל לפרוס את השפעת התוכנית על פני חמש שנים החל ממחצית שנת 2017. ביום 1 ביוני 2016 אישר דירקטוריון הבנק את תוכנית התייעלות שעלותה הסתכמה בכ-438 מיליון ש"ח (לאחר מס). ללא ההקלה כאמור, יישום תוכנית התייעלות נכון ל-31 במרס 2017 היה מביא לקיטון של כ-0.16% ביחס הון עצמי רוברד 1. ההקלה בהון הרגולטורי פוחתת בהדרגה עד יום 30 ביוני 2021.

שינויים רגולטוריים שעשויים להשפיע על דרישות ותכנון ההון:

דרישות הון בגין חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים

ביום 22 באוקטובר 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא "דרישות הון בגין חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים" (להלן: "החוזר"). החוזר מפרט את ההנחיות החדשות, אשר יחולו על חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים הנגרמות מנגזרי OTC, עסקות נגזרים סחירים בבורסה ועסקות מימון ניירות ערך.

בחוזר שהוציא הפיקוח על הבנקים ביום 9 ביוני 2016, נקבע שהחוזר יחול מיום 1 בינואר 2017, וכן שעד ליום 30 ביוני 2017 ניתן להתייחס לבורסה בתל אביב כצד נגדי מרכזי כשיר גם אם טרם הוכרזה ככשירה. בנוסף, ביום 28 בדצמבר 2016, פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב המציין כי חישוב סכום החשיפה בגין לקוחות הפעילים בבורסת המעו"ף ימשך להיות על פי גישת התרחישים. ליישום החוזר, בהינתן בורסה כשירה, לא צפויה להיות השפעה מהותית על יחס הון העצמי רוברד 1. באם הבורסה לני"ע בישראל לא תוכר כצד נגדי מרכזי כשיר, אומדן הגידול בסך נכסי הסיכון לנתוני סוף מרס 2017, הינו כ-4.1 מיליארד ש"ח, ירידה של כ-0.15% ביחס הון עצמי רוברד 1.

הלן ניתוח רגישות לגורמים העיקריים המשפיעים על הלימות ההון של קבוצת לאומי:

- שינוי היקף נכסי סיכון - נכסי הסיכון של לאומי מסתכמים לסוף מרס 2017 בכ-299.1 מיליארד ש"ח. כל גידול של 1% בנכסי הסיכון (כ-3 מיליארד ש"ח), יקטין את יחס הון עצמי רוברד 1 ב-0.11% ואת יחס ההון הכולל ב-0.15%.
- רווח שייצבר או שינוי בקרן ההון - הון עצמי רוברד 1 של לאומי לסוף מרס 2017 מסתכם ב-33.0 מיליארד ש"ח. ההון הכולל מסתכם ב-44.3 מיליארד ש"ח. כל צבירת רווח נקי ו/או תנועה חיובית בקרן ההון בהיקף של 1 מיליארד ש"ח, תשפר את יחס הון עצמי רוברד 1 ואת יחס ההון הכולל ב-0.33%.
- התחייבויות בדבר זכויות עובדים - ההתחייבות האקטוארית לעובדים מהוונת על פי ממוצע נע של שמונה רבעונים של תשואות השוק המושפעות מעקום אג"ח ממשלת ישראל ומרווח אג"ח קונצרני AA בארה"ב. שינוי של 0.1% לאורך עקום הריבית להיוון, בהנחה שהעקום עולה ויורד בצורה אחידה, משמעותה השפעה מצטברת של 0.07% ביחס הון עצמי רוברד 1 וביחס ההון הכולל. מזה על פי חישוב ממוצע נע לשמונה רבעונים, עליה של כ-0.01% ביחס הון עצמי רוברד 1 וביחס ההון הכולל, לרבעון השוטף.

תכנון ההון של הקבוצה

ניהול ההון הוא תהליך הבא לוודא שהקבוצה עומדת מעל דרישות ההון המינימליות (הנכללות בתיאבון הסיכון) תוך עמידה באסטרטגיה העסקית לשנים הקרובות.

תכנון ההון לוקח בחשבון את הצמיחה בפעילות של מרכזי הרווח השונים בקבוצה וגורמים נוספים המשפיעים על עמידת הבנק בדרישות ההון כגון רווחים שוטפים, שינויים הכלולים ברווח כולל אחר, התאמות פיקוחיות והשפעת הוראות המעבר, שיעור הגידול בהיקף הנכסים המאזניים ובנכסי הסיכון ועוד.

למידע נוסף בנוגע לתהליך תכנון ההון בקבוצה ראה דוח על הסיכונים לשנת 2016.

מדיניות חלוקת דיבידנד

ביום 29 במרס 2017 אישר דירקטוריון הבנק מדיניות חלוקת דיבידנד, החל ממועד פרסום הדוחות הכספיים לרבעון הראשון של שנת 2017. בהתאם למדיניות הדיבידנד, הבנק יחלק מדי רבעון, 20% מהרווח הנקי של הבנק בהתאם לדוחות הכספיים של הבנק לרבעון שחלף ובכפוף, בין היתר, לכך שהבנק יעמוד ביעדי הלימות ההון שלו, גם לאחר חלוקת הדיבידנד. חלוקת הדיבידנד בפועל כפופה להחלטות פרטניות של הדירקטוריון בטרם כל חלוקה, ובכפוף להוראות הדין שחלות על חלוקת דיבידנד ובכלל זה הוראות חוק החברות והוראות בנק ישראל.

בהתאם למדיניות האמורה ביום 25 במאי 2017 אישר הדירקטוריון חלוקת דיבידנד בסך של כ-124 מיליון ש"ח, המהווה 8.16747 אגורות לכל מניה בת 1 ש"ח ע.ג. הדירקטוריון קבע את יום 13 ביוני 2017 כיום הקובע לענין תשלום הדיבידנד ואת יום 22 ביוני 2017 כיום התשלום.

לפירוט בדבר מדיניות חלוקת הדיבידנד ומגבלות בדבר חלוקת הון הבנק ראה דוח הדירקטוריון והנהלה וביאור 8 בדוח הכספי.

טבלה 7 - רכיבי הסיכון ודרישות ההון בגין סיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון תפעולי (נדבך 3)

מדידת החשיפות לסיכונים השונים מבוססת על יתרות בספרי הבנק כפי שנערכו בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים החלים על הבנק ובהתאם להנחיות החישוב הספציפיות שנקבעו בהוראות 209 - 203. המדידה עשויה להשתנות בהתאם לשינויים בכללים ובהוראות אלו וכן שינויים נוספים כגון: שינויים בגודל ותמהיל התיק, שינוי באיכות התיק ונתונים כלכליים, שינויים בשיטות החישוב לרבות שיטות להפחתת סיכון (CRM). חשיפות הסיכון המוצגות להלן מבוססות על הכללים שהוגדרו לצורך חישוב ההון הפיקוחי הדרוש על מנת לתמוך בסיכונים אלו.

באזל 3					
31 במרס		31 במרס		31 בדצמבר	
2017		2016		2016	
נכסי סיכון	דרישת הון ^(א)	נכסי סיכון	דרישת הון ^(א)	נכסי סיכון	דרישת הון ^(א)
במיליוני ש"ח					
נכסי סיכון ודרישות הון בגין סיכון אשראי הנובע מחשיפות של:					
1,328	183	972	123	1,038	133
חובות של ריבונות					
3,319	457	2,773	351	3,381	432
חובות של ישויות סקטור ציבורי					
3,727	513	3,212	406	3,208	410
חובות של תאגידים בנקאיים					
273	38	165	21	173	22
חובות של ניירות ערך					
96,173	13,233	100,205	12,666	94,582	12,078
חובות של תאגידים					
51,257	7,053	51,412	6,498	50,228	6,414
חובות בבטחון נדל"ן מסחרי					
36,225	4,985	34,314	4,337	35,512	4,535
חשיפות קמעונאיות ליחידים					
12,614	1,736	11,904	1,505	12,074	1,542
הלוואות לעסקים קטנים					
43,588	5,998	44,982	5,686	43,972	5,615
משכנתאות לדיור					
443	61	559	71	490	63
איגוח					
21,102	2,904	20,428	2,582	20,469	2,614
נכסים אחרים					
2,059	283	1,597	202	1,407	180
סיכון CVA					
272,108	37,444	272,523	34,448	266,534	34,038
סך הכל בגין סיכון אשראי					
6,141	845	5,793	732	4,788	611
נכסי סיכון ודרישות הון בגין סיכון שוק					
20,862	2,871	20,100	2,541	20,843	2,662
נכסי סיכון ודרישות הון בגין סיכון תפעולי					
299,111	41,160	298,416	37,721	292,165	37,311
סך הכל נכסי הסיכון ודרישות ההון ^(א)					
44,334		42,609		44,436	
סך הכל הון כולל					
14.82%		14.28%		15.21%	
יחס הון כולל לרכיבי סיכון					
10.26%		9.14%		9.24%	
יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים ^(ב)					
13.76%		12.64%		12.74%	
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים ^(ב)					

(א) בגין הנדבך השני מחושבות כריות הון נוספות.

(ב) יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש יחס ההון הכולל המזערי הנדרש מיום 1 בינואר 2015 ועד ליום 31 בדצמבר 2016 הינם 9%-12.5%, בהתאמה, והחל מיום 1 בינואר 2017 הינם 10%-13.5%, בהתאמה. ליחסים אלה, החל מיום 1 בינואר 2015, מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדיווח. דרישה זו יושמה בהדרגה בשיעורים רבעוניים שווים החל מיום 1 באפריל 2015 ועד ליום 1 בינואר 2017. יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש יחס ההון הכולל המזערי הנדרש למועד הדיווח הינם 10.26%-13.76% בהתאמה.

טבלה 8 - רכיבי נכסים משוקללים בסיכון לפי פעילות עסקית (EDTF)

להלן מוצגות החשיפות בהתאם להקצאתם לקווי פעילות עסקית כפי שבאים לידי ביטוי בדיווח על מגזרי הפעילות של הבנק.

31 במרס 2017											
ישראל											
מאחד	ח'ל										
סך הכל	סך הכל בח'ל	סך הכל ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית	
במיליוני ש"ח											
1,328	205	1,123	-	1,123	-	-	-	-	-	חובות של ריבוניות	
3,319	543	2,776	-	295	-	2,481	-	-	-	חובות של ישויות סקטור ציבורי	
3,727	487	3,240	-	3,240	-	-	-	-	-	חובות של תאגידים בנקאיים	
273	-	273	-	-	273	-	-	-	-	חובות של חברת ניירות ערך	
96,173	22,890	73,283	-	2,735	1,205	28,923	12,753	27,667	-	חובות של תאגידים	
51,257	3,002	48,255	-	-	-	33,199	15,056	-	-	חובות בבטחון נדל"ן מסחרי	
36,225	109	36,116	-	23	-	-	-	-	154	35,939	חשיפות קמעונאיות ליחידים
12,614	45	12,569	-	4	-	-	-	12,565	-	-	הלוואות לעסקים קטנים
43,588	93	43,495	-	-	-	-	-	-	217	43,278	משכנתאות לדיור
443	100	343	-	343	-	-	-	-	-	-	איגוח
21,102	1,172	19,930	16,926	3,004	-	-	-	-	-	-	נכסים אחרים
270,049	28,646	241,403	16,926	10,767	1,478	64,603	27,809	40,232	371	79,217	סך הכל סיכון אשראי
2,059	-	2,059	-	2,059	-	-	-	-	-	-	CVA
6,141	74	6,067	-	6,067	-	-	-	-	-	-	סיכון שוק
20,862	2,151	18,711	275	2,618	336	3,134	1,945	3,057	457	6,889	סיכון תפעולי
299,111	30,871	268,240	17,201	21,511	1,814	67,737	29,754	43,289	828	86,106	סך הכל נכסי סיכון

31 במרס 2016											
ישראל											
מאחד	ח'ל										
סך הכל	סך הכל בח'ל	סך הכל ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית	
במיליוני ש"ח											
972	202	770	-	770	-	-	-	-	-	-	חובות של ריבוניות
2,773	404	2,369	-	332	-	2,037	-	-	-	-	חובות של ישויות סקטור ציבורי
3,212	407	2,805	-	2,805	-	-	-	-	-	-	חובות של תאגידים בנקאיים
165	-	165	-	-	165	-	-	-	-	-	חובות של חברת ניירות ערך
100,204	22,114	78,090	-	4,179	868	30,826	14,115	28,102	-	-	חובות של תאגידים
51,412	2,262	49,150	-	-	-	33,699	15,451	-	-	-	חובות בבטחון נדל"ן מסחרי
34,314	131	34,183	-	22	-	-	-	-	168	33,993	חשיפות קמעונאיות ליחידים
11,904	67	11,837	-	1	-	-	-	11,836	-	-	הלוואות לעסקים קטנים
44,982	412	44,570	-	-	-	-	-	-	253	44,317	משכנתאות לדיור
559	56	503	-	503	-	-	-	-	-	-	איגוח
20,429	1,183	19,246	15,967	3,279	-	-	-	-	-	-	נכסים אחרים
270,926	27,238	243,688	15,967	11,891	1,033	66,562	29,566	39,938	421	78,310	סך הכל סיכון אשראי
1,597	-	1,597	-	1,597	-	-	-	-	-	-	CVA
5,793	117	5,676	-	5,676	-	-	-	-	-	-	סיכון שוק
20,100	2,247	17,853	204	2,378	25	3,134	2,148	2,487	481	6,996	סיכון תפעולי
298,416	29,602	268,814	16,171	21,542	1,058	69,696	31,714	42,425	902	85,306	סך הכל נכסי סיכון

* סווג מחדש.

31 בדצמבר 2016

מאחד	ישראל											
	ח"ל	סך הכל	סך הכל ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית	
												במיליוני ש"ח
	1,038	227	811	-	811	-	-	-	-	-	-	חובות של ריבנויות
	3,381	589	2,792	-	289	-	2,503	-	-	-	-	חובות של ישויות סקטור ציבורי
	3,208	525	2,683	-	2,683	-	-	-	-	-	-	חובות של תאגידים בנקאיים
	173	-	173	-	-	173	-	-	-	-	-	חובות של חברת ניירות ערך
	94,583	23,061	71,522	-	2,349	804	29,369	13,087	25,913	-	-	חובות של תאגידים
	50,228	3,001	47,227	-	-	-	32,382	14,845	-	-	-	חובות בבטחון נדל"ן מסחרי
	35,512	115	35,397	-	22	-	-	-	-	171	35,204	חשיפות קמעונאיות ליחידים
	12,073	48	12,025	-	-	-	-	-	12,025	-	-	הלוואות לעסקים קטנים
	43,972	122	43,850	-	-	-	-	-	-	248	43,602	משכנתאות לדיור
	490	109	381	-	381	-	-	-	-	-	-	איגוח
	20,469	1,247	19,222	16,681	2,541	-	-	-	-	-	-	נכסים אחרים
	265,127	29,044	236,083	16,681	9,076	977	64,254	27,932	37,938	419	78,806	סך הכל סיכון אשראי
	1,407	-	1,407	-	1,407	-	-	-	-	-	-	CVA
	4,788	83	4,705	-	4,705	-	-	-	-	-	-	סיכון שוק
	20,843	2,350	18,493	321	2,030	483	3,210	2,033	2,938	474	7,004	סיכון תפעולי
	292,165	31,477	260,688	17,002	17,218	1,460	67,464	29,965	40,876	893	85,810	סך הכל נכסי סיכון

* סווג מחדש.

טבלה 9 - תנועות בנכסים משוקללים בסיכון (EDTF)

להלן מוצגות תנועות בתמהיל ואיכות התיק אשר עשוי להשפיע על אופן מדידת החשיפות לצורך כימות דרישות ההון המתייחסות.

תנועות בנכסי סיכון אשראי

	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס		
	2016	2016	2016	2017	
					במיליוני ש"ח
יתרת פתיחה	277,034	277,034	277,034	266,534	
שינוי בעסקאות	(6,550)	(1,775)	(1,775)	3,839	
ביטוח ערבויות חוק מכר	(7,540)	-	-	-	
שינויי דירוג	(362)	(224)	(224)	67	
הפרשי שער	(2,482)	(1,101)	(1,101)	(2,401)	
כניסה/יציאה מכשל	(210)	(159)	(159)	526	
עסקאות נגזרים נטו	(1,200)	311	311	1,048	
קיזוז מס שכן במיסים נדחים	1,979	-	-	652	
אחר	5,866	(1,563)	(1,563)	1,844	
יתרת סגירה	266,535	272,523	272,523	272,108	

תנועות בנכסי סיכון שוק

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס	2017	
2,016	2016	2017	
במיליוני ש"ח			
5,167	5,167	4,788	יתרת פתיחה
(605)	291	860	סיכון ריבית - שינוי בפוזיציות הפתוחות
97	277	(72)	סיכון מט"ח - שינוי בפוזיציות השורט הפתוחות בדולר
101	(195)	313	סיכון מניות - שינוי בחוזים עתידיים ובאופציות על מדדי מניות
28	253	252	סיכון אופציות - שינוי בתרחישים אופציות מט"ח
4,788	5,793	6,141	יתרת סגירה

תנועות בנכסי סיכון תפעולי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס	2017	
2016	2016	2017	
במיליוני ש"ח			
20,432	20,432	20,843	יתרת פתיחה
411	(332)	19	תנועה
20,843	20,100	20,862	יתרת סגירה

יחס המינוף (נדבך 3)

"יחס מינוף", הנו מדד משלים ליחס ההון ומגבלה נוספת על רמת המינוף במגזר הבנקאי.

יחס המינוף מוגדר כמדידת ההון מחולק במדידת החשיפה, כאשר היחס מבוטא באחוזים. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. סך מדידת החשיפה של תאגיד בנקאי היא סכום החשיפות המאזניות, החשיפות לנגזרים, החשיפות לעסקאות מימון ניירות ערך ופריטים חוץ מאזניים.

על פי ההוראה, כל התאגידים הבנקאיים יידרשו לעמוד ביחס מינוף מזערי בשיעור שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד. בנוסף, תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה 20% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, יידרש לעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-6%. הוראה נוספת זו חלה על לאומי.

יחס המינוף עשוי להיות מושפע מהשינויים בהון הרגולטורי של הבנק. בין היתר, בחישוב יחס המינוף הובאה השפעה של יישום תוכנית ההתייעלות והתאמות מיישום ריבית ההיוון מחושבת על פני ממוצע נע של תשואת השוק, לתקופה של שמונה רבעונים שהסתיימה במועד הדיווח, בקשר להתחייבויות אקטואריות מסוימות כמפורט לעיל.

טבלה 10 - יחס המינוף על בסיס מאוחד וחברות הבנות העיקריות לפי באזל (נדבך 3)

31 בדצמבר		31 במרס	
2016	2016	2017	
במיליוני ש"ח			
א. בנתוני המאוחד			
32,586	29,719	32,965	
481,384	467,663	481,410	
יחס המינוף			
6.77%	6.35%	6.85%	
6.00%	6.00%	6.00%	
ב. חברות בת משמעותיות			
לאומי קארד בע"מ			
11.73%	11.52%	10.95%	
5.00%	5.00%	5.00%	
בנק לאומי ארה"ב			
8.94%	10.31%	9.22%	

(א) נתונים אלה כוללים התאמות בגין תוכנית ההתייעלות שנקבעו לפי מכתב המפקחת על הבנקים מיום 12 בינואר 2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל". השפעת עלויות תוכנית ההתייעלות על יחס המינוף תיזקף בשיעורים שווים על פני 5 שנים החל מ-30 ביוני 2016 ועד ל-30 ביוני 2021. ההשפעה של הקלה בהון בגין תוכנית ההתייעלות על יחס המינוף הסתכמה בכ - 0.10% ליום 31 במרס 2017 ו 0.08% ליום 31 בדצמבר 2016. כמו כן, בחישוב יחס המינוף הובאו בחשבון התאמות מיישום ריבית ההיוון מחושבת על פני ממוצע נע של תשואת השוק, לתקופה של שמונה רבעונים שהסתיימה במועד הדיווח, בקשר להתחייבויות אקטואריות מסוימות.

טבלה 11 - השוואה בין הנכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף (נדבך 3)

31 בדצמבר		31 במרס	
2016	2016	2017	
במיליוני ש"ח			
438,603	425,557	435,298	
סך הנכסים בהתאם לדוחות הכספיים המאוחדים			
התאמות בגין:			
השקעות בישויות בתחום הבנקאות, הפיננסים, הביטוח או המסחר שאוחדו לצרכים חשבונאיים, אך אינם בתחולת האיחוד לצרכים פיקוחיים			
-	-	-	
נכסי נאמנות שהוכרו במאזן בהתאם להוראות הדיווח לציבור, אך לא נכללו במדידת החשיפה של יחס המינוף			
-	-	-	
(5,529)	(7,265)	(2,517)	
מכשירים פיננסיים נגזרים			
-	-	-	
עסקאות מימון ניירות ערך			
45,776	47,141	46,166	
2,534	2,231	2,462	
אחרות			
481,384	467,663	481,410	
חשיפה לצורך יחס המינוף			

טבלה 12 - גילוי נוסף על יחס המינוף (נדבך 3)

31 בדצמבר		31 במרס		
2016	2016	2017		
				פריט
				במיליוני ש"ח
חשיפות מאזניות				
נכסים מאזניים (למעט נגזרים ועסקאות מימון ניירות ערך, אך לרבות בטחונות)				
426,996	411,133	423,656		
(319)	(651)	(325)		סכומים בגין נכסים שנוכו לצורך קביעת הון רובד 1
426,677	410,481	423,331		סך חשיפות מאזניות (למעט בגין נגזרים ועסקאות מימון ניירות ערך)
חשיפות בגין נגזרים				
עלות השחלוף הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים (לדוגמא: לאחר הפחתה של בטחון משתנה במזומן כשיר)				
1,084	2,064	2,551		
5,572	5,215	8,206		סכומי תוספות בגין חשיפה פוטנציאלית עתידית הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים
-	-	-		גילום (up-gross) ביטחונות שניתנו בגין נגזרים, שנוכו מהנכסים המאזניים בהתאם להוראות הדיווח לציבור
(1,532)	(1,394)	(2,242)		ניכויים של נכסי חייבים בגין בטחון משתנה במזומן שניתן בעסקאות בנגזרים
-	-	-		חשיפות עסקיות פטורות מרגל צד נגדי מרכזי שסולקו על ידי הלקוח
-	-	-		סכום רעיוני אפקטיבי מתואם של נגזרי אשראי שנכתבו
-	-	-		קיצוזים רעיוניים אפקטיביים מתואמים וניכויי תוספות בגין נגזרי אשראי שנכתבו
5,125	5,885	8,515		סך חשיפות בגין נגזרים
-	-	-		חשיפות בגין עסקאות מימון ניירות ערך
1,609	2,045	1,169		נכסים ברוטו בגין עסקאות מימון ניירות ערך (ללא הכרה בקיצוזים), לאחר התאמות בגין עסקאות שמתופלות כמכירה חשבונאית
-	-	-		סכומי מזומן לשלם ומזומן לקבל שקוזזו מנכסים ברוטו בגין עסקאות מימון ניירות ערך
-	-	-		חשיפת סיכון אשראי של צד נגדי מרכזי בגין נכסי מימון ניירות ערך
2,197	2,112	2,229		חשיפות בגין עסקאות כסוכן
3,806	4,156	3,397		סך חשיפות בגין עסקאות מימון ניירות ערך (שורות 12 עד 15)
חשיפות חוץ מאזניות אחרות				
124,386	129,139	126,379		סך חשיפה חוץ מאזנית בערך רעיוני ברוטו
3,411	4,788	4,488		מזה: מקדם המרה 0%
27,618	26,772	27,558		מקדם המרה 10%
21,362	24,306	21,064		מקדם המרה 20%
66,506	67,340	68,143		מקדם המרה 50%
5,489	5,933	5,126		מקדם המרה 100%
(78,610)	(81,998)	(80,213)		(התאמות בגין המרה לסכומים שווי ערך אשראי)
45,776	47,141	46,166		סך חשיפה חוץ מאזנית לאחר המרה לערך אשראי
הון וסך החשיפות				
32,586	29,719	32,965		הון רובד 1 ^(א)
481,384	467,663	481,410		סך החשיפות^(א)
יחס מינוף				
6.77%	6.35%	6.85%		יחס המינוף בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 218

(א) נתונים אלה כוללים התאמות בגין תכנית ההתייעלות שנקבעו לפי מכתב המפקחת על הבנקים מיום 12 בינואר 2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" (להלן - התאמות בגין תוכנית ההתייעלות), אשר פוחתות בהדרגה עד יום 30 ביוני 2021. לפרטים נוספים על השפעת הוראות המעבר וההתאמות בגין תכנית ההתייעלות ראה סעיף ד. להלן, מסך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון הופחתו סך של 92 מיליון ש"ח בשל התאמות בגין תכנית ההתייעלות. (31 בדצמבר 2016 - 116 מיליון ש"ח).

כמו כן, בחישוב יחס המינוף הובאו בחשבון התאמות מיישום ריבית ההיוון מחושבת על פני ממוצע נע של תשואת השוק, לתקופה של שמונה רבעונים שהסתיימה במועד הדיווח, בקשר להתחייבויות אקטואריות מסוימות.

חשיפת הסיכון והערכתו

ניהול סיכונים והשאת תשואה הולמת כנגדם עומדים בבסיס הפעילות העסקית של הבנק. הסיכונים המרכזיים אותם מנהל הבנק הינם סיכונים פיננסיים: ניהול סיכוני אשראי הינו עיסוק הליבה של הבנק ולצידו ניהול סיכוני הנזילות וניהול סיכוני השוק. עוד ברמה העסקית, נציין את ניהול הסיכון האסטרטגי. לצד ניהול הסיכונים העסקיים, פעילות הבנק מייצרת סיכונים נלווים נוספים אשר ניהולם הנו תנאי הכרחי לעמידה במטרות השוטפות ובמטרות ארוכות הטווח של הקבוצה. בפרט מנהל הבנק סיכונים תפעוליים לרבות סיכונים טכנולוגיים וסייבר, סיכונים משפטיים, סיכוני רגולציה, סיכוני מוניטין, סיכוני ציות וסיכוני conduct (התנהלות הוגנת מול לקוחות)

המטרות העיקריות של ניהול הסיכונים בלאומי הינן שמירה על יציבות הקבוצה ותמיכה בהשגת היעדים העסקיים. מטרות אלו מושגות תוך עמידה בתיאבון הסיכון שהוגדר, מדיניות ומערכת מגבלות הנגזרים ממנו אשר יוצרים את גבולות הגיזרה לפעילות העסקית. מסגרת זו מנוהלת תחת מנגנוני בקרה ודיווח נאותים.

במקביל מתבצעת בבנק פעילות מתמדת לשדרוג תשתית ניהול הסיכונים וניתוח תמונת הסיכון, דבר המאפשר קבלת החלטות באופן מושכל.

מערך ניהול הסיכונים ותחומי אחריותו

הקבוצה עוסקת במגוון רחב של פעילויות הכרוכות בנטילת סיכונים פיננסיים כדוגמת סיכוני אשראי, סיכוני שוק ונזילות וסיכונים נוספים שאינם סיכונים פיננסיים כגון סיכונים תפעוליים לרבות סיכונים טכנולוגיים וסייבר, סיכונים משפטיים, סיכוני רגולציה, סיכוני מוניטין, סיכוני אסטרטגיה, סיכוני ציות וסיכוני conduct (התנהלות הוגנת מול לקוחות).

תחומי האחריות המרכזיים של החטיבה לניהול סיכונים עומדים בהגדרת הוראת ניהול בבנקאי תקין 310, לרבות אחריות על ניהול הסיכונים ברמת הקבוצה והבנק, הובלה בכתיבת מדיניות הסיכונים של לאומי בכל הסיכונים המרכזיים, סיוע לדירקטוריון בגיבוש תיאבון הסיכון של הבנק והובלת תהליך הערכת נאותות הלימות ההון (ICAAP) על רכיביו השונים.

כמו כן, אחריות החטיבה על הגדרת סמכויות בפעילויות האשראי והשוק, על מעקב ובקרה אחר מגבלות תיאבון הסיכון העיקריות, על קביעת מסגרת העבודה לניהול סיכון ה-conduct (התנהלות הוגנת מול הלקוחות), פיתוח ותיקוף מודלים, הערכת הסיכונים ותיקוף הדירוג הפנימי של הלווה בתיקים ספציפיים באשראי על פי ספים שנקבעו, אחריות כוללת לנאותות הסיווגים וההפרשות באשראי וחישוב ההפרשה הקבוצתית. מעורבות בניהול סיכונים בפרויקטים מרכזיים ואסטרטגיים בזמן אמת, ביצוע ניתוחים בלתי תלויים בעת קבלת החלטות אסטרטגיות ובתהליכי אישור של מוצרים חדשים ויצירת תמונה כוללת ועדכנית של הסיכון לצורך קבלת החלטות.

השיטות ונהלי העבודה בתחום ניהול הסיכונים, נבחנים ומתעדכנים באופן שוטף, תוך התחשבות בשינויים החלים בסביבה העסקית ובדרישות בנק ישראל וגורמי רגולציה נוספים בארץ ובעולם.

מסגרת העבודה המשמשת לצורך אמידת הסיכונים וניהולם וכבסיס לקבלת החלטות כוללת:

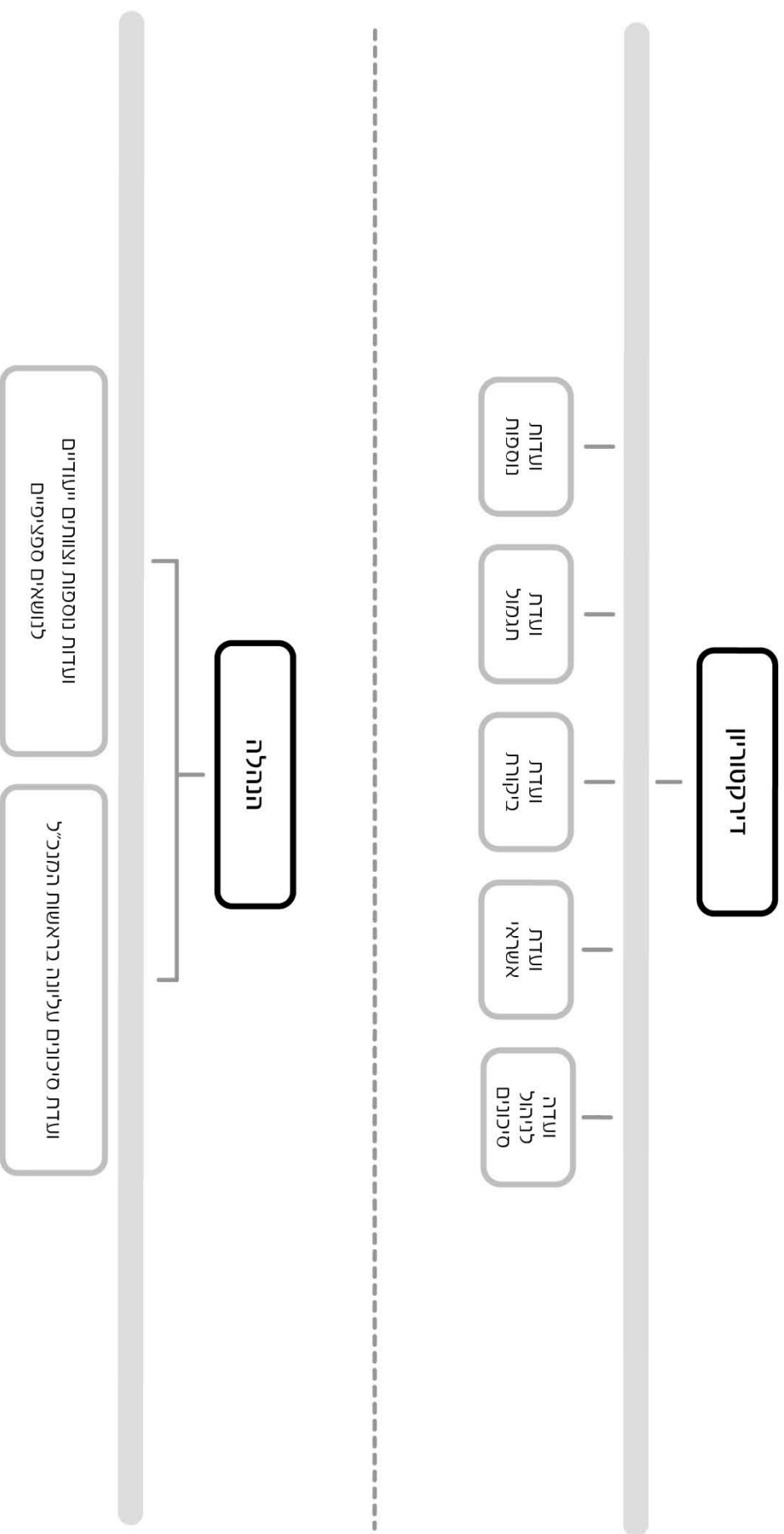
- א. תיאבון הסיכון אשר מתווה את גבולות הגזרה לפעילות העסקית, הן בשגרה והן תחת תרחיש קיצון ואשר מגדיר בין היתר את המדיניות ואת מגבלות הסיכון לכל סוג סיכון.
- ב. תהליכי העבודה מוגדרים לניתוח וניהול הסיכון ברמת העסקה הבודדת וברמת התיק הכולל.
- ג. דוחות תקופתיים להערכת הסיכון תוך התייחסות לשינויים בסביבה בה פועל הבנק. הערכת הפסדים פוטנציאליים וההשלכות על הבנק של תרחישים ברמות חומרה שונות. הגדרת תוכניות פעולה כלליות וספציפיות להתמודדות/הפחתת הסיכונים.

הערכת הסיכונים ברמה הכוללת של הקבוצה וברמת הפעילות והעסקה הבודדת מבוססת על מספר רב של מתודולוגיות מובנות. חלקן מבוסס על הערכות מומחים בכל תחום פעילות וחלקן האחר על מודלים סטטיסטיים מסוגים שונים. השינויים בסביבת הסיכון בארץ ובעולם והשינויים בתפיסת הסיכון מחייבים את הבנק לעדכן את הערכותיו ואת המתודולוגיות שבהן הוא משתמש, תוך אתגור מתמיד שמבוצע על ידי גורמים פנימיים ולעיתים חיצוניים.

ניהול הסיכונים בלאומי נסמך על שלושה "קווי הגנה". למעט השינויים הארגוניים המפורטים לעיל, לא חלו שינויים במבנה קווי ההגנה בבנק.

לפירוט נוסף בדבר אופן ניהול הסיכונים, המבנה הארגוני ותרבות ניהול הסיכונים בקבוצה ראה דוח הסיכונים לשנת 2016.

תיאבון הסיכון של הקבוצה מתווה את גבולות הגזרה לפעילות העסקית, הן בשגרה והן תחת תרחיש קיצון. תיאבון הסיכון מתאם לאסטרטגיה של לאומי ולגבולות המיקוד העסקי שבהם בחר להתמקד בפועל ובראיה צופת פני עתיד.

סיכוני אשראי

מתן אשראי הינו תחום פעילות מרכזי של הבנק והקבוצה, המתבצע באופן מבוזר במספר קווי עסקים. סיכון האשראי הינו סיכון של הבנק להפסד כתוצאה מהאפשרות שצד נגדי לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי התאגיד הבנקאי, כפי שסוכמו.

פעילויות היוצרות סיכון אשראי כוללות סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני לרבות: אשראי לציבור, אשראי לבנקים, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים, השקעות באגרות חוב, אחזקות הוניות נגזרים, ערבויות, התחייבויות לא מנוצלות למתן אשראי ומסגרות לא מנוצלות.

הבנק מיישם מדיניות כוללת לניהול סיכון האשראי, בהתאם לנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין 311 ובהוראת ניהול בנקאי תקין 314 ובכלל זה האחריות של ההנהלה והדירקטוריון. כמו כן, הבנק מקפיד על ניהול הסיכון בהתאם להנחיות ודרישות נוספות שנכללות בהוראות הפיקוח על הבנקים תוך יישום ממשל תאגידי שכולל שלושה "קווי הגנה".

מסמך מדיניות אשראי וסיכוני אשראי ברמה קבוצתית מתווה את המסגרת ואת עקרונות העל למסמכי המדיניות של הבנק ושל כל אחת מחברות הבנות בקבוצה, בארץ ובחו"ל. בנוסף, כולל מסמך זה את המגבלות בתחום האשראי שמוגדרות ומנוהלות ברמה הקבוצתית.

מסמך מדיניות האשראי וסיכוני האשראי של הבנק מהווה ביטוי מרכזי לאסטרטגיית סיכון האשראי של הבנק. זאת, לצד הנהלים הקיימים לזיהוי, מדידה, מעקב, פיקוח ובקרה אחר סיכון האשראי. מדיניות האשראי והנהלים הקיימים מתייחסים לסיכוני האשראי בכל הפעילויות בבנק, הן לאשראי הבודד והן לתיק האשראי בכללותו.

במהלך הרבעון הראשון 2017 לא חלו שינויים מהותיים במבנה הארגוני, במדיניות ובממשל התאגידי של ניהול סיכון האשראי.

לפירוט נוסף בדבר ניהול סיכון אשראי בבנק ראה דוח על הסיכונים לשנת 2016.

ריכוזיות האשראי

סיכון הריכוזיות מוגדר כחשיפה בודדת או קבוצה של חשיפות בעלות מכנה משותף ופוטנציאל לגרימת הפסדים משמעותיים. ניהול סיכוני הריכוזיות מתבצע בעיקר על ידי קביעת מגבלות ומעקב ובקרה אחרי עמידה בהן. מקורות הריכוזיות הרלבנטיים לתיק האשראי של הבנק, הינם: קבוצות לווים, לווים גדולים בודדים, ענפי משק וביטחונות.

לא נרשמו שינויים מהותיים במגבלות על סיכון ריכוזיות האשראי לעומת סוף שנת 2016, והבנק עומד בכל המגבלות הרגולטוריות והפנימיות.

איכות תיק האשראי

כחלק מניהול סיכון האשראי מייחס הבנק חשיבות מרכזית למעקב אחר איכות האשראי, זיהוי וניטור החובות בעייתיים וחובות פגומים. לצד זאת מקיים הבנק תהליך הערכת נאותות כוללת של הפרשה להפסדי אשראי אשר מחושבת בהתאם להוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים והנחיותיו.

עדכונים בהוראות הפיקוח על הבנקים בנושא סיווג חובות בעייתיים בהתאם למקור החזר ראשוני

ביום 20 בפברואר 2017 פורסם עדכון לקובץ שאלות ותשובות של הפיקוח על הבנקים בנושא "יישום הוראות הדיווח לציבור בנושא חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי". העדכון מתייחס בעיקר לסיווג של חוב, הגדרת חוב פגום ומדידת הפרשה פרטית להפסדי אשראי. קביעת הסיווג המתאים של חוב, עד לקרות כשל או כשהסתברות לו נעשתה צפויה ברמה גבוהה (highly probable) מתבססת על יכולת התשלום של החייב, כלומר: החוזק הצפוי של מקור החזר הראשוני וזאת למרות התמיכה של מקורות החזר שניים ושלישונים (כגון: בטוחות, תמיכה של ערב, מימון מחדש על ידי צד שלישי).

שינויים אלו יחולו מיום 1 ביולי 2017 ואילך. הבנק בוחן השלכות אפשריות מיישום ההוראה.

במהלך התקופה המדווחת לא חלו שינויים בהגדרות ואופן הזיהוי של חובות בעייתיים ואשראי פגום. ליתר הפירוט ראה דוח על הסיכונים לשנת 2016 ודוחות כספיים לשנת 2016.

טבלה 14 - התפלגות החשיפה לפי ענפים עיקריים

31 במרס 2017									
חובות וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ^(א)									
מחיקות חשבונאיות נטו ^(ד)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי ^(ד)	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ^(ד)	חובות בפיגור	פגום	בעייתי, לא פגום ^(ה)	לא בעייתי	סך הכל חובות ^(ב)	סיכון אשראי כולל ^(א)	במיליוני ש"ח
"בנין פעילות לווים בישראל ציבור-מסחרי"									
11	39	(356)	65	360	1,492	15,951	46,633	46,715	בינוי ונדל"ן - בינוי ^(א)
(4)	(7)	(441)	35	726	1,084	24,326	27,073	27,155	בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן
(18)	(15)	(220)	9	351	355	11,656	15,199	20,342	שירותים פיננסיים
72	70	(1,303)	230	1,525	3,616	70,031	90,718	92,185	מסחרי-ציבורי אחר
61	87	(2,320)	339	2,962	6,547	121,964	179,623	186,397	סך הכל מסחרי ^(א)
2	(1)	(460)	1,178	-	698	77,968	79,748	79,748	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
63	7	(764)	305	123	579	38,797	68,744	68,753	אנשים פרטיים - אחר
126	93	(3,544)	1,822	3,085	7,824	238,729	328,115	334,898	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	(1)	-	-	-	742	820	5,444	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	-	234	234	42,989	ממשלת ישראל
126	93	(3,545)	1,822	3,085	7,824	239,705	329,169	383,331	סך הכל פעילות בישראל
12	8	(435)	411	650	1,154	39,582	52,402	97,045	סך הכל מחוץ לישראל
138	101	(3,980)	2,233	3,735	8,978	279,287	381,571	480,376	סך הכל

(א) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך 239,705, 42,475, 903, 3,984, 96,264 מיליון ש"ח בהתאמה.

(ב) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(ג) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים, כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.

(ד) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").

(ה) סיכון אשראי מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

(ו) כולל הלוואות לדיור, שהועמדו לקבוצות רכישת מסוימות הנמצאות בהליכי בניה.

(ז) יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיור, בסך 979 מיליון ש"ח שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בניה.

לפירוט נוסף לגבי חשיפות לאשראי בעייתי ותנועה בהפרשה להפסדי אשראי, ראה דוח ההנהלה והדירקטוריון וביאורים 13 ו-31 לדוחות הכספי.

לפירוט נוסף על חשיפות אשראי לפי ענפי משק, ראה דוח ההנהלה והדירקטוריון. לפירוט נוסף על תנועה בירת חובות פגומים ראה דוח ההנהלה והדירקטוריון.

הפסדי אשראי ^(ד)		חובות וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ^(ז)						
מחיקות חשבונאיות נטו ^(ה)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי ^(ד)	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ^(ד)	חובות בפיגור	פגום	בעייתי, לא פגום ^(ה)	לא בעייתי	סך הכל חובות ^(ב)	סיכון אשראי כולל ^(א)
במיליוני ש"ח								
"בגין פעילות לווים בישראל ציבור-מסחרי"								
-	5	(353)	42	331	1,743	16,032	46,431	46,533 ^(א)
בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן								
19	(147)	(491)	24	835	1,569	25,144	28,274	28,345
(13)	(42)	(274)	3	48	62	10,635	15,777	21,216
(69)	(12)	(1,209)	182	1,801	3,805	69,181	91,538	93,142
(63)	(196)	(2,327)	251	3,015	7,179	120,992	182,020	189,236 ^(א)
אנשים פרטיים - הלוואות לדיר								
1	(2)	(495)	1,212	-	747	80,354	82,895	82,895
52	99	(700)	356	143	471	37,096	66,433	66,442
סך הכל ציבור - פעילות בישראל								
(10)	(99)	(3,522)	1,819	3,158	8,397	238,442	331,348	338,573
בנקים בישראל								
-	(1)	(2)	-	-	-	2,354	2,445	6,849
ממשלת ישראל								
-	-	-	-	-	-	196	196	43,914
סך הכל פעילות בישראל								
(10)	(100)	(3,524)	1,819	3,158	8,397	240,992	333,989	389,336
סך הכל מחוץ לישראל								
27	(23)	(488)	91	755	1,153	38,415	51,336	96,099
17	(123)	(4,012)	1,910	3,913	9,550	279,407	385,325	485,435

(א) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך 2,40,990, 1,621,42,972, 98,182,5,570 מיליון ש"ח בהתאמה.

(ב) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(ג) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים, כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.

(ד) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").

(ה) סיכון אשראי מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיר שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיר שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

(ו) כולל הלוואות לדיר, שהועמדו לקבוצות רכישת מסוימות הנמצאות בהליכי בניה.

(ז) יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיר, בסך 979 מיליון ש"ח שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

לפירוט נוסף לגבי חשיפות לאשראי בעייתי ותנועה בהפרשה להפסדי אשראי, ראה דוח ההנהלה והדירקטוריון וביאורים 13 ו-31 לדוחות הכספי. לפירוט נוסף על חשיפות אשראי לפי ענפי משק, ראה דוח ההנהלה והדירקטוריון.

31 בדצמבר 2016

הפסדי אשראי ^(ד)		חובות וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ^(ז)							
מחיקות חשבונאיות נטו ^(ה)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי ^(ד)	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ^(ד)	חובות בפיגור	פגום	בעייתי, לא פגום ^(ה)	לא בעייתי	סך הכל חובות ^(ב)	סיכון אשראי כולל ^(א)	במיליוני ש"ח
"בגין פעילות לווים בישראל ציבור-מסחרי"									
17	(7)	(328)	77	380	1,556	15,576	45,588	45,662	בינוי ונדל"ן - בינוי ^(א)
(79)	(303)	(433)	47	751	1,127	23,878	26,373	26,440	בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן
(23)	(82)	(222)	4	476	482	10,854	14,605	19,520	שירותים פיננסיים
(282)	(151)	(1,309)	209	1,597	3,767	68,414	88,936	90,189	מסחרי-ציבורי אחר
(367)	(543)	(2,292)	337	3,204	6,932	118,722	175,502	181,811	סך הכל מסחרי^(א)
25	(10)	(462)	1,249	-	719	78,645	80,570	80,570	אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור
291	458	(820)	374	108	656	38,141	67,683	67,691	אנשים פרטיים - אחר
(51)	(95)	(3,574)	1,960	3,312	8,307	235,508	323,755	330,072	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	(2)	(1)	-	-	-	1,742	1,801	6,233	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	-	206	206	41,992	ממשלת ישראל
(51)	(97)	(3,575)	1,960	3,312	8,307	237,456	325,762	378,297	סך הכל פעילות בישראל
54	(28)	(451)	137	669	1,079	40,032	52,860	97,069	סך הכל מחוץ לישראל
3	(125)	(4,026)	2,097	3,981	9,386	277,488	378,622	475,366	סך הכל

(א) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך 237,456, 95,200, 3,298, 1,284, 41,059 מיליון ש"ח בהתאמה.

(ב) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(ג) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים, כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.

(ד) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").

(ה) סיכון אשראי מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיוור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיוור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

(ו) כולל הלוואות לדיוור, שהועמדו לקבוצות רכישת מסוימות הנמצאות בהליכי בניה.

(ז) יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיוור, בסך 979 מיליון ש"ח שהועמדו לקבוצות רכישת הנמצאות בהליכי בניה.

לפירוט נוסף לגבי חשיפות לאשראי בעייתי ותנועה בהפרשה להפסדי אשראי, ראה דוח ההנהלה והדירקטוריון וביאורים 13 ו-31 לדוחות הכספי. לפירוט נוסף על חשיפות אשראי לפי ענפי משק, ראה דוח ההנהלה והדירקטוריון.

לפירוט נוסף על תנועה ביתרת חובות פגומים, ראה דוח ההנהלה והדירקטוריון.

הפעילות ומגבלות הסיכון בענף הבינוי והנדל"ן

ענף הבינוי והנדל"ן הינו תחום הפעילות אליו הבנק חשוף ביותר מבין ענפי המשק העסקיים. בדומה ליתר ענפי המשק, מוגדרים במדיניות האשראי מתודולוגיות ופרמטרים למימון עסקאות בכל אחד מענפי המשנה של תחום הנדל"ן.

טבלה 15 - התפתחות החבויות לענף בינוי ונדל"ן

		לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		31 במרס	
		2016	2016	2017	
		השינוי		במיליוני ש"ח	
		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
סיכון אשראי מאזני		49,368	50,688	50,517	
ערביות לרוכשי דירות ^(א)	2.5%	8,421	8,504	8,713	
סיכון אשראי חוץ מאזני אחר	3.1%	28,035	28,022	28,889	
סך הכל סיכון אשראי כולל	1.0%	85,824	87,214	88,119	

(א) משוקלל לשווה ערך מאזן.

הלוואות לדיור

התפתחויות שחלו במשק בשנים האחרונות (בעיקר סביבת רבית נמוכה ועלייה חדה במחירי הדירות) הביאו לגידול משמעותי בהיקף האשראי לדיור בישראל.

תיק ההלוואות לדיור, מנוטר באופן שוטף, תוך ניתוח המגמות במאפייני ובמוקדי הסיכון, ותוך השוואה לנתוני כלל המערכת. בכלל זה מבוצע מעקב אחר התפלגות האשראי לפי בסיסי הצמדה וריבית ושיעור המימון.

טבלה 16 - התפתחות יתרת האשראי לדיור נטו בישראל

		יתרת תיק האשראי	
		במיליוני ש"ח	
		ב-%	
31 בדצמבר 2015		80,616	9.1
31 בדצמבר 2016		78,204	(2.1)
31 במרס 2017		77,487	(0.9)

במסגרת הניטור אחר מוקדי הסיכון בתיק ההלוואות לדיור, נערך מעקב גם על מאפייני האשראי החדש, ובכלל זה התפלגות האשראי החדש לפי שיעורי מימון (שיעור מימון הינו היחס בין סך האשראי שאושר ללווה, אף אם טרם הועמד כולו או חלקו בפועל, לבין שווי הנכס המשועבד, בעת העמדת מסגרת האשראי).

טבלה 17 - התפתחות שיעור מימון, באשראי חדש, מעל 60% פעילות בישראל

להלן התפתחות האשראי החדש שהעמיד הבנק בשיעור מימון הגבוה מ-60% (שיעור מימון הינו היחס בין שיעור האשראי שאושר ללווה, אף אם טרם הועמד כולו או חלקו בפועל, לבין שווי הנכס המשועבד, בעת העמדת מסגרת האשראי):

		2016			2017	
		רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון	רבעון ראשון
		באחוזים				
שיעור מימון	מעל 60 ועד 70 כולל	15.6	18.4	16.3	15.5	15.7
	מעל 70 ועד 80 כולל	14.7	17.8	12.7	13.5	14.3
	מעל 80	0.1	0.1	0.1	0.2	0.1

על מנת לוודא ניהול סיכונים אפקטיבי, הבנק פועל תחת מגבלות ניהוליות פנימיות הדוקות בעיקר במאפיינים הבאים: שיעורי המימון, יכולת החזר חודשי, דירוגי אשראי בהתאם למודל הסטטיסטי הפנימי של הבנק.

לפרוט נוסף בגין סגמנט זה ראה פרק סיכונים אשראי בדוח הדירקטוריון.

אשראי לאנשים פרטיים (ללא דיור)

האשראי הפרטי, אשר יכולת ההחזר שלו מבוססת בעיקרה על כושר ההשתכרות של משק הבית, מאופיין בפיזור רחב מאוד של לוויים, במגוון של מוצרי אשראי (הלוואות לסוגיהן, עו"ש, כרטיסי אשראי) ובהיקף נמוך (בממוצע) של אשראי ללקוח בודד. פעילות הלקוחות הפרטיים מרוכזת, רובה ככולה, בחטיבה הבנקאית, אשר אליה התמזגו בתחילת שנת 2016 סניפי בנק ערבי-ישראלי לשעבר.

במטרה להתמודד עם הגידול בהיקפי האשראי הפרטי ועם מוטת השליטה הרחבה הנדרשת לניהולו, וכן במטרה ליישם ממשל תאגידי נאות, הורחבו וחוזקו מספר פונקציות, הן בקו הראשון בחטיבה הבנקאית, והן בחטיבה לניהול סיכונים המהווה קו הגנה שני.

מדיניות האשראי הפרטי, אותה מגבשת החטיבה לניהול סיכונים בשיתוף החטיבה הבנקאית, מהווה נדבך חשוב בהתוויית תיאבון הסיכון ובהכוונת הניהול השוטף של פעילות זאת. בין העקרונות המרכזיים מתוך מדיניות האשראי הפרטי, ניתן למנות: הערכת אומדן סיכון האשראי של כל לווה, קיום מערך סמכויות אשראי מוגדר ומובנה, דגשים והטמעה של הקפדה על התנהגות עסקית הוגנת (יושר, שקיפות ושמירה על טובת הלקוח), התאמת האשראי לצרכי הלקוח ויכולותיו (תוך הבנה וניתוח של כלל המינוף שלו), וערנות מוגברת להיבטי הציות העלולים לנבוע מהאשראי.

לפרוט נוסף בגין סגמנט זה ראה פרק סיכוני אשראי בדוח הדירקטוריון.

קבוצות לוויים

הבנק מנהל מעקב ייעודי אחר חשיפות האשראי של קבוצות הלוויים הגדולות, לצורכי דיווח לבנק ישראל, בחינת עמידת היקף החבות במגבלות הרגולטוריות ולצרכי מעקב פנימי.

החל מ-1 בינואר 2016 נכנס לתוקף עדכון להוראות 313 בנושא מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לוויים. עיקר עדכון ההוראה הינו במעבר להון רובד 1 (בהדרגה עד ל-31 בדצמבר 2018) אשר ביחס אליו מוגדרות המגבלות, דהיינו בהחמרת המגבלות על מתן אשראי ללווה בודד וקבוצת לוויים. הבנק עומד בכל הדרישות של העדכון הנ"ל.

מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לוויים:

1. ליום 31 במרס 2017 אין לקבוצה חשיפת אשראי לקבוצת לוויים אשר חבותם עולה על 15% מהון הבנק (כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 313).
2. ליום 31 במרס 2017 אין לקבוצה חשיפת אשראי ללוויים גדולים, קבוצות לוויים וקבוצות לוויים בנקאיות שחבותם עולה על שיעור של 10% מהון הבנק. המגבלה הרגולטוריות המצרפית בגין חשיפות אלה הינה בשיעור 120% מהון הבנק.

חשיפת הבנק למימון ממונף

בהוראת ניהול בנקאי תקין 311 נקבע כי מדיניות אשראי של בנק תתייחס בין היתר למימון ממונף. הבנק פועל על פי עקרונות ייחודיים במדיניות האשראי לסגמנט זה, ובכלל זה בהיבט של פרמטרים פיננסיים, סמכויות אשראי, ועוד.

ב-1 בינואר 2016 נכנס לתוקף עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין 323 (מגבלות על מימון עסקאות הוניות) וכן הוראת ניהול בנקאי תקין חדשה 327 (ניהול הלוואות ממונפות). הבנק עומד בדרישות הוראות חדשות אלה.

מימון ממונף מוגדר ומנוהל על ידי הבנק בהלימה ובהרחבה להוראות העדכניות.

עם זאת, נציין כי באופן כללי היקף האשראי הממונף בבנק נמצא מזה שנים במגמת קיטון.

טבלה 18 - יתרות האשראי המצרפיות ללוים ממונפים

להלן יתרות האשראי המצרפיות ללוים ממונפים, אשר לכל אחד מהם יתרת האשראי בסכום של 0.5% מהון רובד 1 ומעלה נכון למועד הדיווח, בחלוקה לפי ענפי משק:

	31 בדצמבר	31 במרס	
	2015	2016	2017
	במיליוני ש"ח		
ענף משק			
אספקת חשמל	258	601	808
כרייה וחציבה	394	377	384
מידע ותקשורת	-	-	-
מסחר	499	541	737
נדל"ן	1,619	434	-
שירותים פיננסיים	621	596	517
תחבורה ואחסנה	705	434	424
תעשייה	466	877	876
סך הכל	4,562	3,860	3,746

פיזור גיאוגרפי

הפיזור הגיאוגרפי בתיק האשראי נועד לצמצם סיכון להידרדרות כלכלית/פוליטית/ביטחונית במדינות שהלווה חשוף אליהן, העלולה להביא לפגיעה במצבו הפיננסי וביכולתו לעמוד בהתחייבויותיו.

במסגרת המידע המשמש לקביעת דירוג הסיכון הפנימי של לוים עסקיים, נלקחים בחשבון היבטים המתייחסים לחשיפה הגיאוגרפית, ובפרט מיקומם של מקורות התזרים ו/או הנכסים הפיזיים המשמשים את הלווה בפעילותו השוטפת.

נכון להיום, אין בתיק האשראי של הבנק ריכוזיות מהותית בחשיפה של הלוים העסקיים למדינה זרה כלשהי.

נתונים אלה מאפשרים לבנק לערוך בחינה בראייה כוללת של חשיפת הלוים למדינות השונות, לצורך מעקב וניהול הסיכונים.

טבלה 19 - התפלגות סיכון אשראי כולל לפי אזור גיאוגרפי

31 במרס 2017				
מדינות זרות				
אחרות	בריטניה	ארה"ב	ישראל	
במיליוני ש"ח				
632	5,178	17,167	241,730	אשראי לציבור
465	114	5,144	72,236	אג"ח
-	13	43	10,977	נגזרים
335	1,808	4,247	75,211	חשיפה מאזנית אחרת
193	1,581	7,423	92,051	חוץ מאזני למעט נגזרים
-	21	68	16,509	סך החשיפה בגין נגזרים (מאזני וחוץ מאזני)
31 במרס 2016				
מדינות זרות				
אחרות	בריטניה	ארה"ב	ישראל	
במיליוני ש"ח				
722	6,334	14,987	242,090	אשראי לציבור
397	555	4,467	73,308	אג"ח
-	41	51	13,058	נגזרים
1,077	1,788	4,413	62,269	חשיפה מאזנית אחרת
260	2,139	6,254	95,288	חוץ מאזני למעט נגזרים
-	52	68	18,487	סך החשיפה בגין נגזרים (מאזני וחוץ מאזני)
31 בדצמבר 2016				
מדינות זרות				
אחרות	בריטניה	ארה"ב	ישראל	
במיליוני ש"ח				
672	5,566	17,329	238,346	אשראי לציבור
459	120	5,927	70,694	אג"ח
-	36	50	10,569	נגזרים
458	2,502	5,122	80,752	חשיפה מאזנית אחרת
184	1,674	7,156	90,935	חוץ מאזני למעט נגזרים
-	45	72	16,097	סך החשיפה בגין נגזרים (מאזני וחוץ מאזני)

טבלה 20 - חשיפות סיכון אשראי לפי סוגים עיקריים של חשיפות אשראי (נדבך 3) ^(א)

31 בדצמבר						במרס							
2016			2016			2017			2017				
חשיפות סיכון	חשיפות סיכון	חשיפות סיכון	חשיפות סיכון	חשיפות סיכון	חשיפות סיכון	חשיפות סיכון	חשיפות סיכון	חשיפות סיכון	חשיפות סיכון	חשיפות סיכון	חשיפות סיכון		
אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי		
ברוטו	ברוטו	ברוטו	ברוטו	ברוטו	ברוטו	ברוטו	ברוטו	ברוטו	ברוטו	ברוטו	ברוטו		
ממוצעות	ממוצעות	ממוצעות	ממוצעות	ממוצעות	ממוצעות	ממוצעות	ממוצעות	ממוצעות	ממוצעות	ממוצעות	ממוצעות		
במיליוני ש"ח													
סוג חשיפת אשראי:													
325,367	336,655	321,364	320,210	334,483	332,312	אשראי ^(א)	66,379	67,611	61,770	67,530	67,731	אג"ח ^(ד)	
16,767	16,653	17,002	16,885	16,693	16,734	אחרים ^(ה)	128,233	124,542	129,903	129,275	125,540	126,538	ערבויות והתחייבויות על חשבון לקוחות
8,524	8,465	8,499	8,346	10,750	13,035	עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים ^(ו)	545,270	553,926	538,538	542,246	555,197	556,469	סך הכל

- (א) לאחר ניכוי מחיקות חשבונאיות ולפני ניכוי ההפרשות להפסדי אשראי על בסיס פרטני וקבוצתי.
- (ב) לפני המרה לאשראי של רכיבים חוץ-מאזניים (לדוגמא, שקלול מסגרות לא מנוצלות כאשראי), לפני הפחתת סיכון אשראי כתוצאה מביצוע פעולות מסוימות (לדוגמא, על-ידי שימוש בערבויות) ולאחר קיזוז עסקות בנגזרים (נטינג).
- (ג) כולל אשראי לציבור, אשראי לממשלה ופיקדונות בבנקים מרכזיים, ולאחר ניכוי התחייבויות בגין עסקות במכשירים נגזרים הכפופים להסכמי CSA.
- (ד) לא כולל את אגרות-החוב הנכללות בתיק הסחיר ולא כולל השקעות בהון של תאגידים פיננסיים.
- (ה) כולל מזומנים, השקעות בתאגידים פיננסיים שלא הופחתו מההון, מקדמות לרשויות המס, מניות ונכסים אחרים ללא צד נגדי כגון בניינים וציוד.
- (ו) שווי הוגן חיובי של נגזרים, לרבות תוספת (Add-On) המשקפת את סכום החשיפה הפוטנציאלית העתידית לאשראי בגין יתרת הערך הנקוב של מכשירים נגזרים ולאחר קיזוז עסקות בנגזרים (נטינג). כמו כן, החל מ-1 בינואר 2017 חלו שינויים באופן חישוב החשיפות לגבי צדדים נגדיים מרכזיים. השפעת היישום הביאה לגידול בחשיפות נגזרים ב-4,058 מיליון ש"ח.

טבלה 21 - חשיפות סיכון אשראי לפי צד נגדי ולפי סוגי חשיפות אשראי עיקריים (נדבך 3) ^(א)

31 במרס 2017					
אשראי ^(א)	אג"ח ^(ד)	אחרים ^(ה)	ערבויות והתחייבויות אחרות	עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים ^(ו)	סך הכל ^(ב)
במיליוני ש"ח					
60,491	47,893	-	555	158	109,097
4,662	8,919	-	674	260	14,515
6,844	4,993	-	4,963	6,505	23,305
4	809	-	-	696	1,509
86,759	2,412	-	43,499	5,376	138,046
33,647	-	-	36,097	-	69,744
45,050	-	-	30,523	33	75,606
17,103	-	-	4,832	7	21,942
77,752	-	-	5,395	-	83,147
-	2,824	-	-	-	2,824
-	-	-	16,734	-	16,734
332,312	67,850	16,734	126,538	13,035	556,469

31 במרס 2016

אשראי ^(ג)	אג"ח ^(ד)	אחרים ^(ה)	ערבויות והתחייבויות אחרות	עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים ^(ו)	סך הכל ^(ז)
במיליוני ש"ח					
47,632	49,987	-	541	27	98,187
3,784	8,277	-	963	163	13,187
6,095	3,119	-	4,334	3,020	16,568
28	454	-	-	441	923
88,438	2,447	-	45,986	4,658	141,529
33,896	-	-	36,867	-	70,763
42,726	-	-	29,569	34	72,329
16,486	-	-	4,783	3	21,272
81,125	-	-	6,232	-	87,357
-	3,246	-	-	-	3,246
-	-	16,885	-	-	16,885
320,210	67,530	16,885	129,275	8,346	542,246

31 בדצמבר 2016

אשראי ^(ג)	אג"ח ^(ד)	אחרים ^(ה)	ערבויות והתחייבויות אחרות	עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים ^(ו)	סך הכל ^(ז)
במיליוני ש"ח					
67,437	48,146	-	743	24	116,350
4,679	9,007	-	764	140	14,590
5,981	4,687	-	4,927	3,652	19,247
-	462	-	-	659	1,121
86,160	2,274	-	43,343	3,961	135,738
33,001	-	-	35,551	-	68,552
44,455	-	-	30,074	28	74,557
16,473	-	-	4,857	1	21,331
78,469	-	-	4,283	-	82,752
-	3,035	-	-	-	3,035
-	-	16,653	-	-	16,653
336,655	67,611	16,653	124,542	8,465	553,926

- (א) לאחר ניכוי מחיקות חשבונאיות ולפני ניכוי ההפרשות להפסדי אשראי על בסיס פרטני וקבוצתי.
- (ב) לפני המרה לאשראי של רכיבים חוץ-מאזניים (לדוגמא, שקלול מסגרות לא מנוצלות כאשראי), לפני הפחתת סיכון אשראי כתוצאה מביצוע פעולות מסוימות (לדוגמא, על-ידי שימוש בערבויות) ולאחר קיזוז עסקות בנגזרים (נטינג).
- (ג) כולל אשראי לציבור, אשראי לממשלה ופיקדונות בבנקים מרכזיים, ולאחר ניכוי התחייבויות בגין עסקות במכשירים נגזרים הכפופים להסכמי CSA.
- (ד) לא כולל את אגרות-החוב הנכללות בתיק הסחיר ולא כולל השקעות בהון של תאגידים פיננסיים.
- (ה) כולל מזומנים, השקעות בתאגידים פיננסיים שלא הופחתו מההון, מקדמות לרשויות המס, מניות ונכסים אחרים ללא צד נגדי כגון בניינים וציוד.
- (ו) שווי הוגן חיובי של נגזרים, לרבות תוספת (Add-On) המשקפת את סכום החשיפה הפוטנציאלית העתידית לאשראי בגין יתרת הערך הנקוב של מכשירים נגזרים ולאחר קיזוז עסקות בנגזרים (נטינג).

טבלה 22 - פיצול התיק לפי תקופה לפרעון ולפי סוגי חשיפות אשראי עיקריים (נדבך 3)^(א)

31 במרס 2017					
אשראי ^(ג)	אג"ח ^(ד)	אחרים ^(ה)	ערביות והתחייבויות אחרות	עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים ^(ו)	סך הכל ^(ב)
במיליוני ש"ח					
151,874	36,224	4,181	72,350	6,466	271,095
81,512	17,162	1,366	33,673	5,812	139,525
98,511	14,464	4,006	20,515	4,188	141,684
415	-	7,181	-	7,250	14,846
-	-	-	-	(10,681)	(10,681)
332,312	67,850	16,734	126,538	13,035	556,469
2016 במרס 31					
אשראי ^(ג)	אג"ח ^(ד)	אחרים ^(ה)	ערביות והתחייבויות אחרות	עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים ^(ו)	סך הכל ^(ב)
במיליוני ש"ח					
141,757	33,339	4,376	76,342	5,460	261,274
80,448	11,191	1,091	33,233	6,220	132,183
97,531	23,000	4,530	19,700	5,483	150,244
474	-	6,888	-	5,219	12,581
-	-	-	-	(14,036)	(14,036)
320,210	67,530	16,885	129,275	8,346	542,246

- (א) אחר ניכוי מחיקות חשבונאיות ולפני ניכוי הפרשות להפסדי אשראי על בסיס פרטני וקבוצתי.
- (ב) לפני המרה לאשראי של רכיבים חוץ-מאזניים (לדוגמא, שקלול מסגרות לא מנוצלות כאשראי), לפני הפחתת סיכון אשראי כתוצאה מביצוע פעולות מסוימות (לדוגמא, על ידי שימוש בערביות) ולאחר קיזוז עסקות בנגזרים (נטינג).
- (ג) כולל אשראי לציבור, אשראי לממשלה ופיקדונות בבנקים מרכזיים, ולאחר ניכוי התחייבויות בגין עסקות במכשירים נגזרים הכפופים להסכמי CSA.
- (ד) לא כולל את אגרות-החוב הנכללות בתיק הסחיר ולא כולל השקעות בהון של תאגידים פיננסיים.
- (ה) כולל מזומנים, השקעות בתאגידים פיננסיים שלא הופחתו מההון, מקדמות לרשויות המס, מניות ונכסים אחרים ללא צד נגדי כגון בניינים וציוד.
- (ו) שווי הוגן חיובי של נגזרים, לרבות תוספת (Add-On) המשקפת את סכום החשיפה הפוטנציאלית העתידית לאשראי בגין יתרת הערך הנקוב של מכשירים נגזרים ולאחר קיזוז עסקות בנגזרים (נטינג).

31 בדצמבר 2016

סך הכל ^(ב)	עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים ^(א)	ערבויות והתחייבויות אחרות	אחרים ^(ה)	אג"ח ^(ד)	אשראי ^(ג)	במיליוני ש"ח
273,387	4,576	72,142	4,266	35,592	156,811	עד שנה
137,272	5,701	32,146	1,409	17,302	80,714	מעל שנה ועד חמש שנים
142,084	4,306	20,254	4,141	14,717	98,666	מעל חמש שנים
12,920	5,619	-	6,837	-	464	פריטים לא כספיים
(11,737)	(11,737)	-	-	-	-	הטבות לקיזוז
553,926	8,465	124,542	16,653	67,611	336,655	סך הכל

- (א) אחר ניכוי מחיקות חשבונאיות ולפני ניכוי הפרשות להפסדי אשראי על בסיס פרטי וקבוצתי.
 (ב) לפני המרה לאשראי של רכיבים חוץ-מאזניים (לדוגמא, שקלול מסגרות לא מנוצלות כאשראי), לפני הפחתת סיכון אשראי כתוצאה מביצוע פעולות מסוימות (לדוגמא, על ידי שימוש בערבויות) ולאחר קיזוז עסקות בנגזרים (נטינג).
 (ג) כולל אשראי לציבור, אשראי לממשלה ופיקדונות בבנקים מרכזיים, ולאחר ניכוי התחייבויות בגין עסקות במכשירים נגזרים הכפופים להסכמי CSA.
 (ד) לא כולל את אגרות-החוב הנכללות בתיק הסחיר ולא כולל השקעות בהון של תאגידים פיננסיים.
 (ה) כולל מזומנים, השקעות בתאגידים פיננסיים שלא הופחתו מההון, מקדמות לרשויות המס, מניות ונכסים אחרים ללא צד נגדי כגון בניינים וציוד.
 (ו) שווי הוגן חיובי של נגזרים, לרבות תוספת (Add-On) המשקפת את סכום החשיפה הפוטנציאלית העתידית לאשראי בגין יתרת הערך הנקוב של מכשירים נגזרים ולאחר קיזוז עסקות בנגזרים (נטינג).

סיכון אשראי - גילוי לגבי תיקים המטופלים בהתאם לגישה הסטנדרטית

לצורך שקלול הסיכון של חשיפות המטופלות בגישה הסטנדרטית, הבנק משתמש בדירוגי אשראי של שלוש חברות דירוג אשראי חיצוניות:

- Standard & Poor's Ratings Services
- Moody's Investors Service
- Fitch Ratings

משקלי הסיכון תלויים בסוג החשיפה ובדירוג המתייחס אליה, ככל שקיים, באופן המפורט להלן:
 משקלי סיכון לחובות המבוססים על דירוג מדינה הכוללים חשיפות לממשלות, בנקים, חברות נ"ע וישויות סקטור ציבורי, נקבעים על בסיס דירוגי האשראי לטווח ארוך של Moody's.
 משקלי סיכון לחובות תאגידים מדורגים, נקבעים על בסיס דירוגי האשראי לטווח ארוך של שלושת החברות, באופן הבא:
 כאשר לחוב יש דירוג אחד, דירוג זה ישמש לקביעת משקל הסיכון של החוב.
 כאשר יש שני דירוגים שניתנו על ידי שתי חברות שונות, שמופו למשקלי סיכון שונים, ייבחר משקל הסיכון הגבוה יותר.
 כאשר יש שלושה דירוגים, יתייחסו לשני הדירוגים הטובים ביותר ומביניהם יילקח משקל הסיכון המתאים לדירוג הנחות מבין השניים.

סיכון אשראי בהתאם לגישה הסטנדרטית:

הטבלאות שלהלן מציגות את פירוט חשיפת האשראי על פי משקל הסיכון, תוך פילוח החשיפה בהתאם לצד הנגדי, לפני ואחרי הפרשות להפסדי אשראי ולפני אחרי הפחתת סיכון אשראי בגין בטחונות מוכרים.

טבלה 23 - סכום החשיפה לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי ולפני הפחתת סיכון אשראי (נדבך 3)

31 במרס 2017						
75%	50%	40%	35%	20%	0%	
במיליוני ש"ח						
-	787	-	-	3,746	103,988	חובות של ריבוניות
-	5,778	-	-	8,725	-	חובות של ישויות סקטור ציבורי
-	2,055	-	-	17,690	3,079	חובות של תאגידים בנקאיים
-	-	-	-	1,509	-	חובות של חברת ניירות ערך
-	884	-	-	3,297	-	חובות של תאגידים
-	-	-	-	-	-	חובות בבטחון נדל"ן מסחרי
75,281	-	-	-	-	-	חשיפות קמעונאיות ליחידים
21,678	-	-	-	-	-	הלוואות לעסקים קטנים
32,165	16,476	-	31,186	-	-	משכנתאות לדיור
-	25	41	-	2,758	-	איגוח
-	-	-	-	-	2,757	נכסים אחרים
129,124	26,005	41	31,186	37,725	109,824	סך הכל

31 במרס 2016						
75%	50%	40%	35%	20%	0%	
במיליוני ש"ח						
-	355	-	-	3,351	94,019	חובות של ריבוניות
-	5,105	-	-	8,080	-	חובות של ישויות סקטור ציבורי
-	2,365	-	-	12,148	1,448	חובות של תאגידים בנקאיים
-	-	-	-	923	-	חובות של חברת ניירות ערך
-	1,591	-	-	1,486	-	חובות של תאגידים
-	-	-	-	-	-	חובות בבטחון נדל"ן מסחרי
71,877	-	-	-	-	-	חשיפות קמעונאיות ליחידים
20,880	-	-	-	-	-	הלוואות לעסקים קטנים
32,753	14,808	-	36,779	-	-	משכנתאות לדיור
-	48	173	-	3,024	-	איגוח
-	-	-	-	-	2,678	נכסים אחרים
125,510	24,272	173	36,779	29,012	98,145	סך הכל

(א) לפני המרה לאשראי של רכיבים חוץ מאזניים (לדוגמה שקלול מסגרות לא מנוצלות), לפני הפחתת סיכון אשראי כתוצאה מביצוע פעולות מסוימות (לדוגמה על ידי שימוש בערביות) ולאחר קיזוז עסקות בנגזרים (נטינג).

(ב) הפחתה בסיכון האשראי מבטאת סיווג של משקל הסיכון הסופי בין השעורים השונים.

* החל מה-1 לינואר 2017 חלו שינויים באופן חישוב החשיפות לגבי צדדים נגדיים מרכזיים. בהתאם להוראת המעבר אשר בתוקף עד ליום 1 ביולי 2017 יש לטפל בחשיפות לבורסה לניירות ערך בתל אביב כצד נגדי מרכזי כשיר. בהתאם לנוסחה בסעיף 125 בנספח ג' בנב"ת 203, שוקללה החשיפה לבורסה במשקל של 20% נכסי סיכון.

לפירוט נוסף ראה ביאור הלימות ההון בדוח הכספי.

חשיפת אשראי (א) ברוטו	1250%	650%	350%	250%	225%	150%	100%
109,097	-	-	-	-	-	-	576
14,515	-	-	-	-	-	-	12
23,305	-	-	-	-	-	17	464
1,509	-	-	-	-	-	-	-
137,497	-	-	-	-	-	2,386	130,930
69,735	-	-	-	-	-	544	69,191
75,572	-	-	-	-	-	217	74
21,883	-	-	-	-	-	162	43
82,960	-	-	-	-	-	202	2,931
2,824	-	-	-	-	-	-	-
16,734	-	-	-	4,578	-	516	8,883
555,631	-	-	-	4,578	-	4,044	213,104

חשיפת אשראי (א) ברוטו	1250%	650%	350%	250%	225%	150%	100%
98,187	-	-	-	-	-	-	462
13,187	-	-	-	-	-	1	1
16,568	-	-	-	-	-	33	574
923	-	-	-	-	-	-	-
141,352	-	-	-	-	-	2,211	136,064
70,749	-	-	-	-	-	395	70,354
72,189	-	-	-	-	-	250	62
21,123	-	-	-	-	-	212	31
87,010	-	-	-	-	-	198	2,472
3,246	1	-	-	-	-	-	-
16,885	-	-	-	3,987	-	482	9,738
541,419	1	-	-	3,987	-	3,782	219,758

31 בדצמבר 2016

75%	50%	40%	35%	20%	0%	
במיליוני ש"ח						
-	261	-	-	3,454	111,849	חובות של ריבונות
-	5,736	-	-	8,810	-	חובות של ישויות סקטור ציבורי
-	2,334	-	-	13,550	2,847	חובות של תאגידים בנקאיים
-	-	-	-	1,121	-	חובות של חברת ניירות ערך
-	1,276	-	-	1,781	-	חובות של תאגידים
-	-	-	-	-	-	חובות בבטחון נדל"ן מסחרי
74,471	-	-	-	-	-	חשיפות קמעונאיות ליחידים
21,214	-	-	-	-	-	הלוואות לעסקים קטנים
31,440	15,181	-	33,100	-	-	משכנתאות לדיור
-	26	78	-	2,931	-	איגוח
-	-	-	-	-	2,876	נכסים אחרים
127,125	24,814	78	33,100	31,647	117,572	סך הכל

- (א) לפני המרה לאשראי של רכיבים חוץ מאזניים (לדוגמא שקלול מסגרות לא מנוצלות), לפני הפחתת סיכון אשראי כתוצאה מביצוע פעולות מסוימות (לדוגמא על ידי שימוש בערבויות) ולאחר קיזוז עסקות בנגזרים (נטינג).
- (ב) הפחתה בסיכון האשראי מבטאת סיווג של משקל הסיכון הסופי בין השעורים השונים.

חשיפת אשראי ברוטו ^(N)	1250%	650%	350%	250%	225%	150%	100%
116,350	-	-	-	-	-	-	786
14,590	-	-	-	-	-	-	44
19,247	-	-	-	-	-	18	498
1,121	-	-	-	-	-	-	-
135,172	-	-	-	-	-	1,578	130,537
68,543	-	-	-	-	-	268	68,275
74,532	-	-	-	-	-	25	36
21,277	-	-	-	-	-	54	9
82,564	-	-	-	-	-	213	2,630
3,035	-	-	-	-	-	-	-
16,653	-	-	-	4,302	-	479	8,996
553,084	-	-	-	4,302	-	2,635	211,811

טבלה 24 - סכום החשיפה לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי ולאחר הפחתת סיכון אשראי (נדבך 3):^(א)

31 במרס 2017						
75%	50%	40%	35%	20%	0%	
במיליוני ש"ח						
-	607	-	-	3,752	111,805	חובות של ריבוניות
-	5,724	-	-	3,183	1,468	חובות של ישויות סקטור ציבורי
-	1,936	-	-	14,136	3,079	חובות של תאגידים בנקאיים
-	-	-	-	1,365	-	חובות של חברת ניירות ערך
-	4,672	-	-	20,901	-	חובות של תאגידים
-	-	-	-	-	-	חובות בבטחון נדל"ן מסחרי
74,071	-	-	-	-	-	חשיפות קמעונאיות ליחידים
19,841	-	-	-	-	-	הלוואות לעסקים קטנים
32,123	16,476	-	31,185	-	-	משכנתאות לדיוור
-	25	41	-	2,049	-	איגוח
-	-	-	-	-	2,757	נכסים אחרים
126,035	29,440	41	31,185	45,386	119,109	סך הכל

31 במרס 2016						
75%	50%	40%	35%	20%	0%	
במיליוני ש"ח						
-	355	-	-	3,351	100,972	חובות של ריבוניות
-	5,033	-	-	2,912	949	חובות של ישויות סקטור ציבורי
-	2,377	-	-	10,201	1,448	חובות של תאגידים בנקאיים
-	-	-	-	826	-	חובות של חברת ניירות ערך
-	5,404	-	-	19,270	-	חובות של תאגידים
-	-	-	-	-	-	חובות בבטחון נדל"ן מסחרי
70,515	-	-	-	-	-	חשיפות קמעונאיות ליחידים
18,744	-	-	-	-	-	הלוואות לעסקים קטנים
32,717	14,808	-	36,778	-	-	משכנתאות לדיוור
-	48	173	-	2,289	-	איגוח
-	-	-	-	-	2,678	נכסים אחרים
121,976	28,025	173	36,778	38,849	106,047	סך הכל

(א) לפני המרה לאשראי של רכיבים חוץ מאזניים (לדוגמה שקלול מסגרות לא מנוצלות), לפני הפחתת סיכון אשראי כתוצאה מביצוע פעולות מסוימות (לדוגמה על ידי שימוש בערבויות) ולאחר קיזוז עסקות בנגזרים (נטינג).

(ב) הפחתה בסיכון האשראי מבטאת סיווג של משקל הסיכון הסופי בין השעורים השונים * החל מה-1 לינואר 2017 חלו שינויים באופן חישוב החשיפות לגבי צדדים נגדיים מרכזיים. בהתאם להוראת המעבר אשר בתוקף עד ליום 1 ביולי 2017 יש לטפל בחשיפות לבורסה לניירות ערך בתל אביב כצד נגדי מרכזי כשיר. בהתאם לנוסחה בסעיף 125 בנספח ג' בנב"ת 203, שוקללה החשיפה לבורסה במשקל של 20% נכסי סיכון. לפירוט נוסף ראה ביאור הלימות ההון בדוח הכספי.

חשיפת אשראי ברוטו ^(N)	1250%	650%	350%	250%	225%	150%	100%
116,540	-	-	-	-	-	-	376
10,387	-	-	-	-	-	-	12
19,616	-	-	-	-	-	3	462
1,365	-	-	-	-	-	-	-
127,643	-	-	-	-	-	2,380	99,690
69,208	-	-	-	-	-	544	68,664
74,351	-	-	-	-	-	217	63
20,038	-	-	-	-	-	160	37
82,916	-	-	-	-	-	202	2,930
2,115	-	-	-	-	-	-	-
16,734	-	-	-	4,578	-	516	8,883
540,913	-	-	-	4,578	-	4,022	181,117

חשיפת אשראי ברוטו ^(N)	1250%	650%	350%	250%	225%	150%	100%
104,812	-	-	-	-	-	-	134
8,896	-	-	-	-	-	1	1
14,604	-	-	-	-	-	4	574
826	-	-	-	-	-	-	-
131,954	-	-	-	-	-	2,180	105,100
69,972	-	-	-	-	-	380	69,592
70,893	-	-	-	-	-	250	128
18,979	-	-	-	-	-	208	27
86,973	-	-	-	-	-	198	2,472
2,511	1	-	-	-	-	-	-
16,885	-	-	-	3,987	-	482	9,738
527,305	1	-	-	3,987	-	3,703	187,766

31 בדצמבר 2016

75%	50%	40%	35%	20%	0%	
במיליוני ש"ח						
-	261	-	-	3,423	119,244	חובות של ריבוניות
-	5,644	-	-	3,676	1,333	חובות של ישויות סקטור ציבורי
-	2,278	-	-	10,704	2,847	חובות של תאגידים בנקאיים
-	-	-	-	863	-	חובות של חברת ניירות ערך
-	5,207	-	-	20,135	-	חובות של תאגידים
-	-	-	-	-	-	חובות בבטחון נדל"ן מסחרי
73,170	-	-	-	-	-	חשיפות קמעונאיות ליחידים
19,384	-	-	-	-	-	הלוואות לעסקים קטנים
31,400	15,181	-	33,099	-	-	משכנתאות לדיוור
-	26	78	-	2,203	-	איגוח
-	-	-	-	-	2,876	נכסים אחרים
123,954	28,597	78	33,099	41,004	126,300	סך הכל

(א) לפני המרה לאשראי של רכיבים חוץ מאזניים (לדוגמא שקלול מסגרות לא מנוצלות), לפני הפחתת סיכון אשראי כתוצאה מביצוע פעולות מסוימות (לדוגמא על ידי שימוש בערביות) ולאחר קיזוז עסקות בנגזרים (נטינג).

(ב) הפחתה בסיכון האשראי מבטאת סיווג של משקל הסיכון הסופי בין השעורים השונים.

חשיפת אשראי ברוטו ^(N)	1250%	650%	350%	250%	225%	150%	100%
123,202	-	-	-	-	-	-	274
10,697	-	-	-	-	-	-	44
16,329	-	-	-	-	-	2	498
863	-	-	-	-	-	-	-
125,751	-	-	-	-	-	1,571	98,838
68,012	-	-	-	-	-	268	67,744
73,223	-	-	-	-	-	25	28
19,446	-	-	-	-	-	53	9
82,523	-	-	-	-	-	213	2,630
2,307	-	-	-	-	-	-	-
16,653	-	-	-	4,302	-	479	8,996
539,006	-	-	-	4,302	-	2,611	179,061

הפחתת סיכון אשראי - גילויים בגישה הסטנדרטית

לצורך הפחתת סיכון האשראי בגישה הסטנדרטית, הבנק משתמש בגישה המקיפה לטיפול בביטחונות. במהלך התקופה המדווחת לא חלו שינויים מהותיים בשיטות הפחתת סיכון האשראי המיושמות בבנק. ליתר פירוט לגבי מכשירי הביטחון העיקריים כמו גם שימוש בהסדרי הקיזוז ותנאי כשירותם ניתן לראות בדוח על הסיכונים לשנת 2016.

טבלה 25 - הפחתת סיכון אשראי (נדבך 3)

31 במרס 2017						
חשיפת אשראי	חשיפת אשראי ברוטו לאחר לפני הפרשה להפסדי אשראי ^(א)	סך החשיפה שמכוסה על ידי ערבויות שנגרעו ^(א)	סך החשיפה שמכוסה על ידי ערבויות שנוספו	סך החשיפה שמכוסה בביטחון פיננסי כשיר ^(ב)	חשיפת אשראי נטו ^(ג)	
במיליוני ש"ח						
116,540	109,097	(401)	7,844	-	116,540	חובות של ריבוניות
10,387	14,515	(5,593)	1,470	(5)	10,387	חובות של ישויות סקטור ציבורי
19,616	23,305	(2,026)	335	(1,998)	19,616	חובות של תאגידים בנקאיים
1,365	1,509	-	-	(144)	1,365	חובות של חברות ניירות ערך
127,643	137,497	(22,565)	21,729	(9,018)	127,643	חובות של תאגידים
69,208	69,735	(39)	-	(488)	69,208	חובות בביטחון נדל"ן מסחרי
74,351	75,572	(2)	-	(1,219)	74,351	חשיפות קמעונאיות ליחידים
20,038	21,883	(26)	-	(1,819)	20,038	הלוואות לעסקים קטנים
82,916	82,960	(17)	-	(27)	82,916	משכנתאות לדיור
2,115	2,824	(709)	-	-	2,115	איגוח
16,734	16,734	-	-	-	16,734	נכסים אחרים
540,913	555,631	(31,378)	31,378	(14,718)	540,913	סך הכל בגין סיכון אשראי

31 במרס 2016					
	סך החשיפה שמכוסה בביטחון פיננסי כשיר ^(ב)	סך הכל סכומים שנוספו	סך החשיפה שמכוסה על ידי ערבויות שנגרעו	חשיפת אשראי ברוטו לאחר הפרשה להפסדי אשראי ^(א)	חשיפת אשראי ברוטו לפני הפרשה להפסדי אשראי ^(א)
במיליוני ש"ח					
חובות של ריבונות	-	6,952	(327)	98,187	98,187
חובות של ישויות סקטור ציבורי	(2)	947	(5,236)	13,187	13,187
חובות של תאגידים בנקאיים	(1,083)	366	(1,247)	16,568	16,568
חובות של חברות ניירות ערך	(97)	-	-	923	923
חובות של תאגידים	(8,770)	21,845	(22,473)	141,352	141,529
חובות בביטחון נדל"ן מסחרי	(707)	-	(70)	70,749	70,763
חשיפות קמעונאיות ליחידים	(1,292)	-	(4)	72,189	72,329
הלוואות לעסקים קטנים	(2,128)	-	(16)	21,123	21,272
משכנתאות לדיור	(35)	-	(2)	87,010	87,357
איגוח	-	-	(735)	3,246	3,246
נכסים אחרים	-	-	-	16,885	16,885
סך הכל בנין סיכון אשראי	(14,114)	30,110	(30,110)	541,419	542,246

31 בדצמבר 2016					
	סך החשיפה שמכוסה בביטחון פיננסי כשיר ^(ב)	סך הכל סכומים שנוספו	סך החשיפה שמכוסה על ידי ערבויות שנגרעו	חשיפת אשראי ברוטו לאחר הפרשה להפסדי אשראי ^(א)	חשיפת אשראי ברוטו לפני הפרשה להפסדי אשראי ^(א)
במיליוני ש"ח					
חובות של ריבונות	-	7,412	(560)	116,350	116,350
חובות של ישויות סקטור ציבורי	(23)	1,333	(5,203)	14,590	14,590
חובות של תאגידים בנקאיים	(1,375)	414	(1,957)	19,247	19,247
חובות של חברות ניירות ערך	(258)	-	-	1,121	1,121
חובות של תאגידים	(8,794)	22,457	(23,084)	135,172	135,738
חובות בביטחון נדל"ן מסחרי	(489)	-	(42)	68,543	68,552
חשיפות קמעונאיות ליחידים	(1,305)	-	(4)	74,532	74,557
הלוואות לעסקים קטנים	(1,809)	-	(22)	21,277	21,331
משכנתאות לדיור	(25)	-	(16)	82,564	82,752
איגוח	-	-	(728)	3,035	3,035
נכסים אחרים	-	-	-	16,653	16,653
סך הכל בנין סיכון אשראי	(14,078)	31,616	(31,616)	553,084	553,926

- (א) לפני המרה לאשראי של רכיבים חוץ מאזניים (לדוגמא שקלול מסגרות לא מנוצלות), לפני הפחתת סיכון אשראי כתוצאה מביצוע פעולות מסוימות (לדוגמא על ידי שימוש בערבויות) ולאחר קיזוז עסקות בנגזרים (נטינג).
- (ב) לאחר התחשבות במקדמי ביטחון.
- (ג) לפני המרה לאשראי של רכיבים חוץ מאזניים (לדוגמא שקלול מסגרות לא מנוצלות), לאחר הפחתת סיכון אשראי ולאחר קיזוז עסקות בנגזרים (נטינג).

גילוי כללי לגבי חשיפות שקשורות לסיכון צד נגדי

סיכון האשראי בנגזרים שונה מסיכון האשראי בהלוואות בשל העובדה ששינויים במחירי השוק יכולים להגדיל את חוב הצד הנגדי באופן מהותי. בשנים האחרונות התפתחו בשוק הנגזרים מנגנונים להפחתת סיכויי האשראי במסחר בין צדדים נגדיים אשר מעוגנים בהסכמים משפטיים בינלאומיים (כדוגמת ISDA) ומלווים בתהליכי קיזוז (NETTING). בטחונות הדדים בין הצדדים הנגדיים לעסקה (הסכמי CSA) פעילות המסחר הבין-בנקאית מבוצעת רק אל מול צדדים נגדיים מולם הבנק חתום על הסכמים אלו. כמו כן, קיימת מגמה להתקשרות על בסיס דומה מול לקוחות עתירי פעילות.

טבלה 26 - יתרות סיכון אשראי של צד נגדי בנגזרים (נדבך 3)

31 בדצמבר		31 במרס			
2016		2016		2017	
חשיפות אשראי נטו של נגזרים	יתרת ערך נקוב	חשיפות אשראי נטו של נגזרים	יתרת ערך נקוב	חשיפות אשראי נטו של נגזרים	יתרת ערך נקוב
במיליוני ש"ח					
7,859	331,589	9,318	328,095	8,322	338,676
6,727	252,529	7,841	275,853	7,719	247,286
5,537	104,127	5,111	90,144	7,604	106,503
79	610	112	776	71	855
-	-	-	-	-	-
(11,737)	-	(14,036)	-	(10,681)	-
(3,682)	-	(2,274)	-	(4,464)	-
4,783	688,855	6,072	694,868	8,571	693,320

(א) ליום הדוח לא קיימות חשיפות סיכון אשראי בגין הגנה שנמכרה או נקנתה.

איגוח

בבנק לא קיימת פעילות לאיגוח נכסיו. עם זאת, הבנק משקיע בניירות ערך מגובי נכסים דרך פעילות הנוסטרו שלו. ניירות ערך מגובי נכסים, מאופיינים בפיזור רחב של לווים ולעיתים גם בפיזור ענפי ובין-ענפי. בנוסף, בחלק מהמכשירים קיימת חלוקה לשכבות ברמות סיכון שונות המאפשרות לבנק גמישות בהתאמת ההשקעה לתיאבון לסיכון. ההשקעה בסוגים שונים של ניירות ערך מגובי נכסים נבחנות מראש הן בהיבט של התשואה הצפויה והן בהיבטי הסיכונים הגלומים.

טבלה 27 - תיק בנקאי - השקעה בניירות ערך מגובי נכסים לפי סוגי חשיפה (נדבך 3)

31 בדצמבר	31 במרס		
2016	2016	2017	
יתרת חשיפה כוללת			
במיליוני ש"ח			
ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS):			
ניירות ערך מסוג העבר באמצעות:			
ניירות ערך מסוג RMBS שקיימת לגביהם ערבות של ממשלת ארה"ב GNMA			
273	401	212	
1,986	1,136	1,621	FHLMC ועל ידי FNMA
728	735	710	ניירות ערך אחרים
-	-	-	ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים:
ניירות ערך מסוג RMBS שהונפקו על ידי FHLMC, FNMA, GNMA או שקיימת לגביהם ערבות של גופים אלה			
4,455	5,174	3,953	
338	229	207	שאר ניירות הערך המגובי המשכנתאות מסוג RMBS
206	254	-	שאר ניירות הערך המגובי המשכנתאות מסוג CMBS
7,986	7,929	6,703	סך הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)
ניירות ערך מגובי נכסים (ABS):			
חייבים בגין כרטיסי אשראי			
-	89	-	
קווי אשראי לכל מטרה בבטחון דירת מגורים			
-	-	-	
אשראי לרכישת רכב			
338	3	312	אשראי אחר לאנשים פרטיים
1	1	1	אשראי שאינו לאנשים פרטיים
1,424	1,935	1,408	אגרות חוב מסוג CLO
-	-	-	אחרים
1,763	2,028	1,721	סך הכל מגובי נכסים (ABS)
9,749	9,957	8,424	סך הכל ניירות ערך מגובי נכסים

טבלה 28 - תיק בנקאי - השקעות בניירות ערך מגובי נכסים לפי משקל סיכון (נדבך 3):^(*)

31 במרס 2017				
הסכום המצטבר של החשיפה				
דרישות ההון בגין חשיפות איגוח	סך הכל	חשיפות איגוח מחדש	חשיפות איגוח	
במיליוני ש"ח				
71	2,572	-	2,572	20%
2	41	41	-	40%
5	25	-	25	50%
-	-	-	-	100%
-	-	-	-	225%
-	-	-	-	1250%
78	2,638	41	2,597	סך הכל

31 במרס 2016				
הסכום המצטבר של החשיפה				
דרישות ההון בגין חשיפות איגוח	סך הכל	חשיפות איגוח מחדש	חשיפות איגוח	
במיליוני ש"ח				
76	3,024	-	3,024	20%
9	173	173	-	40%
3	48	-	48	50%
-	-	-	-	100%
-	-	-	-	225%
2	1	-	1	1250%
90	3,246	173	3,073	סך הכל

31 בדצמבר 2016				
הסכום המצטבר של החשיפה				
דרישות ההון בגין חשיפות איגוח	סך הכל	חשיפות איגוח מחדש	חשיפות איגוח	
במיליוני ש"ח				
73	2,931	-	2,931	20%
4	78	78	-	40%
2	26	-	26	50%
-	-	-	-	100%
-	-	-	-	225%
-	-	-	-	1250%
79	3,035	78	2,957	סך הכל

* לא כולל ניירות ערך FNMA, FHLMC אשר משקל הסיכון שלהן הינו 20%. לא כולל ניירות ערך GNMA אשר משקל הסיכון שלהן 0%.

תיק למסחר

טבלה 29 - תיק למסחר - השקעה בניירות ערך מגובי נכסים לפי סוגי חשיפה (נדבך 3)^(א)

31 בדצמבר		31 במרס	
2016	2016	2016	2017
יתרת חשיפה כוללת			
במיליוני ש"ח			
ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS):			
ניירות ערך מסוג העבר באמצעות:			
ניירות ערך מסוג RMBS שקיימת לגביהם ערבות של ממשלת ארה"ב GNMA			
-	-	-	-
6	7	5	FHLMC ועל ידי FNMA
-	-	-	ניירות ערך אחרים
-	-	-	ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים:
-	376	-	ניירות ערך מסוג RMBS שהונפקו על ידי FHLMC, FNMA, GNMA או שקיימת לגביהם ערבות של גופים אלה
2	4	2	שאר ניירות הערך המגובי המשכנתאות מסוג RMBS
84	86	73	שאר ניירות הערך המגובי המשכנתאות מסוג CMBS
92	473	80	סך הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)
ניירות ערך מגובי נכסים (ABS)			
12	12	11	חייבים בגין כרטיסי אשראי
-	-	-	קווי אשראי לכל מטרה בבטחון דירת מגורים
51	72	57	אשראי לרכישת רכב
12	13	11	אשראי אחר לאנשים פרטיים
-	-	-	אשראי שאינו לאנשים פרטיים
-	-	-	אגרות חוב מסוג CLO
113	127	101	אחרים
188	224	180	סך הכל מגובי נכסים (ABS)
280	697	260	סך הכל ניירות ערך מגובי נכסים

(א) נכון ליום 31 בדצמבר 2016 לא קיימות פוזיציות איגוח מחדש בתיק למסחר.

טבלה 30 - תיק למסחר - השקעות בניירות ערך מגובי נכסים לפי משקל סיכון (נדבך 3):^(*)

31 בדצמבר			31 במרס			
2016		2016		2017		
דרישות ההון בגין חשיפות איגוח	הסכום המצטבר של החשיפה	דרישות ההון בגין חשיפות איגוח	הסכום המצטבר של החשיפה	דרישות ההון בגין חשיפות איגוח	הסכום המצטבר של החשיפה	
במיליוני ש"ח						
4	150	4	150	4	132	20%
8	121	10	159	8	121	50%
-	1	-	1	-	1	100%
1	3	1	2	1	3	350%
-	-	2	2	-	-	1250%
13	274	17	314	13	256	סך הכל

* לא כולל ניירות ערך FNMA, FHLMC אשר משקל הסיכון שלהן הינו 20%. לא כולל ניירות ערך GNMA אשר משקל הסיכון שלהן 0%.

תיק לפידיון

טבלה 31 תיק לפידיון - השקעה בניירות ערך מגובי נכסים לפי סוגי חשיפה (נדבך 3)^(*)

31 במרס 2017		
חשיפות איגוח מחדש אשר לא יושמה לגביהן הפחתת סיכון אשראי	חשיפות איגוח מחדש אשר יושמה לגביהן הפחתת סיכון אשראי	יתרת חשיפה כוללת
במיליוני ש"ח		
-	-	280
FHLMC, FNMA, GNMA רמבס שהונפקו על ידי או שקיימת לגביהם ערבות של גופים אלה		
-	-	186
שאר ניירות הערך מגובי המשכנתאות מסוג CMBS		
-	-	466
סך הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)		
סך הכל מגובי נכסים (ABS)		
-	-	-
סך הכל ניירות ערך מגובי נכסים		
-	-	466
31 במרס 2016		
חשיפות איגוח מחדש אשר לא יושמה לגביהן הפחתת סיכון אשראי	חשיפות איגוח מחדש אשר יושמה לגביהן הפחתת סיכון אשראי	יתרת חשיפה כוללת
במיליוני ש"ח		
-	-	-
סך הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)		
סך הכל מגובי נכסים (ABS)		
-	-	-
סך הכל ניירות ערך מגובי נכסים		
-	-	-
31 בדצמבר 2016		
חשיפות איגוח מחדש אשר לא יושמה לגביהן הפחתת סיכון אשראי	חשיפות איגוח מחדש אשר יושמה לגביהן הפחתת סיכון אשראי	יתרת חשיפה כוללת
במיליוני ש"ח		
-	-	-
סך הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)		
סך הכל מגובי נכסים (ABS)		
-	-	-
סך הכל ניירות ערך מגובי נכסים		
-	-	-

* החל מיום 1 בינואר 2017, הותר לבנק לחדש סיווג אגרות החוב בתיק המוחזק לפידיון, כתוצאה מכך הבנק סיווג מהתיק הזמין למכירה לתיק לפידיון אגרות חוב של חברה בת בחו"ל בסך של כ-957 מיליון ש"ח, מתוכן 466 מיליון ש"ח הינן ניירות ערך מגובי נכסים.

בהתאם להוראות בנק ישראל, בהעברת אג"ח מהתיק הזמין למכירה אל תיק המוחזק לפידיון, רווח או הפסד שטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן ליום העברה ממשיך להיות מוצג בהון העצמי, אך מיום זה ואילך יופחת לרווח והפסד על פני משך החיים הנותרים של האג"ח. סכום ההפסד בקרן ההון ליום המעבר הינו כ-35 מיליון ש"ח.

טבלה 32 תיק לפדיון - השקעות בניירות ערך מגובי נכסים לפי משקל סיכון (נדבך 3)^(*)

31 במרס 2017				
הסכום המצטבר של החשיפה				
דרישות ההון בגין חשיפות איגוח	סך הכל	חשיפות איגוח מחדש	חשיפות איגוח במיליוני ש"ח	
5	186	-	186	20%
-	-	-	-	40%
-	-	-	-	50%
-	-	-	-	100%
-	-	-	-	225%
-	-	-	-	1250%
5	186	-	186	סך הכל

31 במרס 2016				
הסכום המצטבר של החשיפה				
דרישות ההון בגין חשיפות איגוח	סך הכל	חשיפות איגוח מחדש	חשיפות איגוח במיליוני ש"ח	
-	-	-	-	20%
-	-	-	-	40%
-	-	-	-	50%
-	-	-	-	100%
-	-	-	-	225%
-	-	-	-	1250%
-	-	-	-	סך הכל

31 בדצמבר 2016				
הסכום המצטבר של החשיפה				
דרישות ההון בגין חשיפות איגוח	סך הכל	חשיפות איגוח מחדש	חשיפות איגוח במיליוני ש"ח	
-	-	-	-	20%
-	-	-	-	40%
-	-	-	-	50%
-	-	-	-	100%
-	-	-	-	225%
-	-	-	-	1250%
-	-	-	-	סך הכל

* החל מיום 1 בינואר 2017, הותר לבנק לחדש סיווג אגרות החוב בתיק המוחזק לפדיון. כתוצאה מכך הבנק סיווג מהתיק הזמין למכירה לתיק לפדיון אגרות חוב של חברה בת בחו"ל בסך של כ-957 מיליון ש"ח, מתוכן 466 מיליון ש"ח הינן ניירות ערך מגובי נכסים.

בהתאם להוראות בנק ישראל, בהעברת אג"ח מהתיק הזמין למכירה אל תיק המוחזק לפדיון, רווח או הפסד שטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן ליום העברה ממשיך להיות מוצג בהון העצמי, אך מיום זה ואילך יופחת לרווח והפסד על פני משך החיים הנותרים של האג"ח. סכום ההפסד בקרן ההון ליום המעבר הינו כ-35 מיליון ש"ח.

סיכוני שוק

סיכון שוק מוגדר כסיכון להפסד בפוזיציות מאזניות וחוץ מאזניות הנובע משינוי בשווי הוגן של מכשיר פיננסי עקב שינוי בתנאי שוק (שינוי ברמת מחירים בשווקים שונים, תנודתיות בשיעורי ריבית, שערי חליפין, אינפלציה, מחירי מניות וסחורות ומדדים כלכליים נוספים). החשיפה לסיכוני שוק מתבטאת בתוצאות העסקיות, בשווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות, בהון העצמי ובתזרימי המזומנים.

הבנק מיישם את הוראות המפקח על הבנקים בנושא ניהול סיכוני השוק והנזילות של הקבוצה, במסגרתן נקבעו עקרונות יסוד לאופן ניהול הסיכונים ובקרתם, ובכלל זה האחריות של ההנהלה והדירקטוריון, הגדרת אמצעי הבקרה והכלים למדידת הסיכונים ואמצעי הבקרה והפיקוח על סיכונים אלה, תוך יישום ממשל תאגידי שכולל שלושה "קווי הגנה".

מדיניות ניהול סיכוני השוק

מדיניות ניהול סיכוני השוק מהווה ביטוי לאסטרטגיית סיכון השוק של הקבוצה. זאת, לצד הנהלים הקיימים לזיהוי, מדידה, מעקב, פיתוח ובקרה אחר סיכוני השוק. המדיניות נועדה מחד לתמוך בהשגת היעדים העסקיים תוך הערכת הסיכונים והסיכויים שיכולים לנבוע מהחשיפה לסיכונים וזאת בהשוואה לרווח הצפוי מהם, ומאידך, נועדה להפחית את רמת הסיכון הנובעת מהפעילות השוטפת של הבנק, ובכלל זה לשמור על רמת נזילות גבוהה.

המדיניות מהווה כלי חשוב להגדרת תיאבון הסיכון של הבנק בתחום הנוסטרו, חדרי העסקות וחשיפות השוק בכלל קבוצת לאומי. המדיניות מגדירה את הממשל התאגידי, חלוקת האחריות הארגונית ומנגנוני האסקלציה.

החשיפות לסיכוני שוק מנוהלות באופן שוטף ברמת הקבוצה. חברות הבת בחו"ל קובעות מדיניות לניהול סיכוני שוק בהלימה עם המדיניות הקבוצתית ומסגרות הסיכון שאושרו בה. המידע על מצב החשיפות בפועל בהתאם למסגרות שנקבעו מתקבל מהחברות הבנות ומובא בחשבון בניהול הכולל של החשיפות בקבוצה.

ניהול סיכוני השוק מתבצע בשני מוקדי סיכון עיקריים - התיק הבנקאי והתיק למסחר. הגדרת התיק למסחר נגזרת מהוראות באזל והיא כוללת את תיק ניירות הערך הסחיר של הבנק ועסקות נגזרים בפעילות הסחירה. הגדרת התיק הבנקאי כוללת את העסקות אשר אינן כלולות בתיק למסחר.

הבנק מיישם את כללי החשבונאות בארה"ב בנושא זכויות עובדים, כפי שנקבעו על ידי בנק ישראל. ניהול סיכוני השוק בגין המחוייבות לעובדים מבוצע בחלקו במסגרת התיק הבנקאי ובחלקו הנוסף מנוהל באופן נפרד ועצמאי אל מול ניהול "נכסי תוכנית", אשר נועדו לשאת תשואה לאורך זמן, במטרה לשרת את ערך ההתחייבות. המחויבות האקטוארית לעובדים בעלת מח"מ ארוך ומושפעת באופן משמעותי משינויים בריבית ההיוון. שיעור ההיוון המשמש לחישוב ההתחייבויות האקטואריות לזכויות עובדים נעשה על בסיס תשואת אגרות חוב ממשלתיות בישראל בתוספת עקום מרווח קבוע של אגרות חוב קונצרניות בדירוג בינלאומי AA התואם למח"מ ההתחייבויות לזכויות עובדים.

במהלך הרבעון הראשון של 2017 לא חלו שינויים מהותיים במבנה הארגוני, במדיניות ובממשל התאגידי של ניהול סיכוני השוק,

טבלה 33 - דרישות הון בגין סיכוני שוק (נדבך 3)

בטבלה להלן מוצגות דרישות הון הרגולטוריות בגין החשיפה לסיכוני השוק על פי הגישה הסטנדרטית המשקפת רק חלק מהחשיפות לסיכוני שוק.

31 בדצמבר		31 במרס	
2016		2017	
במיליוני ש"ח			
דרישות הון ^(א) בגין:			
479	583	636	
סיכוני ריבית			
44	10	89	
סיכון מחירי מניות			
70	92	65	
סיכון שער חליפין			
19	47	55	
אופציות			
612	732	845	
סך דרישות הון בגין סיכוני שוק			

(א) לפי 13.76%, 12.64% ו-12.74% בהתאם ליחס המזערי הנדרש ליום 31 במרס 2017, 31 במרס 2016 ו-31 בדצמבר 2016 בהתאמה.

סיכוני השוק אליהם חשוף הבנק

סיכון בסיס/שער חליפין

על פי כללי החשבונאות, ההון מוגדר כמקור שקלי לא צמוד, כך שהשקעה של ההון במגזר שאינו המגזר השקלי הלא צמוד, מוגדרת כחשיפת בסיס. החשיפה לסיכונים הבסיס נמדדת כאחוז מההון החשוף של הקבוצה.

ההון החשוף ברמת הבנק כולל את ההון העצמי ועתודות מסוימות, בניכוי נכסים קבועים והשקעות בחברות מוחזקות, למעט ההשקעות בחברות בנות בחו"ל אשר ממומנות ממקורות במטבע חוץ ולכן אינן מנוכות מההון. ברמת הקבוצה, ההון החשוף כולל את ההון העצמי ועתודות מסוימות, בניכוי נכסים קבועים והשקעות בחברות כלולות.

מגבלות חשיפת הבסיס שמאפשרות על ידי הדירקטוריון, נקבעות על פי שיקולי תשואה צפויה וסיכון, ומחולקות בין חדרי המסחר, ALM והחברות הבנות.

חברות הבנות בחו"ל ובארץ מנהלות חשיפות בסיס בהיקפים נמוכים, על בסיס המדיניות המעוגנת בהחלטות הדירקטוריונים, ובתאום עם הבנק בארץ.

טבלה 34 - החשיפה הכלכלית בפועל ברמת הקבוצה

המצב בפועל		
31 בדצמבר	31 במרס	31 במרס
2016	2016	2017
באחוזים		
(19.0)	(6.3)	(15.3)
לא צמוד		
17.7	7.1	14.4
צמוד מדד*		
1.3	(0.8)	0.9
מטבע חוץ		

* החשיפה אינה מביאה בחשבון את השפעת רצפות מדד על ההון המושקע במגזר.

במהלך הרבעון הראשון לשנת 2017, עמדה הקבוצה בכל מגבלות החשיפה בבסיס שאושרו על ידי הדירקטוריון.

השקעה במניות ובקרנות

הבנק הגדיר מדיניות השקעה של הקבוצה, לרבות קביעת מגבלות להיקף ההשקעה הכולל ובחברה בודדת, תמהיל ההשקעות ורמות הסיכון השונות בין סוגי ההשקעות.

פעילות ההשקעה במניות בנוסטרו מבוצעת באמצעות השקעה במדדים או במכשירי השקעה סחירים.

בנוסף, מנהל הבנק באמצעות חברת הבת "לאומי פרטנרס" תיק השקעות ריאליות.

טבלה 35 - היתרה המאזנית של ההשקעה במניות בתיק הבנקאי (נדבך 3)

31 בדצמבר	31 במרס	31 במרס
2016	2016	2017
במיליוני ש"ח		
981	1,066	912
מניות לא סחירות בתיק הזמין		
961	1,530	1,481
מניות סחירות בתיק הזמין		
1,942	2,596	2,393
סך הכל		

סיכון הריבית

סיכון הריבית הינו הסיכון להפסד כתוצאה משינויים בשערי ריבית חסרת סיכון אשראי במטבעות השונים, בשל הפערים בין מועדי שינוי הריבית או הפירעון של הנכסים וההתחייבויות בכל אחד ממגזרי ההצמדה, כמוקדם מביניהם.

מדיניות החשיפות בריבית הנה להגביל את מידת ההשפעה של שינויים אפשריים בריבית על השחיקה הפוטנציאלית של השווי הכלכלי ושל הרווח המימוני לשנה הקרובה. החשיפה של הרווח לריבית מושפעת מהפעילות בעסקות נגזרים ותיק ני"ע למסחר.

סיכון הריבית נמדד ומנוהל בפועל על בסיס הנחות התנהגותיות שונות באשר לזמני הפירעון של הנכסים וההתחייבויות. על פי ניסיון העבר, הבנק מתייחס לחלק מיתרות העו"ש כהתחייבות לזמן ארוך. כמו כן, קיימות הנחות בהתייחס לפרעונות המוקדמים במשכנתאות. להערכות אלו חשיבות גדולה בניהול סיכוני הריבית, גם בשל הגידול המשמעותי ביתרות בשנים האחרונות.

מדידת החשיפה לשינויים בריבית מבוצעת הן לעליה והן לירידת ריבית בכל מגזר הצמדה. מדידה זו נועדה לבחון את רגישות מבנה הנכסים וההתחייבויות הקיים לשינויי ריבית, ולכן החישוב המבוצע נעשה מבלי לשנות את מבנה הנכסים וההתחייבויות. במידה והריבית תהיה שלילית באופן מובהק, המבנה של הנכסים וההתחייבויות ישתנה בהכרח.

טבלה 36 - תמצית החשיפות לשינויים בלתי צפויים בריבית ברמת הקבוצה (לפני מס ובמיליוני ש"ח):

השינוי הפוטנציאלי בשווי הכלכלי כתוצאה מתרחיש								
31 בדצמבר 2016			31 במרס 2016			31 במרס 2017		
עליה כ-1%	ירידה כ-1%	שינוי של 0.1%	עליה כ-1%	ירידה כ-1%	שינוי של 0.1%	עליה כ-1%	ירידה כ-1%	שינוי של 0.1%
תרחיש								
במט"ח								
10	(227)	(12)	(51)	591	(460)	(12)	6	(220)
4	(45)	37	(6)	45	(56)	(8)	87	(84)
במט"ח								
-	(143)	(42)	5	(90)	45	(3)	(97)	(46)
5	(49)	52	(2)	(18)	(79)	10	(112)	70
סך הכל								
השינוי הפוטנציאלי ברווח השנתי								
31 בדצמבר 2016			31 במרס 2016			31 במרס 2017		
מט"ח	מט"ח	מט"ח	סה"כ	מט"ח	מט"ח	מט"ח	מט"ח	מט"ח
215	523		501	363	357			

* חישוב החשיפה לירידת ריבית כ-1% מבוסס על הורדת שיעור הריבית על האשראי והפיקדונות בשיעור זה. מאחר ושיעור הריבית על רב הפיקדונות כיום נמוך מ-1%, ומאחר וקיימת הסתברות נמוכה שהריבית על הפיקדונות תרד מתחת ל-0.1%, יש לראות בחישוב החשיפה המוצג לעיל אמת מידה בהתאם לסטנדרטים המקובלים.

טבלה 37 - חשיפות ההון לעליה/ירידה מיידית בריבית (לפני השפעת המס)

חשיפה במט"ח			חשיפה במט"ח		
ליום 31 במרס 2017					
שינוי של 0.1%	לירידה של 1%	לעליה של 1%	שינוי של 0.1%	לירידה של 1%	לעליה של 1%
(29)	177	(329)	149	(1,712)	1,317
ליום 31 במרס 2016					
שינוי של 0.1%	לירידה של 1%	לעליה של 1%	שינוי של 0.1%	לירידה של 1%	לעליה של 1%
(39)	320	(445)	104	(1,218)	868
ליום 31 בדצמבר 2016					
שינוי של 0.1%	לירידה של 1%	לעליה של 1%	שינוי של 0.1%	לירידה של 1%	לעליה של 1%
(40)	268	(435)	176	(1,978)	1,537

* מדידה זו כוללת את החשיפה לשינוי מידי בריבית של תיקי הנוסטרו המשוערכים לפי שווי שוק והמחויבות האקטוארית לעובדים. מדידה זו אינה כוללת את השפעת הרגישות של נכסי התוכנית לשינויים בריבית אשר נאמדת ליום 31.03.2017 בירידה בשווי הנכסים של כ-115 מיליון ש"ח בתרחיש עליה של 1% בריבית. כמו כן, המדידה אינה כוללת את ההשפעות של הוראות המעבר של תקן זכויות עובדים, לפיהן מחושב יחס הלימות ההון.

במהלך הרבעון הראשון לשנת 2017 עמדה הקבוצה בכל מגבלות החשיפה לריבית שקבע הדירקטוריון.

רגישות השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות לריבית

להלן השפעת שינויים פוטנציאליים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים, על פי כללים חשבונאיים:

טבלה 38 - שווי הוגן של מכשירים פיננסיים לפני השפעת השינויים בריבית:

31 במרס 2017						
מטבע ישראל						
מטבע חוץ לרבות מטבע ישראל צמוד מט"ח						
לא צמוד	צמוד מדד	דולר	אירו	אחרים	סך הכל	
במיליוני ש"ח						
278,016	46,964	64,899	9,636	9,144	408,659	נכסים פיננסיים
250,545	6,838	213,951	56,656	32,366	560,356	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ מאזניים
232,360	53,790	89,790	12,992	6,976	395,908	התחייבויות פיננסיות ^(א)
272,941	8,691	191,043	53,679	35,012	561,366	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ מאזניים
23,260	(8,679)	(1,983)	(379)	(478)	11,741	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים
31 במרס 2016						
מטבע ישראל						
מטבע חוץ לרבות מטבע ישראל צמוד מט"ח						
לא צמוד	צמוד מדד	דולר	אירו	אחרים	סך הכל	
במיליוני ש"ח						
262,457	51,807	67,221	8,239	9,312	399,036	נכסים פיננסיים
276,002	7,255	204,098	54,114	25,567	567,036	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ מאזניים
215,246	62,121	86,736	13,462	9,254	386,819	התחייבויות פיננסיות ^(א)
298,419	8,363	185,357	49,606	26,376	568,121	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ מאזניים
24,794	(11,422)	(774)	(715)	(754)	11,132	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים
31 בדצמבר 2016						
מטבע ישראל						
מטבע חוץ לרבות מטבע ישראל צמוד מט"ח						
לא צמוד	צמוד מדד	דולר	אירו	אחרים	סך הכל	
במיליוני ש"ח						
278,940	48,232	69,263	8,061	8,561	413,057	נכסים פיננסיים
252,169	6,790	214,767	55,373	28,222	557,321	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ מאזניים
231,563	55,451	91,577	15,107	7,038	400,736	התחייבויות פיננסיות ^(א)
276,575	8,526	193,704	48,587	30,473	557,865	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ מאזניים
22,971	(8,955)	(1,251)	(260)	(728)	11,777	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים

(א) כולל שווי הוגן של ההתחייבויות האקטואריות לעובדים ואינו כולל את שווי נכסי התוכנית.

טבלה 39 - השפעת שינויים פוטנציאליים בשיעורי הריבית על שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים

31 במרס 2017							
שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים לאחר השפעת שינויים בשיעורי הריבית ^(א) שינוי בשווי ההוגן							
מטבע ישראל							
מטבע חוץ לרבות מטבעי ישראל צמוד מט"ח							
לא צמוד	צמוד מדד	דולר	אירו	אחרים	סך הכל	סך הכל	
במיליוני ש"ח							
במיליוני ש"ח באחוזים							
גידול מיידי מקביל של 1%	22,577	(7,145)	(2,446)	(413)	(477)	355	3.02
גידול מיידי מקביל של 0.1%	23,197	(8,506)	(2,025)	(383)	(478)	64	0.55
קטיון מיידי מקביל של 1%	23,863	(10,691)	(1,696)	(340)	(479)	(1,084)	(9.23)
31 במרס 2016							
שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים לאחר השפעת שינויים בשיעורי הריבית ^(א) שינוי בשווי ההוגן							
מטבע ישראל							
מטבע חוץ לרבות מטבעי ישראל צמוד מט"ח							
לא צמוד	צמוד מדד	דולר	אירו	אחרים	סך הכל	סך הכל	
במיליוני ש"ח							
במיליוני ש"ח באחוזים							

(א) מדידה זו כוללת את החשיפה לשינוי מיידי בריבית של תיקי הנוסטרו המשוערכים לפי שווי שוק והמחויבות האקטוארית לעובדים. מדידה זו אינה כוללת את השפעת הרגישות של נכסי התוכנית לשינויים בריבית אשר נאמדת ליום 31 במרס 2017 בירידה בשווי הנכסים של כ-115 מיליון ש"ח בתרחיש עליה של 1% בריבית. כמו כן, המדידה אינה כוללת את ההשפעות של הוראות המעבר של תקן זכויות עובדים, לפיהן מחושב יחס הלימות ההון.

31 בדצמבר 2016

שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים לאחר השפעת שינויים כשיעורי הריבית ^(א)						
שינוי בשווי ההוגן						
מטבע חוץ לרבות מטבע ישראלי צמוד מט"ח						מטבע ישראלי
לא צמוד	צמוד מדד	דולר	אירו	אחרים	סך הכל	סך הכל
במיליוני ש"ח						במיליוני ש"ח באחוזים
גידול מיידי מקביל של 1%	22,574	(7,363)	(1,820)	(281)	(720)	613
גידול מיידי מקביל של 0.1%	22,937	(8,771)	(1,304)	(262)	(728)	95
קיטון מיידי מקביל של 1%	23,260	(11,050)	(849)	(239)	(736)	(1,391)
						5.21
						0.81
						(11.81)

(א) מדידה זו כוללת את החשיפה לשינוי מיידי בריבית של תיקי הנוסטרו המשוערכים לפי שווי שוק והמחויבות האקטוארית לעובדים. מדידה זו אינה כוללת את השפעת הרגישות של נכסי התוכנית לשינויים בריבית אשר נאמדת ליום 31 בדצמבר 2016 בירידה בשווי הנכסים של כ-117 מיליון ש"ח בתרחיש עליה של 1% בריבית. כמו כן, המדידה אינה כוללת את ההשפעות של הוראות המעבר של תקן זכויות עובדים, לפיהן מחושב יחס הלימות ההון.

סיכון הנזילות

סיכון הנזילות הוא הסיכון הנוצר בשל אי הוודאות ביחס לאפשרות לגיוס מקורות ו/או למימוש נכסים, באופן בלתי צפוי ותוך פרק זמן קצר, מבלי שיגרם הפסד מהותי.

בהוראת ניהול בנקאי תקין 221 בנושא "יחס כיסוי הנזילות" נקבע כי באופק של 30 ימים בתרחיש קיצון לתאגיד בנקאי יהיה מלאי מספק של נכסים נזילים באיכות גבוהה שיכול לתת מענה לצרכי הנזילות של התאגיד באופק זמן זה בהתאם לתרחיש משולב הגלום בהוראה.

החל מיום 1 בינואר 2017 ואילך הדרישה המזערית נקבעה על יחס של 100%. בין מלאי הנכסים הנזילים באיכות גבוהה לבין צרכי הנזילות של הבנק באופק של 30 ימים בתרחיש קיצון.

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס			
2016		2016		2017	
סך ערך משוקלל (ממוצע)	סך ערך לא משוקלל (ממוצע) (אנוד)	סך ערך משוקלל (ממוצע)	סך ערך לא משוקלל (ממוצע) (אנוד)	סך ערך משוקלל (ממוצע)	סך ערך לא משוקלל (ממוצע) (אנוד)
במיליוני ש"ח					
109,432	-	96,177	-	115,204	-
סך הנכסים הנזילים באיכות גבוהה					
תזרימי מזומנים יוצאים					
11,670	175,501	11,189	167,266	11,831	175,371
פקדונות קימעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים מזה:					
2,340	46,805	2,272	45,449	2,383	47,658
פיקדונות יציבים					
7,353	62,805	7,108	61,504	7,559	64,755
פיקדונות פחות יציבים					
1,977	65,891	1,809	60,313	1,889	62,958
פיקדונות לתקופה העולה על 30 יום (סעיף 84)					
82,065	129,542	77,228	123,326	87,690	136,378
מימון סיטונאי בלתי מובטח, מזה:					
-	-	-	-	-	-
פקדונות לצרכים תפעוליים וברשות של תאגידים בנקאיים שיתופיים					
81,631	129,108	76,893	122,991	87,656	136,344
פקדונות לא תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)					
434	434	335	335	34	34
חובות לא מובטחים					
-	-	-	-	-	-
מימון סיטונאי מובטח					
20,017	82,043	19,013	82,260	21,845	82,582
דרישות נזילות נוספות, מזה:					
14,694	14,694	13,433	13,433	16,598	16,598
תזרים מזומנים יוצא בגין נגזרים ודרישות בטחון אחרות					
-	-	-	-	-	-
תזרימים יוצאים בגין אובדן מימון מוצרי חוב					
5,323	67,349	5,580	68,827	5,247	65,984
קווי אשראי ונזילות					
6,317	6,317	5,926	5,926	5,683	5,683
מחויבויות מימון חוזיות אחרות					
1,474	43,060	1,448	43,301	1,439	42,654
מחויבויות מימון מותנות אחרות					
121,543	-	114,804	-	128,488	-
סך כל תזרימי מזומנים יוצאים					
תזרימי מזומנים נכנסים					
-	1,358	-	1,658	-	1,096
הלוואות מובטחות (למשל עסקאות מכר חוזר)					
26,853	40,960	26,221	39,706	26,384	40,289
תזרימים נכנסים מחשיפות הנפרעות כסדרן					
11,992	17,532	11,526	18,869	13,949	19,793
תזרימי מזומנים נכנסים אחרים					
38,845	59,850	37,747	60,233	40,333	61,178
סך כל תזרימי מזומנים נכנסים					
-	-	-	-	-	-
סך ערך מתואם ^(א)					
109,432	-	96,177	-	115,204	-
סך הנכסים הנזילים באיכות גבוהה					
82,698	-	77,057	-	88,155	-
סך כל תזרימי מזומנים יוצאים נטו					
132%	-	125%	-	131%	-
יחס כיסוי הנזילות					

(א) ערכים לא משוקללים יחושבו כיתרות בלתי מסולקות העומדות לפירעון או ניתנות לפירעון על ידי המחזיק תוך 30 ימים (לגבי תזרימים נכנסים ותזרימים יוצאים).

(ב) ערכים משוקללים יחושבו לאחר הפעלת מקדמי ביטחון מתאימים או שיעורי תזרים נכנס יוצא (לגבי תזרימים נכנסים יוצאים).

(ג) ערכים מתואמים יחושבו לאחר הפעלת (1) מקדמי ביטחון ושיעורי תזרים נכנס יוצא ו-(2) כל המגבלות הרלוונטיות (כלומר מגבלה על נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה 2 ובמרה 2 ומגבלה על תזרימים נכנסים).

(ד) הערכים מחושבים על בסיס ממוצע משוקלל ברמת הבנק של 77 תצפיות במהלך הרבעון הראשון (75 תצפיות ברבעון הראשון 2016, ו-70 תצפיות במהלך הרבעון הרביעי 2016).

טבלה 41 - להלן הרכב הנכסים הנזילים באיכות גבוהה לפי יתרות ממוצעות ברבעון במיליוני ש"ח

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר				לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס						
2016				2016				2017		
במטבע ישראלי	מטבע ישראלי	מטבע ישראלי	במטבע ישראלי ובמט"ח	מטבע חוץ	מטבע ישראלי	מטבע ישראלי ובמט"ח	מטבע חוץ	מטבע ישראלי	מטבע ישראלי	
סך ערך משוקלל				סך ערך משוקלל				סך ערך משוקלל		
106,975	25,330	81,645	92,488	20,372	72,116	112,327	26,073	86,254	1	סך הכל נכסי רמה 1
2,224	2,224	-	3,445	3,445	-	2,665	2,665	-	2	סך הכל נכסי רמה 2 א
233	140	93	244	125	119	212	124	88	3	סך הכל נכסי רמה 2 ב
סך הכל הנכסים הנזילים באיכות גבוהה										
109,432	27,694	81,738	96,177	23,942	72,235	115,204	28,862	86,342		

ניהול הנזילות במט"ח מושפע גם מהפעילות בנגזרי שקל-מט"ח, אשר עשויה ליצור תנודתיות בין מטבעית במדדי הנזילות, ולכן מנוטרת ומנוהלת באופן הדוק.

המודלים משמשים ככלי ניהול דינמי, מאפשרים שליטה פיקוח ובקרה ברמת יומית שוטפת על מצב הנזילות ותוצאותיהם מדווחות לכל גורמי הניהול והבקרה הרלבנטיים. כמו כן, דיווח על החשיפות מתבצע בדוח מנכ"ל ובמסמך הסיכונים הרבעוני הנדון בהנהלה, בוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון ובמליאת הדירקטוריון.

הבנק הכין תוכנית מגירה לטיפול במשבר נזילות אשר כוללת מערכת נורות אזהרה אשר יכולות להעיד על שינוי במצב הנזילות של הבנק. בהופעת סימן אזהרה יתכנס פורום ייעודי במטרה להעריך את המצב ולבחון את הצורך בהפעלת התוכנית בהתאם לרמת החומרה. התוכנית כוללת צעדים אופרטיביים מפורטים הנוגעים בין היתר בסדרי המימוש של הנכסים, מדיניות הטיפול בלקוחות ומערכות הדיווח לכל הגורמים העסקיים, לדירקטוריון ולבנק ישראל.

סיכון מימון

סיכון מימון הוא הסיכון לכניית מבנה מקורות לא מספיק יציב בטווח הארוך באופן שאינו משרת את השימושים המתוכננים.

הבנק מנהל לאורך שנים תשתית רחבה ומגוונת של מקורות מימון יציבים ולטווחי זמן שונים. מקור המימון העיקרי של הבנק הוא פיקדונות מלקוחות קמעונאיים. בנוסף הבנק מממן את פעילותו באמצעות פיקדונות מלקוחות מסחריים ועסקיים וכן באמצעות הנפקות של כתבי התחייבויות. ניהול המקורות מבוצע באופן שוטף ובנפרד בשקלים ובמט"ח. כ-30.7% מהפיקדונות מגויסים במט"ח. המקורות מחו"ל מושקעים על ידי השלוחות באשראי ובנכסים נזילים, בעיקר באג"ח ברמת סיכון נמוכה. לבנק מגוון רחב של מקורות במט"ח מלקוחות תושבי חוץ, לקוחות מקומיים קמעונאיים, עסקיים ופיננסיים וכן פיקדונות פיצויים. בשנים האחרונות, למרות יציאה מוגברת של פיקדונות במט"ח, עקב יישום שינויים רגולטורים בארץ ובעולם ומדיניות של כסף מוצהר נשמרה יציבות בהיקף הפיקדונות במגזר זה בבנק. עודף הפיקדונות על האשראי במט"ח מושקע בנכסים נזילים ועסקאות החלף לטווחים קצרים.

ריכוזיות מקורות המימון מנוהלת ומנוטרת באמצעות אינדיקטורים ומודלים לניהול הסיכון. הבנק מבצע מעקב אחר מבנה המקורות וריכוזם תחת מספר קטגוריות: גודל וסוג לקוח, מפקיד בודד, אורך חיי ההפקדה, התנהגות מאפיינת לאורך זמן. הניהול השוטף של מבנה המקורות כולל התוויה של מדיניות לגבי גיוון המקורות ותקופות המימון. ריכוזיות המקורות מבוקרת ומנוהלת במסגרת ניהול סיכונים הנזילות בבנק. מדידה שוטפת יומית של מדדי הנזילות, יחס כיסוי מזערי, מעקב אחר נורות אזהרה מאפשרים ניהול דינמי ומעקב אחר מקורות יציבים ומגוונים, שליטה ופיקוח על מצב הנזילות והתפתחות מגמות.

טבלה 42 נכסים משועבדים לפי סעיפים מאזניים (EDTF)

31 במרס 2017				
נכסים משועבדים בקשר עם				
פעילות במכשירים נגזרים	הסכמי CSA	פעילויות במסלקות וקרן הבטחת פיקדונות הסיכונים	במיליוני ש"ח	
541	428	-	-	מזומנים ופיקדונות בבנקים
1,229	-	997	2,534	ניירות ערך
-	1,921	69	-	אשראי לציבור
31 במרס 2016				
נכסים משועבדים בקשר עם				
פעילות במכשירים נגזרים	הסכמי CSA	פעילויות במסלקות וקרן הבטחת פיקדונות הסיכונים	במיליוני ש"ח	
400	450	-	-	מזומנים ופיקדונות בבנקים
1,311	-	1,300	1,544	ניירות ערך
-	365	97	-	אשראי לציבור
31 בדצמבר 2016				
נכסים משועבדים בקשר עם				
פעילות במכשירים נגזרים	הסכמי CSA	פעילויות במסלקות וקרן הבטחת פיקדונות הסיכונים	במיליוני ש"ח	
121	484	-	-	מזומנים ופיקדונות בבנקים
1,267	-	911	2,698	ניירות ערך
-	1,190	69	-	אשראי לציבור

סיכון תפעולי

סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות, או כתוצאה מאירועים חיצוניים.

קבוצת לאומי פועלת במגוון רחב של פעילויות פיננסיות ולפיכך חשופה לסיכונים תפעוליים הכוללים בין היתר סיכונים אבטחת מידע וסייבר, סיכונים טכנולוגיים המידע, סיכונים מעילות והונאות וסיכונים המשכיות עסקית.

ניהול הסיכון התפעולי בקבוצת לאומי מתבצע בראייה מערכתית על ידי שלושה קווי ההגנה. ניהול הסיכונים התפעוליים מושגת על תהליך פרואקטיבי של זיהוי, הערכה, מדידה, ניטור, בקרה, הפחתה ודיווח של הסיכונים המהותיים שמבוצע בכל החטיבות בבנק.

ניהול סיכונים תפעוליים נדון בוועדות למיניהן ברמת הדירקטוריון וברמת ההנהלה ודנות בין השאר בסיכונים הונאות ומעילות בסיכונים המשכיות עסקית ובסיכונים אבטחת מידע וסייבר.

מדיניות ומסגרת ניהול הסיכון התפעולי:

מדיניות ניהול הסיכונים התפעוליים הקבוצתית מאושרת מידי שנה בדירקטוריון. המדיניות כוללת בין השאר את העקרונות הבאים: ניהול סיכון מותאם לפעילות בקווי העסקים השונים, חידוד אחריות נוטלי הסיכון בקו הראשון, ראייה אינטגרטיבית, מיקוד בסיכונים בעלי פוטנציאל להשלכה משמעותית ומעורבות בזמן אמת בניהול סיכונים במוצרים ובפרויקטים מהותיים.

במהלך הרבעון הראשון 2017 לא חלו שינויים מהותיים במבנה הארגוני, במדיניות ובממשל התאגידי של ניהול הסיכון התפעולי. ליתר פירוט ראה בדוח על הסיכונים לשנת 2016.

מוקדי הסיכון העיקריים בסיכונים התפעוליים

סיכונים אבטחת מידע וסייבר

ההתפתחויות במרחב הסייבר, הביאו לעלייה בהיקף ובעוצמת האיומים, יכולות התוקפים ורמת מורכבות המתקפות, ובהתאם לעליה משמעותית בחשיפה לסיכון הסייבר.

סיכונים אלה עלולים לחשוף את הבנק לפגיעה בפעילות העסקית ולפגיעה במוניטין. האסטרטגיה והמדיניות להגנת הסייבר והביטחון מתעדכנים בהתאם לשינויים המתמידים בסביבה העסקית הפיננסית ובמתאר האיומים תפיסת הגנת סייבר מצביעה על מיקוד משאבי ההגנה באופן דיפרנציאלי בהתאם לרמת הסיכון הגלום, ובהתייחס לפן הטכנולוגי, העסקי, האנושי והפיזי.

ההגנה על המידע הרגיש מתבצעת במספר מישורים: במאגרי המידע, מערכות המידע, במתן הרשאות גישה למערכות וניהולן השוטף, באמצעי אבטחה פיזיים והעלאת המודעות בקרב כלל העובדים.

ברבעון ראשון 2017 לא נתגלו אירועים או מעילות בתחום הסייבר אשר השפיעו על מצבו הכספי של הבנק.

התקפת סייבר עולמית במהלך חודש מאי 2017, אשר ניצלה פרצת אבטחה בתוכנת "חלונות" לא השפיעה על הבנק ולא נגרם לו כל נזק.

הסיכון הטכנולוגי

בנק לאומי הינו בנק מתקדם ומוביל בחדשנות טכנולוגית וזאת במטרה ליצור שירותים מתקדמים ללקוחותיו. בכדי לאפשר את שירותים אלו נדרש הבנק לתשתיות טכנולוגיות מתקדמות היוצרות מחד הזדמנויות עסקיות ומאידך, עולה רמת החשיפה לסיכונים טכנולוגיים בתהליכים העסקיים והתפעוליים.

לסיכון הטכנולוגי מימדים רבים: סיכונים אשר קשורים בניהול פרויקטים ובניהול המעבר לסביבת IT מורכבת, סיכונים הקשורים ביכולת לנהל את המידע הרב באופן איכותי ויעיל, סיכונים אשר קשורים לחשיפה הגדלה לפשיעת סייבר וסיכונים הקשורים ליכולת לשמור על עמידות והמשכיות עסקית רציפה.

סביבת ה-IT הינה מורכבת, משתנה בקצב מהיר והתלות בה הולכת וגדלה. לפיכך יש חשיבות גבוהה לכך שהתשתית הטכנולוגית תהיה יציבה, עמידה וחזקה.

לאומי מקפיד על שמירת איכותן ותפקודן התקין של מערכות המידע לרבות תהליכי העבודה הנדרשים ומשקיע משאבים רבים בתשתיות הטכנולוגיות.

סיכוני רגולציה וציות

א. ציות, איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור

לצורך ניהול אפקטיבי של הנושא, הוקם בלאומי מערך ציות ואכיפה שבראשו עומד קצין הציות הראשי, (Chief Compliance Officer) האחראי למילוי החובות לפי הוראות החקיקה בנושאי איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור. קצין הציות הראשי משמש גם כממונה על האכיפה בתחום דיני ניירות ערך וגם כ-Responsible Officer בתחום ה-FATCA, כפי שיפורט להלן. פעילות מערך הציות מבוצעות באמצעות צוות מקצועי בעל ידע והבנה מעמיקה בתחומי הציות, ומבוססת על תהליכי עבודה, בקרה ומערכות ממוכנות. עו"ד חנן פרידמן, שהיה היועץ המשפטי הראשי של הבנק, מונה לראש החטיבה לאסטרטגיה, תהליכים ורגולציה. מתוקף תפקידו ימשיך להיות אחראי על קצין הציות הראשי של הבנק ועל סיכוני הציות. הרבעון מערך הציות עדין כפוף ליועץ המשפטי. המערך נמצא בקשר שוטף עם חברות הבנות בארץ ובחו"ל לצורך מעקב ליישום נושאי הציות בכללותם ויישום מדיניות הציות הקבוצתית. בהתאם למגמות המתפתחות בעולם, מטפל הבנק במגוון נושאים בתחום הציות, איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור ובהיבטי מיסוי ודיווח לרשויות המס הרלבנטיות ללקוח.

ב. אכיפה

בינואר 2011 התקבל בכנסת חוק יעול הליכי האכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011. במסגרת חקיקה זו ניתן יהיה להטיל סנקציות שונות על תאגיד, וכן על עובדי התאגיד, לרבות נושאי המשרה. בהמשך לחוק פרסמה הרשות לניירות ערך מסמך קריטריונים להכרה בתכנית אכיפה פנימית בתחום. קצין הציות הראשי של הקבוצה משמש גם כממונה על האכיפה הדיקטוריון אישר את תכנית האכיפה הפנימית, לאחר שתוקפה על ידי מומחה חיצוני ולאחר שנהלי האכיפה המרכזיים נסקרו על ידי.

ג. FATCA – Foreign Account Tax Compliance Act

במרס 2010 תוקן בארה"ב ה-Internal Revenue Code באופן שמחיל משטר דיווח שמטרתו לחייב מוסדות פיננסיים זרים (FFI) להעביר מידע אודות חשבונות המוחזקים על ידי לקוחות אמריקאיים. הבנק פועל במספר נדבכים על מנת לוודא ציות של קבוצת לאומי ויחידים בה, להוראות החקיקה בהם: מינוי קצין הציות כממונה לנושא, אימוץ מדיניות ונהלי עבודה מתאימים, פיתוח כלים ממוכנים תומכים בתהליכי העבודה, גיבוש מנגנוני הדרכה והטמעה, בדיקה, בקרה ותפעול הנדרשים למילוי ההנחיות והנחיית החברות הבנות בקבוצה להיערכות מתאימה.

ד. OECD – Standards for Automatic Exchange of Financial Account Information

בשנת 2013 ארגון ה-OECD פרסם תקן אחיד ליישום חילופי מידע אוטומטיים לגבי חשבונות פיננסיים בין מדינות (להלן: "התקן"). התקן נבנה ברוח ה-FATCA האמריקאי ונועד להגביר את השקיפות והפיקוח על דיווחי המס של תושבי המדינות המחזיקים חשבונות פיננסיים מחוץ למדינת התושבות שלהם. ביולי 2016 פורסם החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 227) בנושא יישום ה-FATCA ויישם התקן. תקנות ליישום התקן טרם פורסמו.

לאומי נערך לעמידה בדרישות התקן שלוחות בנק לאומי באנגליה וברומניה החלו ביישום התקן ביום 1 בינואר 2016 בהתאם להוראות הרגולציה המקומית החלות עליהן. בנק לאומי יחל ליישם את התקן ב-1 ליולי 2017 על פי הוראות הרגולציה בארץ.

סיכונים משפטיים

לצורך ביצוע תכנית ניהול הסיכונים המשפטיים פועלים בחטיבת הייעוץ המשפטי על מנת לאתר באופן שוטף חקיקה ופסקי דין חדשים בעלי השלכה על עבודת הבנק, לבחנם ולרכז הטיפול בהשלכותיהם. אגף רגולציה בחטיבת האסטרטגיה תהליכים ורגולציה, עוסק באיתור וטיפול במידת הצורך בהוראות רגולטוריות חדשות (חקיקה ראשית, חקיקה משנית, הוראות רשויות) כבר בשלב הצעת החוק או הרגולציה הרלבנטית.

פעילותם של הגורמים והועדות הנ"ל מוסדרת בנהלי עבודה פנימיים של חטיבת הייעוץ המשפטי. בין היתר קובעים הנהלים את ממשק זרימת המידע בין כל אחד מן הגורמים הנ"ל לבין הנהלת החטיבה וצוות הסיכונים המשפטיים הפועל בחטיבה.

פירוט בדבר אופן ניהול הסיכון המשפטי ניתן בדוח על הסיכונים לשנת 2016.

כללי

קיימת חשיפה כללית, אשר לא ניתן להעריכה או לכמתה, הנובעת, בין היתר, ממורכבותם של השירותים הניתנים על ידי הבנק והחברות המאוחדות ללקוחותיהם. מורכבות שירותים אלו צופנת בחובה, בין היתר, פוטנציאל לטענות, פרשנויות ואחרות, הנוגעות לשורה ארוכה של תנאים מסחריים ורגולטורים. לא ניתן לצפות מראש את כל סוגי הטענות שיועלו בתחום זה ואת החשיפה הנובעת מטענות אלו ואחרות בקשר עם שירותי הבנק והחברות המאוחדות, המועלות, בין היתר, באמצעות המנגנון הדיני הקבוע בחוק תובענות ייצוגיות.

כמו כן, קיימת חשיפה בשל שינויים רגולטורים והנחיות של המפקח על הבנקים. ההתקשרויות עם הלקוחות הינו, בחלקן, התקשרויות הנמשכות לאורך שנים רבות, במהלכן עשויים להתרחש שינויים במדיניות, ברגולציה ובמגמות הדין, לרבות בפסיקת בתי המשפט. הבנק והחברות המאוחדות פועלים באמצעות מערכות מיכוניות מורכבות, אשר לאור השינויים כאמור, יש צורך להתאימן באופן שוטף. כל אלו יוצרים חשיפה תפעולית ומשפטית מוגברת.

בנוסף קיימת חשיפה כללית הנובעת מכך שכנגד הבנק והחברות המאוחדות מוגשות מעת לעת תלונות למפקח על הבנקים, שעלולות בנסיבות מסוימות להביא לנקיטת הליכים משפטיים נגד הבנק. לעת הזו, לא ניתן להעריך האם קיימת חשיפה בגין תלונות אלו ולא ניתן להעריך אם תינתן הכרעה רוחבית של הפיקוח בעניין תלונות כנ"ל /או אם תוגשנה תביעות ייצוגיות או אחרות כתוצאה מהליכים שכאלו, וכן לא ניתן להעריך את החשיפה הפוטנציאלית לתלונות כנ"ל. לפיכך, לא נכללה הפרשה בגין החשיפה האמורה.

סיכונים מתפתחים

שלא חלו מאז תחילת השנה שינויים משמעותיים במפת הסיכונים והאיזמים בסביבה העסקית בה פועל בנק לאומי בארץ ובעולם. סביבה זו מושפעת מושפעת עמוקות בשנים האחרונות מסיכונים הקשורים לרגולציה ולחקיקה, לסביבה מאקרו כלכלית תנודתית, לשינויים החלים על המודל העסקי ובכלל זה המעבר ל"בנקאות החדשה" המבוססת על הדיגיטל ומגמות חברתיות וצרכניות.

מתוך מכלול הסיכונים על המערכת הבנקאית, נציין את הסיכון המאקרו כלכלי, ואת הסיכון התפעולי (ובכלל זה סיכון הסייבר והטכנולוגיה) כאיזמים משמעותיים.

להלן מוקדי סיכון מרכזיים שעשויים להשפיע על סיכוני הבנק בשנה הקרובה:

סיכון מאקרו-כלכלי

מדובר בסיכון להכנסות ולהון הקבוצה הנובע מתנאים מאקרו כלכליים לרבות סביבת ריבית נמוכה, יחסי הכח הפוליטיים בעולם והשפעתם על הסחר הבינלאומי - גם לאור תוצאות הבחירות בארה"ב ואי היציבות הגיאופוליטית במוקדי סכסוך בעולם בין השאר לאור התגברות איומי הטרור. בנוסף, החששות בנוגע ליציבות גוש האירו עלו בתקופה האחרונה. הבנק בוחר את יכולתו לעמוד בהתפתחויות שליליות בסביבה המאקרו כלכלית באמצעות תרחישי קיצון מערכתיים. כמו כן, מתבצע ניטור ומעקב שוטף אחר ההתפתחויות בשוק על מנת להיערך מבעוד מועד ולהתאים את הפעילות, כאשר נדרש. הבנק ערוך למשבר פיננסי גלובלי מבחינת מבנה תיק ההשקעות ומבחינת היקפי ההון והנזילות.

התגברות דרישות רגולציה

להתגברות דרישות רגולציה בארץ ובעולם השפעה על המודל העסקי, על הרווחיות ועל דרישות הלימות ההון של הקבוצה. לא חלו שינויים מהותיים בסיכו הרגולציה מאז תחילת השנה. הבנק ממשיך לעקוב אחר ההתפתחויות ולהיערך בהתאם.

סיכונים אבטחת מדע וסייבר, וסיכונים טכנולוגיים

לא נרשמו שינויים מהותיים בסביבת סיכון זו מתחילת השנה

סיכון ה-Conduct

הסיכון שהתנהלות מול הלקוחות אשר אינה הוגנת, שקופה ומתאמת לצרכיו תוביל להפסדים כתוצאה מנזקים משפטיים, קנסות או נזקי מוניטין. בנק לאומי מקפיד על התנהלות שקופה והוגנת במטרה להעניק ללקוחותיו שירותים ומוצרים בעלי ערך. לא חלו שינויים מהותיים בסביבת סיכון זו.